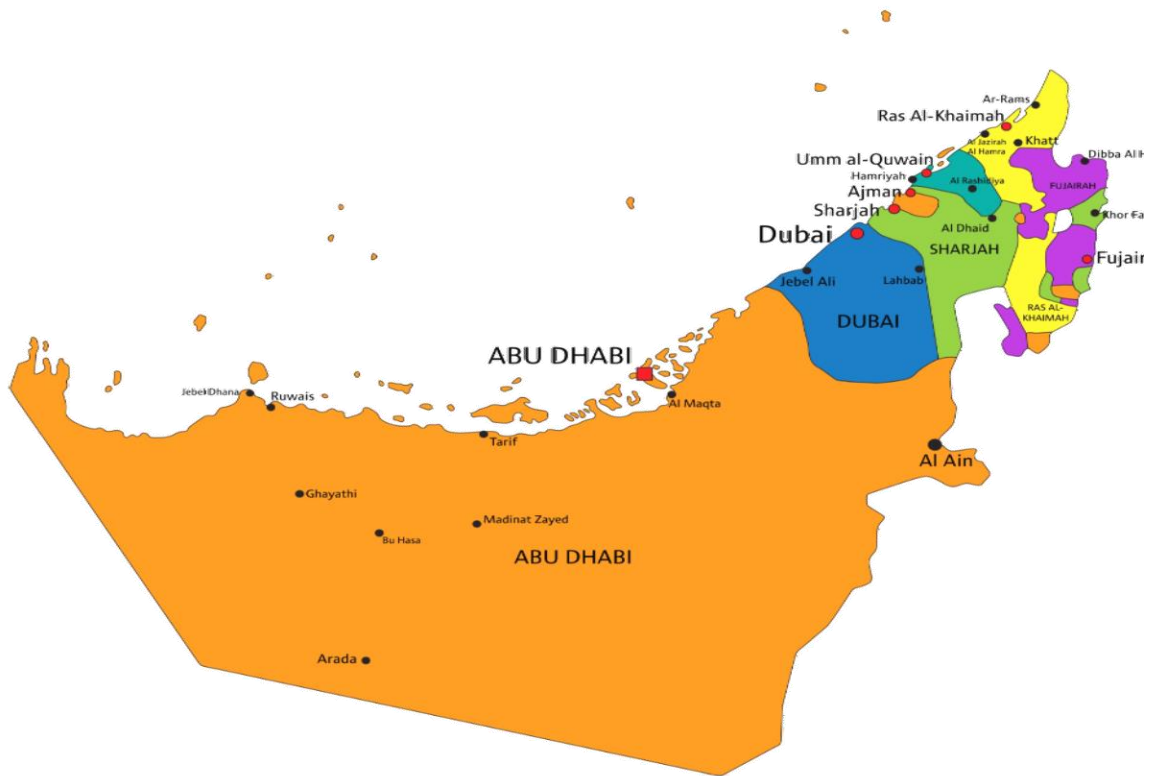

Πρεσβεία της Ελλάδος στο Αμπού Ντάμπι
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Ντουμπάι

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2024
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΗΑΕ ΚΑΙ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ
ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΗΑΕ

Συντάκτες: Δημήτριος Θωμόπουλος, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄
Χρυσάνθη Λεβέντη, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

Ντουμπάι, Ιούνιος 2025

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΕΜΠΡΑΤΩΝ	3
2.1	Επισκόπηση της Οικονομίας των ΗΑΕ.....	3
2.1.1	Η Δομή της Οικονομίας των ΗΑΕ	6
2.1.2	Βασικά Οικονομικά Μεγέθη των ΗΑΕ.....	20
2.1.3	Εξωτερικό Εμπόριο των ΗΑΕ	21
2.1.3.1	Εμπόριο Αγαθών των ΗΑΕ.....	23
2.1.3.2	Εμπόριο υπηρεσιών των ΗΑΕ.....	26
2.1.4	Επενδύσεις από και προς τα ΗΑΕ.....	27
2.2	Στοιχεία της Οικονομίας των Επιμέρους Εμπράτων των ΗΑΕ	28
2.3	Προβλέψεις για την Οικονομία των ΗΑΕ για το 2025.....	34
2.4	Οικονομικές Σχέσεις ΗΑΕ	34
2.4.1	ΗΑΕ – ΠΟΕ.....	34
2.4.2	ΗΑΕ – Ευρωπαϊκή Ένωση	35
2.4.3	Συμμετοχή των ΗΑΕ σε Περιφερειακές Οικονομικές / Τελωνειακές Ενώσεις.....	36
2.4.4	Συμμετοχή των ΗΑΕ σε Διεθνή Φόρα και Ομάδες Χωρών	38
3	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΗΑΕ	39
3.1	Διμερές Εμπόριο Ελλάδας – ΗΑΕ	39
3.1.1	Εμπόριο Αγαθών Ελλάδας – ΗΑΕ	39
3.1.2	Εμπόριο Υπηρεσιών και Τουριστικές Ροές Ελλάδας – ΗΑΕ	42
3.2	Άμεσες Επενδύσεις Ελλάδας – ΗΑΕ	43
3.2.1	Επενδύσεις της Ελλάδας στα ΗΑΕ	43
3.2.2	Επενδύσεις των ΗΑΕ στην Ελλάδα	44
3.3	Θεσμικό Πλαίσιο Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδας – ΗΑΕ	47
3.4	Απολογισμός Δράσεων Οικονομικής Διπλωματίας στα ΗΑΕ έτους 2024.....	49
4	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	52
4.1	Προοπτική Ανάπτυξης Διμερούς Εμπορίου Αγαθών και Υπηρεσιών Ελλάδας – ΗΑΕ	52
4.2	Προοπτική Προσέλκυσης Επενδύσεων από τα ΗΑΕ στην Ελλάδα	54
4.3	Προτάσεις Δράσεων Ενίσχυσης Εξωστρέφειας στα ΗΑΕ.....	54
4.4	Προτάσεις Ενίσχυσης Διμερούς Θεσμικού Πλαισίου Ελλάδας – ΗΑΕ.....	54
5	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	55
	Χρήσιμες Διευθύνσεις.....	55

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Δομή της Εμμερατινής Οικονομίας: ΑΕΠ κατὰ Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας, 2019-2023, Αξία σε εκατ. Ντίρχαμ.....	6
Πίνακας 2: Βασικά Οικονομικά Μεγέθη ΗΑΕ, 2019-2024.....	21
Πίνακας 3: Εξωτερικό Εμπόριο ΗΑΕ 2020-2023, Αξία σε δισεκ. \$	22
Πίνακας 4: Εξαγωγές αγαθών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$	23
Πίνακας 5: Επανεξαγωγές αγαθών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$.....	24
Πίνακας 6: Εισαγωγές αγαθών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$	25
Πίνακας 7: Σημαντικότεροι Προορισμοί Εξαγωγών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$.....	25
Πίνακας 8: Σημαντικότεροι Προορισμοί Επανεξαγωγών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$	25
Πίνακας 9: Σημαντικότεροι Προμηθευτές ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$.....	26
Πίνακας 10: Εμπόριο Υπηρεσιών ΗΑΕ 2021-2023, Αξία σε εκατ. \$	26
Πίνακας 11: Επενδύσεις από και προς ΗΑΕ, 2018-2023, Αξία σε δισεκ. \$.....	28
Πίνακας 12: Εμπόριο Αγαθών ΕΕ-ΗΑΕ, 2019-2024, σε δισεκ. Ευρώ	36
Πίνακας 13: Εμπόριο Υπηρεσιών ΕΕ – ΗΑΕ, 2020-2023, σε δισεκ. Ευρώ.....	36
Πίνακας 14: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – ΗΑΕ, 2021-2024, Αξία σε Ευρώ.....	39
Πίνακας 15: Εξαγωγές Αγαθών Ελλάδας προς ΗΑΕ βάσει Κατηγορίας HS2, 2023-2024, Αξία σε Ευρώ	40
Πίνακας 16: Εισαγωγές Αγαθών Ελλάδας από ΗΑΕ βάσει Κατηγορίας HS2, 2023-2024, Αξία σε Ευρώ	40
Πίνακας 17: Εξαγωγές Αγαθών Ελλάδας προς ΗΑΕ βάσει Κατηγορίας HS4, 2023-2024, Αξία σε Ευρώ	41
Πίνακας 18: Εμπόριο Υπηρεσιών Ελλάδας – ΗΑΕ, 2022-2024, Αξία σε εκατ. Ευρώ	42
Πίνακας 19: Επενδύσεις της Ελλάδας στα ΗΑΕ, 2022-2024, Αξία σε εκατ. Ευρώ	43
Πίνακας 20: Επενδύσεις των ΗΑΕ στην Ελλάδα, 2022-2024, Αξία σε εκατ. Ευρώ	44
Πίνακας 21: Προοπτική Ανάπτυξης Διμερούς Εμπορίου Αγαθών και Υπηρεσιών Ελλάδας – ΗΑΕ	52
Πίνακας 22: Προοπτική Προσέλκυσης Επενδύσεων από τα ΗΑΕ στην Ελλάδα	54

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα **Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα – ΗΑΕ** βρίσκονται στο νοτιοανατολικό άκρο της Αραβικής Χερσονήσου, συνορεύοντας με τη Σαουδική Αραβία στο νότο και τη δύση και με το Ομάν στην ανατολή, ενώ έχουν θαλάσσια σύνορα με το Κατάρ και το Ιράν στον Περσικό Κόλπο.

Τα ΗΑΕ είναι ένα **Ομοσπονδιακό Κράτος 7 Εμιράτων**, που ιδρύθηκε στις **2 Δεκεμβρίου 1971**. Το μεγαλύτερο σε έκταση και οικονομικά ισχυρότερο είναι το Εμιράτο Abu Dhabi, όπου βρίσκεται και η ομώνυμη **πρωτεύουσα** της χώρας. Το 2^ο σε έκταση και οικονομική δύναμη Εμιράτο είναι το Dubai, το οποίο αποτελεί σημαντικό επιχειρηματικό κέντρο στα ΗΑΕ και την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Τα υπόλοιπα 5 Εμιράτα είναι τα ακόλουθα: Sharjah, Ras Al Khaimah, Fujairah, Ajman και Umm Al Quwain ([βλ. Ενότητα 2.2](#)).

Το πολίτευμα των ΗΑΕ είναι η **ομοσπονδιακή συνταγματική μοναρχία**¹. Ο Ηγεμόν κάθε Εμιράτου αναλαμβάνει την εξουσία βάσει κληρονομικού δικαιώματος. Δεν υφίστανται πολιτικά κόμματα ούτε συνδικαλισμός.

Το Σύνταγμα ορίζει **5 ομοσπονδιακές Αρχές**, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

1. **Ανώτατο Συμβούλιο των Ηγεμόνων των 7 Εμιράτων** (Federal Supreme Council – FSC)
2. Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος (President and Vice-President)
3. Υπουργικό Συμβούλιο (Cabinet)
4. Ομοσπονδιακό Εθνικό Συμβούλιο (Federal National Council)
5. Ομοσπονδιακό Δικαστικό Σώμα (Federal Judiciary).

Το FSC αποτελεί την **ανώτατη** Ομοσπονδιακή Αρχή της χώρας, με αρμοδιότητες μεταξύ άλλων την έγκριση του κρατικού προϋπολογισμού και την κύρωση των διεθνών συμφωνιών. Για τη λήψη αποφάσεων του FSC απαιτείται η σύμφωνη γνώμη 5 τουλάχιστον μελών του, συμπεριλαμβανομένων των Ηγεμόνων του Abu Dhabi και του Dubai. Επίσης, το FSC διορίζει τον **Πρόεδρο**, ως επικεφαλής της χώρας, καθώς και τον Πρωθυπουργό της. Στις 14.5.2022 το Ανώτατο Συμβούλιο παραδοσιακά επανεξέλεξε ως Πρόεδρο της χώρας τον Ηγεμόνα Abu Dhabi, **Σεΐχη Mohammed bin Zayed Al Nahyan**, μετά τον θάνατο του Σεΐχη Khalifa bin Zayed Al Nahyan. Το FSC ως Πρωθυπουργό και Αντιπρόεδρο των ΗΑΕ έχει εκλέξει τον Ηγεμόνα Dubai, Σεΐχη Mohammed bin Rashid Al Maktoum και έτερο Αντιπρόεδρο από τον Μάρτιο 2023 τον ομοθαλή αδελφό του νυν Προέδρου, Sheikh Mansour bin Zayed Al Nahyan. Το Υπουργικό Συμβούλιο έχει 33 μέλη, εκ των οποίων 4 προέρχονται από τις ηγεμονικές οικογένειες Εμιράτων Abu Dhabi και Dubai.

Οι **Ηγεμόνες των 7 Εμιράτων**, μέλη του FSC και απόγονοι των ιδρυτών Ηγεμόνων της Ομοσπονδίας των ΗΑΕ είναι οι ακόλουθοι:

Εμιράτο	Ηγεμονική Οικογένεια	Τωρινός Ηγεμόνας	Έτος ανάληψης ηγεμονίας
Abu Dhabi	Al Nahyan	HH Sheikh Mohammed bin Zayed Al Nahyan – 3 ^{ος} Πρόεδρος ΗΑΕ	2022
Dubai	Al Maktoum	HH Sheikh Mohammed bin Rashid Al Maktoum	2006
Sharjah	Al Qasimi	HH Dr Sheikh Sultan bin Mohammed Al Qasimi	1972
Ras Al Khaimah	Al Qasimi	HH Sheikh Saud bin Saqr Al Qasimi	2010
Fujairah	Al Sharqi	HH Sheikh Hamad bin Mohammed Al Sharqi	1974
Ajman	Al Nuaimi	HH Sheikh Humaid bin Rashid Al Nuaimi	1981
Umm Al Quwain	Al Mualla	HH Sheikh Saud bin Rashid Al Mualla	1982

¹ Για το Σύνταγμα των ΗΑΕ βλ. κάτωθι σύνδεσμο:
https://www.constituteproject.org/constitution/United_Arab_Emirates_2004.pdf

Επισημαίνεται ότι κάθε Εμιράτο διαθέτει σημαντικό βαθμό **αυτονομίας** και υιοθετεί ξεχωριστή πολιτική σε τομείς ειδικού ενδιαφέροντος, αφού ο τοπικός Ηγεμόνας/Σείχης του έχει το δικαίωμα να εκδίδει νόμους και διατάγματα με ισχύ στο έδαφος του Εμιράτου του. Οι Τοπικές Κυβερνήσεις μέσω των κρατικών εταιρειών και τοπικών Αρχών τους ασκούν διοίκηση, βάσει της ομοσπονδιακής και τοπικής νομοθεσίας. Ειδικότερα, εκδίδουν άδειες λειτουργίας των τοπικών επιχειρήσεων (**Departments of Economic Development – DEDs**), καταχωρούν και ελέγχουν προϊόντα πριν αυτά τεθούν σε κυκλοφορία στην αγορά (**Municipalities**) και παρέχουν υπηρεσίες κοινής ωφελείας.

Επιπλέον, υπογραμμίζεται ότι υφίστανται σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των 7 Εμιράτων και ως προς τον βαθμό εξωστρέφειας, **ελευθερίας και ανεκτικότητας** της δυτικής κουλτούρας σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής, όπως για παράδειγμα στον τρόπο ενδυμασίας, στην κατανάλωση ή μη αλκοόλ κ.λπ. Ωστόσο, επισημαίνεται η επιθυμία των Ηγεμόνων των 7 Εμιράτων για διαμόρφωση **ενιαίων πολιτικών**, βάσει της λογικής ενίσχυσης της ενότητας των Εμιράτων, οποία αποτελεί ύψιστη προτεραιότητά τους.

Επίσημη θρησκεία των ΗΑΕ είναι ο **ισλαμισμός**, οπότε ο Νόμος της Σαρίας είναι πρωταρχική πηγή ομοσπονδιακής ή τοπικής νομοθεσίας. Επίσημη γλώσσα του κράτους είναι η **αραβική**, ενώ η **αγγλική** χρησιμοποιείται παράλληλα σε κρατικά έγγραφα αλλά και ευρέως στην καθημερινή ζωή.

Τέλος, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία του Ομοσπονδιακού Κέντρου Ανταγωνιστικότητας και Στατιστικής των ΗΑΕ (Federal Competitiveness & Statistics Centre – FCSC) για το έτος 2023, ο συνολικός πληθυσμός της χώρας ανέρχεται σε 10,68 εκατ. **κατοίκους**, εκ των οποίων το 64% είναι άρρενες και το 36% θήλεα. Όσον αφορά την εθνική κατανομή του πληθυσμού, υπάρχουν πάνω από **200 εθνικότητες**, με τους **εμιρατινούς υπηκόους (11%)** να υπολείπονται κατά πολύ των ξένων εθνικοτήτων, τους Ινδούς και τους Πακιστανούς και λοιπούς υπηκόους Νότιας Ασίας, να αποτελούν τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή κοινότητα (58%), το 17% να προέρχεται από λοιπές ασιατικές χώρες, κυρίως από Φιλιππίνες και τέλος, το 8,5% να προέρχεται από την Ευρώπη.

2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΕΜΙΡΑΤΩΝ

2.1 Επισκόπηση της Οικονομίας των ΗΑΕ

Η οικονομία των ΗΑΕ είναι η **4^η σημαντικότερη στην περιοχή** της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής, βάσει ΑΕΠ. Επίσης, είναι **2^η μεταξύ των αραβικών χωρών**, με ΑΕΠ περίπου **\$446 δισεκ. για το 2023** (πηγή: CBUAE), παρότι βάσει του πληθυσμού της κατατάσσεται μόλις στην 13^η θέση.

Η ιλιγγιώδης ανάπτυξη των ΗΑΕ κατά τη διάρκεια των τελευταίων 50 ετών, οφείλεται κυρίως στην ανακάλυψη και εκμετάλλευση των **κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου**. Το γεγονός αυτό οδήγησε στη μεταμόρφωση της χώρας από μία περιοχή μικρών έρημων σείχάτων υπό την προστασία της Μεγάλης Βρετανίας (**Trucial States**), των οποίων η οικονομία βασιζόταν στη γεωργία, τη νομαδική κτηνοτροφία, την αλιεία και το εμπόριο μαργαριταριών και αλιευμάτων, σε ένα σύγχρονο κράτος με ανταγωνιστική οικονομία, το οποίο παρέχει υψηλό επίπεδο διαβίωσης στους πολίτες του (σχεδόν αποκλειστικά Εμιρατινοί) και ευκαιρίες ανέλιξης στους εκπατισμένους κατοίκους του.

Παρότι ο κλάδος των **υδρογονανθράκων** αντιστοιχεί σήμερα σε λιγότερο από το **1/3 του εμιρατινού ΑΕΠ**, η εμιρατινή οικονομία εξακολουθεί να βασίζεται στο πετρέλαιο ως κύρια κινητήρια δύναμη οικονομικής ανάπτυξης και ως πρωταρχική πηγή κρατικών εσόδων, παραμένοντας συνεπώς εξαρτώμενη από τις διακυμάνσεις των διεθνών τιμών πετρελαίου.

Στρατηγικό στόχο της χώρας αποτελεί η **διαφοροποίηση της οικονομίας** και η απεξάρτησή της από τον πετρελαϊκό τομέα (26% επί του ΑΕΠ/2023 έναντι 85%/2009). Η διαφοροποίηση και διεύρυνση της παραγωγικής βάσης βασίστηκε τις πρώτες δεκαετίες στην έντονη κατασκευαστική δραστηριότητα και τις επενδύσεις σε σύγχρονες υποδομές, ενώ η Κυβέρνηση των ΗΑΕ έχει πλέον θέσει στόχο να καταστεί η χώρα **περιφερειακό και παγκόσμιο κέντρο** εμπορίου, μεταφορών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Παράλληλα, αν και οξύμωρο εκ πρώτης όψεως, προτεραιότητα της Κυβέρνησης αποτελεί και η **αύξηση παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου**, στο πλαίσιο πλήρους εκμετάλλευσης των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας. Παρά την **πρόσφατη ανακάλυψη** ενός μεγάλου κοιτάσματος φυσικού αερίου, εκτιμάται ότι υπάρχουν περιορισμένες πλέον δυνατότητες για νέες ανακαλύψεις υδρογονανθράκων, παρά τις εντατικές προσπάθειες κυρίως του Εμιράτου Abu Dhabi. Συνεπώς, εξετάζονται άλλες εναλλακτικές για αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας πετρελαίου, όπως βελτίωση τεχνικών άντλησης από υφιστάμενα κοιτάσματα.

Τρίτος στρατηγικός στόχος Εμιρατινής Κυβέρνησης είναι η συνεχής βελτίωση της εκπαίδευσης, η ενίσχυση της απασχόλησης των εμιρατινών της υπηκόων (**πολιτική εμιρατοποίησης**) και η παροχή στήριξης στις **εγχώριες επιχειρήσεις**, με απώτερο στόχο την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Στο πλαίσιο εκπλήρωσης των 3 ανωτέρω **στρατηγικών στόχων**, τον Νοέμβριο 2022, ανακοινώθηκε το νέο δεκαετές Εθνικό Σχέδιο **“We The UAE 2031”**, ένας ολοκληρωμένος οδικός χάρτης που διαμορφώνει το μέλλον της χώρας για την προσεχή 10ετία, βασισμένο σε 4 πυλώνες. Αυτοί είναι οι εξής: α) κοινωνία (στόχος η κατάταξη των ΗΑΕ μεταξύ των 10 κορυφαίων χωρών στον δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης), β) οικονομία (στόχος ο διπλασιασμός του ΑΕΠ σε 3 τρις. Ντίρχαμ), γ) διπλωματία (στόχος η επέκταση των εξωτερικών σχέσεων και η εδραίωση της χώρας ως κόμβου καινοτομίας στη βιώσιμη ανάπτυξη) και δ) οικοσύστημα (στόχος, μέσω της ενίσχυσης των ψηφιακών υποδομών, η βελτιστοποίηση της κυβερνητικής απόδοσης, η κατάταξη της χώρας στις 3 κορυφαίες στον παγκόσμιο δείκτη κυβερνοασφάλειας και στην 1^η θέση παγκοσμίως στον τομέα της ασφάλειας).

Επισημαίνεται ότι το εν λόγω Σχέδιο κινείται στην πορεία που έχει χαράξει το μακροπρόθεσμο Σχέδιο **UAE Centennial 2071**², το οποίο χαρτογραφεί την κατεύθυνση των πολιτικών τόσο από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση όσο και τις Τοπικές Κυβερνήσεις για τα επόμενα 50 έτη, βασιζόμενο επίσης σε 4 πυλώνες:

ei² <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/federal-governments-strategies-and-plans/uae-centennial-2071>

Κυβέρνηση με όραμα για το μέλλον, άριστο επίπεδο εκπαίδευσης, διαφοροποιημένη οικονομία της γνώσης, ευτυχισμένη και συνεκτική κοινωνία.

Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι πολιτικές που έχουν ήδη υιοθετηθεί από την Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση:

-Σύσταση άνω των **40 Ελευθέρων Ζωνών**³, όπου οι εγκαθιστάμενες ξένες επιχειρήσεις απολαμβάνουν ειδικά διοικητικά, δασμολογικά και φορολογικά **προνόμια**, όπως μηδενική φορολόγηση υπό προϋποθέσεις και 100% ξένη ιδιοκτησία. Η μεγαλύτερη ολοκληρωμένη οικονομική ζώνη των ΗΑΕ είναι η **Ζώνη Λιμένος Khalifa Εμιράτου Abu Dhabi (Khalifa Industrial Zone Abu Dhabi – KIZAD)**. Στο Dubai λειτουργούν Ζώνες μικρότερης έκτασης, αλλά σε υψηλότερο στάδιο ανάπτυξης, όπως ενδεικτικά, Jebel Ali Free Zone – JAFZA, Dubai Silicon Oasis – DSO, Dubai CommerceCity, Ελεύθερη Ζώνη Αεροδρομίου Dubai (Dubai Airport Free Zone Authority – DAFZA), Dubai Multi Commodities Centre – DMCC. Τονίζεται ότι **κάθε Εμιράτο** διαθέτει Ελεύθερες Ζώνες.

-Πραγματοποίηση **επενδύσεων** σε υποδομές, βιομηχανία υψηλής προστιθέμενης αξίας, ΑΠΕ και νέες τεχνολογίες

-Παροχή **υψηλής ποιότητας υπηρεσιών** σε μεταφορές, υποδομές, τεχνολογία και logistics, με παράλληλη ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας

-**Μηδενική φορολόγηση εισοδήματος** φυσικών προσώπων που δεν ασκούν εμπορική δραστηριότητα (εξαιρούνται τα πρόσωπα που διαθέτουν άδεια ελεύθερου επαγγελματία)

-Εισαγωγή **φόρου στα εταιρικά κέρδη ύψους 9%** από 1.6.2023 σε εταιρείες με ετήσια κέρδη άνω των 375.000 Ντίρχαμ (περίπου 95.000 Ευρώ)

-Θέσπιση Νόμου θεμελιώδους σημασίας στο τέλος του 2020, που επιτρέπει τη δυνατότητα **100% ξένης ιδιοκτησίας** επί εμιρατινών εταιρειών, ενώ στη διάρκεια του 2021 οι Αρχές των Εμιράτων Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ajman δημοσιοποίησαν καταλόγους κλάδων οικονομικής δραστηριότητας όπου επιτρέπεται η εξ ολοκλήρου ξένη ιδιοκτησία. Το καθεστώς αυτό ίσχυε **μόνο στις Ελεύθερες Ζώνες** (βλ. [Ενότητα 2.1.4.](#))

-Μείωση κανονιστικών απαιτήσεων και **διαδικασιών σύστασης εταιρειών**. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι για να συστήσει κάποιος εταιρεία στα ΗΑΕ, απαιτούνται μόνο 2 διαδικασίες και 3,5 ημέρες.

-Στήριξη των μΜΕ 100% εμιρατινής ιδιοκτησίας με τη δια νόμου **ποσοστιαία συμμετοχή** τους στην ανάληψη **συμβολαίων δημοσίων έργων και προμηθειών**

-Εκκίνηση τον Μάρτιο 2021, της Εθνικής Στρατηγικής για την ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας «**Operation 300bn**»⁴, στο πλαίσιο της οποίας εκπονείται το Πρόγραμμα “**In-Country Value - ICV**” (από Δεκέμβριο 2021) (βλ. [Ενότητα 2.1.1.](#)).

-Εξαγγελία **50 Αναπτυξιακών Προτοβουλιών (Projects of the 50)** τον Σεπτέμβριο 2021, με σκοπό την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και των συνεργειών στους τομείς της οικονομίας, των επενδύσεων και του εμπορίου. Ενδεικτικά αναφέρονται μεταρρυθμίσεις στις υπηρεσίες διασφάλισης των συναλλαγών, στο νέο νομοθετικό πλαίσιο για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, τροποποιήσεις στο θεσμικό πλαίσιο για την προστασία δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, τροποποιήσεις στη νομοθεσία εμπορικών σημάτων, τροποποιήσεις στον Νόμο για το εμπορικό μητρώο, οποίες παρέχουν διευρυμένες αρμοδιότητες στις τοπικές Αρχές εκάστου Εμιράτου και η νέα νομοθεσία για την ασφάλεια του διαδικτύου.

-Εκπόνηση **Σχεδίου “Nafis”**⁵ τον Σεπτέμβριο 2021, προϋπολογισμού 24 δισεκ. Ντίρχαμ (\$6,5 δισεκ.) για την ενίσχυση της απασχόλησης των εμιρατινών υπηκόων στον ιδιωτικό τομέα, αυξάνοντας τον αριθμό τους σε 75.000, καθώς η πλειονότητα αυτών εργάζεται στο δημόσιο τομέα. Το εν λόγω Σχέδιο προβλέπει δράσεις, όπως επιχορηγήσεις σε σπουδαστές και αποφοίτους πανεπιστημιακών σχολών, χρηματικά κίνητρα σε πτυχιούχους κ.λπ. Βάσει του εν λόγω Σχεδίου, τέθηκαν, επίσης, ετήσιοι στόχοι αύξησης του εμιρατινού

³ <https://www.moec.gov.ae/en/free-zones>

⁴ <https://moiat.gov.ae/-/media/site/moiat/media-kit/operation-300bn-media-kit-en.ashx>

⁵ <https://u.ae/en/information-and-services/jobs/training-and-development/emiratisation>

εργατικού δυναμικού στις επιχειρήσεις κατά 2%, προκειμένου το ποσοστό αυτό να ανέλθει στο 10% μέχρι το 2026. Σημειώνεται ότι τον Ιανουάριο 2024, υιοθετήθηκε η επέκταση του πεδίου εφαρμογής των εταιρειών που υπόκεινται στους στόχους της εμιρατοποίησης. Ειδικότερα, οι εταιρείες με ανθρώπινο δυναμικό 20-49 υπαλλήλων, υποχρεούνται να προσλάβουν τουλάχιστον 1 εμιρατικό πολίτη μέχρι τα τέλη του 2024 και άλλον έναν μέχρι τα τέλη του 2025.

-Υλοποίηση [Διαστημικού Προγράμματος](#) με ίδρυση Ταμείου 3 δισεκ. Ντίρχαμ (Ιούλιος 2022), έχοντας ως πρώτο έργο την αποστολή δορυφόρων για τηλεσκόπηση, με διαστημική αποστολή στον Πλανήτη Άρη (Φεβρουάριος 2021), με ανεπιτυχή επανδρωμένη αποστολή στη Σελήνη (Δεκέμβριος 2022), καθώς και με έναρξη προετοιμασίας αποστολής με προορισμό τον πλανήτη Αφροδίτη για το 2028.

-Παροχή περισσότερο [φιλελεύθερων συνθηκών διαβίωσης](#) (διευκολύνσεις στη [χορήγηση θεωρήσεων](#) για παραμονή στη χώρα, κοινωνική φιλελευθεροποίηση).

Αξίζει να υπογραμμισθεί ότι σημαντικός βραχίονας άσκησης των ανωτέρω πολιτικών είναι η αξιοποίηση των κρατικών περιουσιακών στοιχείων, η διαχείριση των οποίων έχει ανατεθεί σε **Κρατικά Επενδυτικά Ταμεία**. Τα σημαντικότερα είναι τα ακόλουθα:

- [Abu Dhabi Investment Authority](#) – **ADIA**: Το ισχυρότερο κεφαλαιακά Επενδυτικό Ταμείο του Εμιράτου Abu Dhabi, με συνολική αξία στοιχείων ενεργητικού ύψους \$993 δισεκ.
- [Investment Corporation of Dubai](#) – **ICD**: Το Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο του Εμιράτου Dubai διαχειρίζεται στοιχεία ενεργητικού αξίας περίπου \$340 δισεκ. σε 13 χώρες.
- [Mubadala](#): 2^ο μεγαλύτερο Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο Εμιράτου Abu Dhabi, οποίο διαχειρίζεται στοιχεία ενεργητικού συνολικής αξίας \$302 δισεκ.
- [Abu Dhabi Developmental Holding Company PJSC](#) - **ADQ**: 3^ο μεγαλύτερο Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο Εμιράτου Abu Dhabi, με συνολική αξία στοιχείων ενεργητικού ύψους \$157 δισεκ.
- [Emirates Investment Authority](#): Αποτελεί το **μοναδικό Ομοσπονδιακό** Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο στα ΗΑΕ, οποίο διαχειρίζεται στοιχεία ενεργητικού συνολικής αξίας \$87 δισεκ.
- [Dubai Investment Fund](#) (DIF): Συστάθηκε τον Δεκέμβριο 2023 και θα λειτουργεί ως θεματοφύλακας μετοχών σε εισηγμένες κρατικές εταιρείες. Οι δημόσιοι φορείς στο Dubai πρέπει να καταχωρίσουν όλα τα περιουσιακά στοιχεία, κινητές και ακίνητες αξίες, ομόλογα, μετοχές κλπ. στο νέο Ταμείο. Ως εκ τούτου, τα συνολικά υπό διαχείριση περιουσιακά στοιχεία του DIF θα κυμαίνονται μεταξύ \$80-100 δισεκ.

Συμπερασματικά, εμιρατική Κυβέρνηση, μεταβαίνοντας από το “**Vision 2021**” στο “**Vision 2071**”, εξακολουθεί να καταβάλλει αξιόλογες προσπάθειες για τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της εμιρατικής οικονομίας και για την προώθηση εικόνας χώρας ως **του καλύτερου τρόπου διαβίωσης**. Τα ΗΑΕ προωθούν σημαντικές μεταρρυθμίσεις, προκειμένου να μην απωλέσουν τη θέση τους ως **mega hub** της περιοχής, φοβούμενοι τον ανταγωνισμό από τις γειτονικές χώρες και κυρίως από τη Σαουδική Αραβία. Αξίζει να αναφερθεί ότι πέραν του ευέλικτου και του ακμάζοντος επενδυτικού κέντρου, τα ΗΑΕ διαθέτουν επίσης ένα από τα υψηλότερα κατά κεφαλήν εισοδήματα και ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά εγκληματικότητας παγκοσμίως. Τέλος, ως προς τις πολιτικές ενθάρρυνσης της εγχώριας απασχόλησης, κοινή πεποίθηση αποτελεί η ανάγκη για **αύξηση της παραγωγικότητας** της.

Παράλληλα με τις ανωτέρω πολιτικές που εστιάζουν στα εσωτερικά ζητήματα της χώρας, τα ΗΑΕ τα τελευταία χρόνια ενισχύουν όλο και περισσότερο τις εμπορικές κι επενδυτικές τους σχέσεις με άλλες χώρες, εστιάζοντας στην σύναψη διμερών **Συμφωνιών Ολοκληρωμένης Οικονομικής Συνεργασίας**. Τον Σεπτέμβριο του 2021, στο πλαίσιο των εξαγγελιών των Projects of the 50, ανακοινώθηκαν οι 8 χώρες προτεραιότητας για τη σύναψη διμερούς συμφωνίας, με απτά αποτελέσματα της στρατηγικής αυτής από το 2022 ([βλ. Ενότητα 2.4.3](#)).

Παράλληλα, οι οικονομικές στοχεύσεις της χώρας στο εξωτερικό πραγματοποιούνται και **μέσω επενδύσεων** των προαναφερθέντων Κρατικών Επενδυτικών Ταμείων σε τομείς και χώρες ενδιαφέροντος.

2.1.1 Η Δομή της Οικονομίας των ΗΑΕ

Σύμφωνα με τα τελευταία δημοσιευμένα αναλυτικά στοιχεία, έτους **2023**, από το Ομοσπονδιακό Κέντρο Ανταγωνιστικότητας και Στατιστικής των ΗΑΕ (Federal Competitiveness & Statistics Centre – FCSC), ο πρωτογενής τομέας συνεισφέρει στο ΑΕΠ της χώρας κατά **0,8%**, ο δευτερογενής κατά **39,5%** και ο τριτογενής κατά **59,6%**. Ειδικότερα:

Ο κλάδος του πετρελαίου παραμένει ο σημαντικότερος, με τη συνεισφορά του στο εμμερατικό ΑΕΠ να εξαρτάται κάθε φορά από τις διεθνείς τιμές πετρελαίου. Το 2023, η συμβολή του στο ΑΕΠ ήταν περίπου **25,7%**. Ακολουθεί ο κλάδος του χονδρικού και λιανικού εμπορίου (12,6%), της μεταποίησης (11,2%), των χρηματοοικονομικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων (9%) και των κατασκευών (8,4%). Σε όρους δυναμικής των επιμέρους κλάδων της οικονομίας, κατά την πενταετία 2019-2023, ο μεταποιητικός κλάδος και οι κλάδοι της εκπαίδευσης, της υγείας και των χρηματοοικονομικών αναπτύχθηκαν με ταχείς ρυθμούς. Σε αντίθετη τροχιά, κινήθηκαν οι δραστηριότητες διαμονής και σίτισης, η τέχνη και αναψυχή και ο κλάδος μεταφορών και αποθήκευσης, καθώς δεν έχουν πλήρως επανέλθει στα επίπεδα προ της πανδημίας έως το 2023.

Ο κάτωθι Πίνακας αποτυπώνει τα ανωτέρω:

Πίνακας 1: Δομή της Εμμερατικής Οικονομίας: ΑΕΠ κατά Κλάδο Οικονομικής Δραστηριότητας, 2019-2023, Αξία σε εκατ. Ντίρχαμ

Κλάδος Οικονομικής Δραστηριότητας	2023	2022	2021	2020	2019	% Μεταβολή 2023/22	Μερίδιο 2023	Μερίδιο 2023 (ποσοί)	% Μεταβολή 2023/2019
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	12.954	12.835	13.618	10.703	11.043	⇒ 0,9%	0,8%	1,0%	⇒ 17,3%
Ορυχεία και λατομεία (περιλαμβάνει αργό πετρέλαιο και φυσικό αέριο)	430.879	444.642	409.817	414.175	430.344	↓ -3,1%	25,7%	34,6%	⇒ 0,1%
Μεταποίηση	188.402	181.571	164.764	148.128	144.633	↗ 3,8%	11,2%	15,1%	↗ 30,3%
Παροχή ηλεκτρισμού, φυσικού αερίου και νερού, δραστηριότητες διαχείρισης απορριμμάτων	44.385	42.603	38.679	34.655	34.977	↗ 4,2%	2,6%	3,6%	↗ 26,9%
Κατασκευές	141.589	130.054	123.812	121.246	128.863	↗ 8,9%	8,4%	11,4%	⇒ 9,9%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	211.268	203.353	197.635	184.132	197.035	↗ 3,9%	12,6%	17,0%	⇒ 7,2%
Μεταφορές και αποθήκευση	86.276	77.366	64.843	57.878	86.401	↗ 11,5%	5,1%	6,9%	↘ -0,1%
Δραστηριότητες διαμονής και σίτισης	32.253	30.574	27.241	24.488	35.052	↗ 5,5%	1,9%	2,6%	↓ -8,0%
Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών	50.870	48.280	45.443	43.921	42.401	↗ 5,4%	3,0%	4,1%	↗ 20,0%
Χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	150.279	131.427	123.329	118.532	121.514	↗ 14,3%	9,0%	12,1%	↗ 23,7%
Δραστηριότητες ανάπτυξης ακινήτων	94.803	89.548	80.246	75.609	86.969	↗ 5,9%	5,7%	7,6%	⇒ 9,0%
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες - Διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες	69.850	68.905	61.925	60.256	61.857	⇒ 1,4%	4,2%	5,6%	↗ 12,9%
Δημόσια διοίκηση και άμυνα- υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	91.069	87.771	89.309	89.936	79.650	↗ 3,8%	5,4%	7,3%	↗ 14,3%
Εκπαίδευση	26.609	25.539	24.028	23.523	21.299	↗ 4,2%	1,6%	2,1%	↗ 24,9%
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής εργασίας	25.929	24.909	22.973	18.076	17.103	↗ 4,1%	1,5%	2,1%	↗ 51,6%
Τέχνες, αναψυχή και άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	8.610	8.255	7.618	7.226	8.675	↗ 4,3%	0,5%	0,7%	↘ -0,7%
Δραστηριότητες των νοικοκυριών ως εργοδοτών	10.926	10.755	10.063	10.038	9.941	⇒ 1,6%	0,7%	0,9%	⇒ 9,9%
Σύνολο ΑΕΠ (σε εκατ. Ντίρχαμ)	1.676.951	1.618.387	1.505.343	1.442.523	1.517.759	↗ 3,6%	100,0%		↗ 10,5%
ΑΕΠ μη πετρελαϊκού τομέα	1.246.074	1.173.746	1.095.524	1.028.348	1.087.415	↗ 6,2%	74,3%	100,0%	↗ 14,6%

Πηγή: FCSC, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Ντουμπάι

Α) Πρωτογενής Τομέας: Γεωργία – Κτηνοτροφία - Αλιεία

Ο πρωτογενής τομέας, για το 2023, συνεισφέρει **0,8%** στο εμμερατικό ΑΕΠ, απασχολώντας σχεδόν το 1% του εργατικού δυναμικού, με αποτέλεσμα το **85%** περίπου των αγροτοδιατροφικών αναγκών της χώρας να καλύπτεται από τις εισαγωγές. Τα κυριότερα τοπικά παραγόμενα προϊόντα είναι οι **χουρμάδες** και τα **ψάρια**.

Τα ΗΑΕ βρίσκονται σε μια **άνυδρη** ζώνη, όπου η έρημος αντιπροσωπεύει πάνω από τα 3/4 της συνολικής έκτασης της χώρας. Το περιβάλλον της χαρακτηρίζεται από χαμηλές βροχοπτώσεις, υψηλές

θερμοκρασίες, χαμηλό σε γονιμότητα έδαφος και έλλειψη φυσικών υδάτινων οδών, τα οποία έχουν σαφή αντίκτυπο στον αγροτικό τομέα της χώρας.

Ωστόσο επισημαίνεται η φιλοδοξία των ΗΑΕ για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων από άποψη κλίματος και γεωλογίας, προσβλέποντας σε έναν **βιώσιμο αγροτικό τομέα**, που να συμβάλλει στην **επισιτιστική ασφάλεια**. Στο πλαίσιο της εν λόγω φιλοδοξίας, τα ΗΑΕ εργάζονται με εντατικούς ρυθμούς και χαράσσουν Προγράμματα και Στρατηγικές.

Ειδικότερα, τον Ιούνιο 2020, η Κυβέρνηση των ΗΑΕ εισήγαγε το **National System for Sustainable Agriculture**, το οποίο αποσκοπεί στην αύξηση της **εθνικής αυτάρκειας** σε συγκεκριμένα τρόφιμα. Ειδικότερα, το εν λόγω σύστημα στοχεύει στην αύξηση της αποδοτικότητας των αγροκτημάτων, στην αύξηση του μέσου γεωργικού εισοδήματος στο 10% ετησίως, στην αύξηση της απασχόλησης στον αγροτικό κλάδο κατά 5% ετησίως και στη μείωση της χρήσης νερού για άρδευση κατά 15% ετησίως.

Τον Απρίλιο 2021, ανακοινώθηκε η **Dubai Food Security Strategy**, λόγω της θέσης του Εμιράτου ως σημαντικού κόμβου της εφοδιαστικής αλυσίδας. Η Στρατηγική του Dubai στοχεύει στη διαφοροποίηση των πηγών εισαγωγής τροφίμων, στην ενίσχυση της τοπικής παραγωγής, στη μείωση της σπατάλης τροφίμων, στη βελτίωση της ασφάλειας και ποιότητας των τροφίμων και στην οικοδόμηση της ετοιμότητας του Εμιράτου για την αντιμετώπιση κρίσεων. Επίσης, ταξινομεί τα τρόφιμα με βάση τέσσερα κριτήρια, όπως το θρεπτικό περιεχόμενο, τη σημασία του προϊόντος για τους καταναλωτές, το επίπεδο ζήτησης και τα προϊόντα που είναι αναντικατάστατα και χρησιμοποιούνται ως πρώτη ύλη για άλλα προϊόντα.

Τον Μάρτιο 2024, η Κυβέρνηση του Dubai ανακοίνωσε επίσης το **Dubai Farms Programme**, το οποίο προσφέρει μια σειρά υπηρεσιών και κινήτρων για την υποστήριξη των αγροτών των ΗΑΕ, οι οποίοι εκτελούν παραγωγικά γεωργικά έργα.

Τον Οκτώβριο 2024 ανακοινώθηκε η εκκίνηση του Εθνικού Προγράμματος **Plant the Emirates**, το οποίο στοχεύει να επεκταθούν οι χώροι πρασίνου στη χώρα, να ενταθούν οι προσπάθειες προστασίας του περιβάλλοντος και να ενθαρρυνθούν τα μέλη της τοπικής κοινότητας να καλλιεργούν βασικά αγροτικά προϊόντα κατ'οίκον. Επίσης, βασικός στόχος του είναι να προωθηθεί η χρήση τεχνολογίας στη γεωργία για την αύξηση της παραγωγικότητας, τη βελτίωση των αλυσίδων εφοδιασμού, τη μείωση του κόστους γεωργικής παραγωγής και την ελαχιστοποίηση των γεωργικών αποβλήτων, προκειμένου τα εγχώρια αγροτικά προϊόντα να γίνουν συνώνυμο της ποιότητας και της υψηλής διατροφικής αξίας.

Επιπλέον, το Πρόγραμμα υποστηρίζει την ενίσχυση του οικοσυστήματος βιωσιμότητας του περιβάλλοντος, μέσω της προώθησης φρέσκων, τοπικά παραγόμενων με την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών αγροτικών προϊόντων, τα οποία συμβάλλουν στη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα, καθώς η εκκίνηση του Προγράμματος συμπίπτει με το «**Έτος Βιωσιμότητας 2024 των ΗΑΕ**».

Όλες οι ανωτέρω Στρατηγικές και Προγράμματα είναι ευθυγραμμισμένα με την **National Food Security Strategy 2051**, η οποία εγκαινιάστηκε τον Νοέμβριο 2018. Η Εθνική Στρατηγική ορίζει τα στοιχεία του εθνικού καλαθιού τροφίμων, το οποίο περιλαμβάνει δεκαοχτώ βασικούς τύπους, με βάση τρία κύρια κριτήρια, όπως τη γνώση του όγκου της εγχώριας κατανάλωσης των σημαντικότερων προϊόντων, την παραγωγική ικανότητα και τις μεταποιητικές και διατροφικές ανάγκες. Η Στρατηγική περιλαμβάνει τριάντα οχτώ πρωτοβουλίες και προσανατολίζεται σε στόχους για τη διευκόλυνση του παγκόσμιου εμπορίου τροφίμων, τη διαφοροποίηση των πηγών εισαγωγής τροφίμων και τον εντοπισμό εναλλακτικών συστημάτων εφοδιασμού, που καλύπτουν τρεις έως πέντε πηγές για κάθε μεγάλη κατηγορία τροφίμων. Η Στρατηγική, επίσης, στοχεύει να ανέλθουν τα ΗΑΕ στην κορυφαία θέση στον Παγκόσμιο Δείκτη Επισιτιστικής Ασφάλειας.

Βάσει του **Global Food Security Index 2022**⁶, τα ΗΑΕ κατατάσσονται στην **23^η θέση (έναντι 35^{ης} το 2021)** ως προς την επισιτιστική ασφάλεια των τροφίμων και στην 1^η μεταξύ των χωρών MENA. Ο εν λόγω Δείκτης βασίζεται στα εξής 4 βασικά κριτήρια: φυσικές πηγές και ανθεκτικότητα, διαθεσιμότητα, οικονομική προσιτότητα και ποιότητα και ασφάλεια τροφίμων.

⁶ <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index/explore-countries/united-arab-emirates>

Οι πολιτικές επίτευξης των στόχων των ανωτέρω Προγραμμάτων συνίστανται σε **βιώσιμες και κλιματικά έξυπνες μεθόδους** γεωργίας, που βασίζονται σε καινοτόμες τεχνολογίες, οι οποίες εστιάζουν στη βέλτιστη χρήση της καλλιεργούμενης γης, όπως η υδροπονία, η κάθετη και η βιολογική γεωργία, η ενίσχυση γεωργικών προγραμμάτων ελέγχου παρασίτων. Επίσης, στο πλαίσιο προσπαθειών αύξησης της αγροτικής παραγωγής, οι Τοπικές Κυβερνήσεις των ΗΑΕ παρέχουν **κίνητρα στους αγρότες**, όπως εκμάθηση σύγχρονων μεθόδων καλλιέργειας, 50% επιδότηση σε σπόρους, λιπάσματα και φυτοφάρμακα, καθώς και ειδικά δάνεια για την αγορά μηχανημάτων και εξοπλισμού.

Η συνολική **καλλιεργήσιμη έκταση** στα ΗΑΕ ανέρχεται περίπου στο **6%** του συνολικού εδάφους της χώρας (160.000 εκτάρια), το μεγαλύτερο μέρος της οποίας καλύπτεται από χουρμαδιές, καθώς το ζεστό κλίμα των ΗΑΕ ευνοεί την ανάπτυξή τους. Τα ΗΑΕ κατέχουν το **6% της παγκόσμιας παραγωγής χουρμάδων**. Επίσης, στις εμπεριλαμβανόμενες καλλιέργειες περιλαμβάνονται πολλά λαχανικά, όπως ντομάτα, αγγούρι, λάχανο, μελιτζάνα, κουνουπίδι, καθώς και πολλά φρούτα, όπως εσπεριδοειδή, μάνγκο και ανανάς. Ορισμένα προϊόντα, μάλιστα, όπως οι φράουλες, τα σταφύλια, οι γκουάβες και οι μπανάνες εξάγονται στις γειτονικές χώρες.

Υπάρχουν περισσότερα από **35.000 αγροκτήματα** στα ΗΑΕ, μια εκθετική αύξηση από περίπου 4.000 αγροκτήματα στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Εκτός από τη γεωργία, σημαντική είναι και η παραγωγή **γαλακτοκομικών**, ενώ έχει επίσης αυξηθεί η παραγωγή **αλιείας και πουλερικών**. Εντατική εκτροφή πουλερικών με σύγχρονες τεχνικές πραγματοποιείται σχεδόν σε όλα τα Εμιράτα, ενδεικτικά αναφέροντας ότι μόνο στο Umm Al Quwain παράγονται ετησίως πάνω από 1.000 τόνοι πουλερικών. Τέλος, πάνω από 1 εκατ. ζώα, κατά κύριο λόγο βοοειδή και καμήλες, προμηθεύουν την εγχώρια αγορά με **φρέσκο κρέας**.

Στο πλαίσιο της επίτευξης του στόχου της **επισιτιστικής ασφάλειας**, υπολογίζεται ότι περίπου 20 εμπεριλαμβανόμενες εταιρείες διαθέτουν αγροτικές εκμεταλλεύσεις ή μετοχικά μερίδια σε εταιρείες του αγροτοδιατροφικού τομέα σε 60 χώρες ανά τον κόσμο. Μέρος της παραγωγής αυτής κατευθύνεται στα ΗΑΕ και αποθηκεύεται σε αποθήκες, όπου διατηρούνται ως στρατηγικά αποθέματα.

B) Δευτερογενής Τομέας

Αναφορικά με τον δευτερογενή τομέα έτους 2023, αυτός αντιστοιχεί στο **39,5%** του ΑΕΠ των ΗΑΕ, απασχολώντας περίπου 30% του εργατικού τους δυναμικού. Η μεταποίηση αναπτύχθηκε ραγδαία τα τελευταία χρόνια, ειδικά οι κλάδοι πετροχημικών, μεταλλουργίας, αλουμινίου, τροφίμων, δομικών υλικών, λιπασμάτων κλπ.

B1) Ενέργεια

Το 2017, τα ΗΑΕ υιοθέτησαν το Στρατηγικό Σχέδιο «[Energy Strategy 2050](#)», προϋπολογισμού 600 δισεκ. Ντίρχαμ, το οποίο αποσκοπεί σε **μείγμα παραγωγής ενέργειας**: 44% καθαρή ενέργεια, 38% φυσικό αέριο, 12% καθαρός άνθρακας, 6% πυρηνική ενέργεια.

Στα πλαίσια του ανωτέρω Σχεδίου, τον Οκτώβριο 2021, η Εμπεριλαμβανόμενη Κυβέρνηση εξήγγειλε τη φιλόδοξη Στρατηγική Πρωτοβουλία «[Net Zero 2050](#)», η οποία προβλέπει ριζική μείωση **εκπομπών άνθρακα σε μηδενικό επίπεδο** και πραγματοποίηση επενδύσεων ύψους \$163 δισεκ. σε καθαρές και ΑΠΕ σε χρονικό ορίζοντα 30 ετών. Επισημαίνεται ότι η εν λόγω Πρωτοβουλία ευθυγραμμίζεται πλήρως με τη Συμφωνία του Παρισιού για το Κλίμα, την οποία τα ΗΑΕ υπέγραψαν, 1^η χώρα από τα μέλη του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου – ΣΣΚ.

Τον Ιούλιο 2023, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε **φιλόδοξες τροποποιήσεις** στην Εθνική Στρατηγική Ενέργειας 2050, η οποία στοχεύει πλέον **έως το 2030, στον τριπλασιασμό της συμβολής των ΑΠΕ στα ΗΑΕ (από 3,2GW σε 14GW)** και στην επένδυση 150-200 δισεκ. Ντίρχαμ στον ενεργειακό τομέα, με **αύξηση του μεριδίου της καθαρής ενέργειας** στο συνολικό ενεργειακό μείγμα στο **30%**. Συνεπώς, το συνολικό κόστος παραγωγής ενέργειας αναμένεται να μειωθεί κατά 100-150 δισεκ. Ντίρχαμ έως το 2030.

Επίσης, τα ΗΑΕ, ανακοίνωσαν μια πιο φιλόδοξη εθνική δέσμευση για **μείωση των εκπομπών κατά 40% έως το 2030**, αυξάνοντας τον στόχο τους από το αρχικό 31%.

Τον Νοέμβριο 2023, τα ΗΑΕ παρουσίασαν ένα πιο **λεπτομερές εθνικό σχέδιο δράσης** για την επίτευξη του εν λόγω στόχου, το οποίο θέτει σαφείς τομεακούς στόχους και περιλαμβάνει 25 προγράμματα που καλύπτουν 6 βασικούς τομείς (ηλεκτρική ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές, κτήρια, απόβλητα και γεωργία).

Σημειώνεται ότι οι ανωτέρω φιλοδοξίες ανακοινώθηκαν ενόψει της διοργάνωσης από τα ΗΑΕ της 28^{ης} Συνόδου Κορυφής των ΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (**28th Conference of the Parties – COP28**) στο Abu Dhabi τον Νοέμβριο 2023, στην οποία χώρα μας συμμετείχε με Εθνικό Περίπτερο. Ο διεθνής ρόλος των ΗΑΕ στον κλάδο της ενέργειας αποτυπώνεται και στην υπογραφή **διεθνών ενεργειακών συμφωνιών** τους με άλλες χώρες, όπως με Ιαπωνία και Σ. Αραβία.

Πετρέλαιο – Φυσικό αέριο

Απολαμβάνοντας την **6^η θέση παγκοσμίως σε αποθέματα υδρογονανθράκων**, με συνολικά 113 δισεκ. βαρέλια πετρελαίου και 10 τρισ. m³ φυσικού αερίου, τα ΗΑΕ επενδύουν εντατικά σε νέες έρευνες και εξορύξεις, με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικότητας της χώρας στα δύο αυτά προϊόντα.

Τα ΗΑΕ παράγουν το **3,8% της παγκόσμιας παραγωγής αργού πετρελαίου** και το **4,3% της παραγωγής πετρελαίου** (5^η θέση στον OPEC+ και 8^η παγκοσμίως)⁷. Το 2024, η παραγωγή αργού πετρελαίου κυμάνθηκε περίπου στα 2,93 εκατ. βαρέλια ημερησίως (εξαγωγές: 2,7 εκατ. βαρέλια ημερησίως), η παραγωγή πετρελαίου στα 4,17 εκατ. βαρέλια ημερησίως αλλά η παραγωγική ικανότητα έφθασε τα 4,85 εκατ. βαρέλια πετρελαίου ημερησίως, προσεγγίζοντας τον **στρατηγικό εθνικό στόχο 5 εκατ. βαρελιών ημερησίως** που μετατέθηκε χρονικά για το 2027 από το 2030. Αξίζει να σημειωθεί ότι το **95%** των εν λόγω αποθεμάτων ανήκει στο Εμιράτο **Abu Dhabi**, του οποίου η εξάρτηση από τον κλάδο υπολογίζεται σε 45%, ενώ του Εμιράτου Dubai σε 4%. Σημειώνεται ότι τα ΗΑΕ, κατόπιν διαπραγματεύσεων εντός του OPEC+, αύξησαν την παραγωγή τους, παρά τις αποφάσεις για περικοπές της παραγωγής στο σύνολο των μελών του.

Το **2016**, ο τότε Διάδοχος Abu Dhabi Σείχης Mohammed bin Zayed Al Nahyan και νυν Πρόεδρος ΗΑΕ, επέφερε **ιστορικές μεταβολές** στην πετρελαϊκή πολιτική της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, νυν Πρόεδρος ΗΑΕ εκκίνησε τη μετάβαση από μια παραδοσιακά συντηρητική στρατηγική αξιοποίησης των εγχώριων αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου, με σκοπό την εξοικονόμηση πόρων για τις επόμενες γενιές, σε μια **επιθετικότερη πολιτική** εκμετάλλευσης αυτών, με καθαρά **ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια**. Η νέα πολιτική περιελάμβανε ευρεία αναδιάρθρωση του συστήματος και των περιοχών παραχώρησης, προσέλκυση νέων ξένων επενδυτών, καθώς και μερική ιδιωτικοποίηση λειτουργιών άντλησης, διύλισης, αποθήκευσης, μεταφοράς και διανομής προϊόντων υδρογοναναθράκων.

Στο πλαίσιο των καθοριστικών αλλαγών νυν Προέδρου ΗΑΕ, ήταν και ο διορισμός ως Δ/ντος Συμβούλου και CEO στον ηγετικό Κρατικό Όμιλο Υδρογονανθράκων **Abu Dhabi National Oil Company – ADNOC**, του **Dr. Sultan Ahmed Al Jaber**, νυν Υπουργού Βιομηχανίας και Προηγμένης Τεχνολογίας των ΗΑΕ και **αρμόδιου για τη Στρατηγική Συνεργασία Ελλάδας – ΗΑΕ**. Από την ανάληψη της ηγεσίας του Ομίλου το 2016, ο Dr. Al Jaber έχει προβεί σε εκτεταμένη αναδιοργάνωση του Ομίλου και συνεπώς και του εμριατινού πετρελαϊκού κλάδου, αποσκοπώντας στη διεθνοποίησή του και στην αξιοποίηση του εθνικού πλούτου. Οι **μεταρρυθμίσεις** της ADNOC περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: α) αναδιάρθρωση οργανικών της μονάδων και υπηρεσιών και εισαγωγή των θυγατρικών της στο Χρηματιστήριο Abu Dhabi β) προκήρυξη διαγωνισμών για την εκχώρηση δικαιωμάτων έρευνας και εκμετάλλευσης σε νέα οικόπεδα και γ) συνεργασία με στρατηγικούς επενδυτές μέσω εκχώρησης εταιρικών μεριδίων.

Όσον αφορά το **φυσικό αέριο**, τα αποθέματα των ΗΑΕ υπολογίζονται στα 10,01 τρισ. m³ (tcm), καταλαμβάνοντας την **7^η θέση παγκοσμίως** για το 2024 (**3% παγκοσμίως αποθεμάτων**). Τονίζεται ότι το

⁷ <https://www.eia.gov/outlooks/steo/data/browser/#/?v=30&f=A&s=0&id=&mctype=0&ctype=linechart>
<https://www.energyinst.org/statistical-review>

96% των αποθεμάτων βρίσκεται στο Εμιράτο **Abu Dhabi**. Η παραγωγή φυσικού αερίου το 2023 ανήλθε σε 56 δισεκ. m³ (bcm), καταλαμβάνοντας την 14^η θέση παγκοσμίως.

Παρά τα εντυπωσιακά αποθέματα, τα ΗΑΕ παραμένουν σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένα από το **εισαγόμενο φυσικό αέριο** για την κάλυψη της εγχώριας ζήτησης, καθώς υπάρχουν δυσκολίες στην εξόρυξη των εγχώριων αποθεμάτων εξαιτίας του υψηλού κόστους και της περιεκτικότητας σε θειούχο υδρογόνο. Το 1/3 του φυσικού αερίου της χώρας παρέχεται από το γειτονικό **Κατάρ**, κυρίως μέσω του **αγωγού Dolphin**. Παράλληλα όμως στο Abu Dhabi, οι θυγατρικές της ADNOC, ADMA, OPCO και GASCO έχουν αναλάβει την υλοποίηση του μεγάλου έργου **Integrated Gas Development – IGD**, για την αξιοποίηση των αποθεμάτων του Εμιράτου και την αύξηση της εγχώριας παραγωγής. Η πρόσφατη ανακάλυψη ενός σημαντικού κοιτάσματος φυσικού αερίου στα σύνορα των Εμιράτων Dubai και Abu Dhabi στην περιοχή Jebel Ali θα μπορούσε να καταστήσει τα ΗΑΕ μέχρι το 2025 αυτάρκη ή ακόμη και καθαρό εξαγωγέα φυσικού αερίου μέσω φορτίων LNG.

Πυρηνική ενέργεια

Τα ΗΑΕ αποτελούν το πρώτο κράτος του Αραβικού Κόσμου που υλοποιεί πρόγραμμα παραγωγής πυρηνικής ενέργειας για **ειρηνικούς σκοπούς**. Η Κυβέρνηση των ΗΑΕ χάραξε τον Απρίλιο 2008 την «Πολιτική για την Αξιολόγηση και Ενδεχόμενη Ανάπτυξη της Πυρηνικής Ενέργειας για Ειρηνικούς Σκοπούς». Το εμιρατικό πυρηνικό πρόγραμμα συνδυάζεται με το πρόγραμμα έργων ΑΠΕ, αποσκοπώντας στη διαφοροποίηση του ενεργειακού μείγματος και στη σταδιακή απεξάρτηση από τη χρήση υδρογονανθράκων για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Ο Κρατικός Όμιλος **Emirates Nuclear Energy Corporation – ENEC**, που εμπίπτει στο χαρτοφυλάκιο του Κρατικού Επενδυτικού Ταμείου **ADQ**, έχει αναλάβει την ανάπτυξη του συγκροτήματος πυρηνικής ενέργειας **Barakah**, συνολικού προϋπολογισμού \$41 δισεκ. , στην περιοχή Al Dhafra του Εμιράτου του Abu Dhabi, περίπου 53 χλμ. νοτιοδυτικά της πόλης Ruwais και 300km από την πρωτεύουσα. Η κατασκευή του πυρηνικού εργοστασίου Barakah ξεκίνησε να υλοποιείται το 2009, από κοινοπραξία εταιρειών, υπό την ηγεσία του νοτιοκορεατικού κολοσσού Korean Electric Power Corporation – KEPCO. Το συγκρότημα διαθέτει **4 πυρηνικούς αντιδραστήρες**, ο καθένας παραγωγικής ισχύος 1.400MW, με συνολική παραγωγική ισχύ 5,6GW. Οι δύο πρώτες μονάδες τέθηκαν σε λειτουργία το 2021 (με διαφορά τεσσάρων μηνών) και η τρίτη το 2023, ενώ τον Σεπτέμβριο του 2024 η ENEC ανακοίνωσε την έναρξη της εμπορικής λειτουργίας και της τέταρτης και τελευταίας ηλεκτροπαραγωγικής μονάδας. Υπολογίζεται ότι σε πλήρη λειτουργία, θα καλύπτουν το **25% των συνολικών αναγκών** των ΗΑΕ σε ηλεκτρική ενέργεια, μειώνοντας παράλληλα τις εκπομπές άνθρακος κατά 22,4 εκατ. μετρικούς τόνους εκπομπών άνθρακα ετησίως, που αντιστοιχεί σε απόσυρση 4,6 εκατ. αυτοκινήτων/έτος.

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας - ΑΠΕ

Ενδεικτικό της αποδιδόμενης βαρύτητας που αποδίδουν τα ΗΑΕ στις ΑΠΕ είναι ότι η έδρα του **Διεθνούς Οργανισμού IRENA** (International Renewable Energy Agency) φιλοξενείται στο Abu Dhabi από το 2009, επιλογή την οποία υποστήριξε και η χώρα μας.

Η παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στα ΗΑΕ αφορά κυρίως **ηλιακή ενέργεια**, λόγω των υψηλών επιπέδων ηλιοφάνειας στην χώρα. Μέχρι πρότινος δεν υφίσταντο έργα αιολικής ενέργειας στα ΗΑΕ. Προγράμματα έργων ΑΠΕ σε ΗΑΕ προγραμματίζεται ότι θα συμβάλουν κατά **25% στη συνολική παραγωγή** ηλεκτρισμού των ΗΑΕ έως το 2030 και συνεπώς στην επίτευξη του στόχου του ενεργειακού μείγματος.

Εκτιμάται ότι το εμιρατικό χαρτοφυλάκιο παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ έχει αυξηθεί κατά **περισσότερο από 400%** εντός της τελευταίας 10ετίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την τελευταία διετία, η **Masdar**, ηγέτιδα εταιρεία στις ΑΠΕ, διπλασίασε το χαρτοφυλάκιο ΑΠΕ, σε επίπεδο παραγωγικής ισχύος 20 GW, με προοπτική περαιτέρω μεγέθυνσης αυτού στα 100 GW έως το 2030, μέσω διεθνούς επέκτασης του

Ομίλου. Το τρέχον συνολικό ύψος επενδύσεων της Masdar σε έργα ΑΠΕ ανέρχεται σε περίπου 30\$δισεκ. ενώ επισημαίνεται ότι Masdar ανακοίνωσε επενδύσεις εντός του 2024 και στη χώρα μας.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι έργα ΑΠΕ των ΗΑΕ:

- Το 2006, ξεκίνησε στο Abu Dhabi η κατασκευή της **πράσινης πόλης-πρότυπο «Masdar City»**, μηδενικού άνθρακα – μηδενικών απορριμμάτων, με προϋπολογισμό \$22 δισεκ. , η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2030. Σημειωτέον ότι το συγκεκριμένο **αστικό cluster** είναι το **πιο βιώσιμο παγκοσμίως**, τροφοδοτούμενο από ΑΠΕ. Εκεί κατασκευάστηκε, το 2009, το πρώτο ηλιακό πάρκο στα ΗΑΕ, ισχύος 10MW.
- Το 2019, ετέθη σε λειτουργία στο Abu Dhabi **φωτοβολταϊκός σταθμός Suweihan**, κόστους \$3,2 δισεκ. και ισχύος 1,177MW. Ο σταθμός διαθέτει την παραγόμενη ενέργεια στην κρατική εταιρεία παραγωγής νερού Emirates Water and Electricity Company – EWEC.
- Τον Δεκέμβριο 2021, ο Κρατικός Ενεργειακός Όμιλος **Abu Dhabi National Energy Company (TAQA)** και η **ADNOC** ανακοίνωσαν τη συνεργασία τους για την κατασκευή **υποθαλάσσιου συστήματος μεταφοράς** ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσης, προερχόμενο από ΑΠΕ, προϋπολογισμού \$3,8 δισεκ. , μειώνοντας έτσι το αποτύπωμα άνθρακα ADNOC από υπεράκτιες γεωτρήσεις και αντλήσεις υδρογονανθράκων κατά 30%. Η Συμφωνία για τη χρηματοδότηση του έργου επετεύχθη τον Σεπτέμβριο 2022.
- Η TAQA και η Masdar, μαζί με τη γαλλική EDF και την κινεζική JinkoPower, ανέπτυξαν το έργο **Al Dhafra Solar Photovoltaic – PV Independent Power Producer – IPP**, με δυναμικότητα 2GW, το οποίο τροφοδοτεί με ρεύμα την EWEC. Τέθηκε σε λειτουργία το 2023 και είναι η **μεγαλύτερη μονάδα ηλιακής ενέργειας**, χρησιμοποιώντας περίπου 3,5 εκατ. ηλιακούς συλλέκτες για την παραγωγή αρκετής ηλεκτρικής ενέργειας για περίπου 160.000 σπίτια στα ΗΑΕ, ενώ μετριάζει 2,4 εκατ. τόνους διοξειδίου του άνθρακα ετησίως.
- Αρχή Ηλεκτρισμού και Υδάτων Dubai (**Dubai Electricity and Water Authority – DEWA**) κατασκευάζει το μεγαλύτερο **ηλιακό πάρκο, Mohammed bin Rashid Al Maktoum Solar Park** στο Dubai, συνολικής παραγωγικής ισχύος 5.000MW έως το 2030 και επένδυσης αξίας 50 δισεκ. Ντίρχαμ. Το ηλιακό πάρκο ανήκει στην DEWA και κατασκευάζεται σταδιακά, ενώ σε κάθε φάση του έργου επιλέγονται διαφορετικοί κατασκευαστές, π.χ. στην 3^η φάση του είχε επικεφαλής κατασκευαστή τη Masdar, στην 4^η φάση συμμετέχουν η σαουδαραβική ACWA Power και η κινεζική Silk Road Fund και στην 5^η φάση συμμετέχουν η ACWA Power και η Gulf Investment Cooperation. Επί του παρόντος, η εγκατεστημένη παραγωγική ισχύς ήταν 3.860 MW.
- Τον Απρίλιο 2022, ολοκληρώθηκε στο Εμιράτο της Sharjah, η κατασκευή της πρώτης μονάδας παραγωγής ενέργειας από απόβλητα στα ΗΑΕ, του εργοστασίου **Sharjah Waste-to-Energy**. Το εργοστάσιο αποτελεί το πρώτο έργο της Emirates Waste-to-Energy, μιας κοινοπραξίας που ιδρύθηκε από την BEEAH Energy, θυγατρική εταιρεία ΑΠΕ του κρατικού Ομίλου BEEAH με έδρα τη Sharjah, και της Masdar.

Δίπλα στο εργοστάσιο βρίσκεται το συγκρότημα διαχείρισης απορριμμάτων της BEEAH Recycling, εταιρεία ανακύκλωσης και ανάκτησης υλικών του Ομίλου BEEAH, η οποία έχει ήδη συμβάλει στην επίτευξη ποσοστού εκτροπής απορριμμάτων 76% στο εμιράτο της Sharjah. Τα μη ανακυκλώσιμα απόβλητα από το συγκρότημα θα μεταφέρονται στη μονάδα παραγωγής ενέργειας από απόβλητα. Επισημαίνεται ότι σε εν λόγω συγκρότημα διαχείρισης απορριμμάτων δραστηριοποιείται ελληνικός **Όμιλος Polygreen** σε κοινοπραξία με **BEEAH** για τη διαχείριση εναλλακτικών πρώτων υλών και ναυτιλιακών αποβλήτων.

Τον Οκτώβριο 2023, ενόψει της COP28, τα ΗΑΕ παρουσίασαν το Πρόγραμμα Αιολικής Ενέργειας ([UAE Wind Programme](#)). Το εν λόγω Πρόγραμμα παραγωγικής ισχύος 103,5 MW, αναπτύχθηκε από τη Masdar και αναμένεται να τροφοδοτήσει περισσότερα από 23.000 κτήρια στα ΗΑΕ ετησίως, μειώνοντας τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 120.000 τόνους.

Το Πρόγραμμα προβλέπει τη λειτουργία σταθμών αιολικής ενέργειας σε **4 τοποθεσίες**: το σημαντικότερο είναι στο Sir Bani Yas στο Abu Dhabi, όπου το υπάρχον, «πειραματικό» αιολικό πάρκο που κατασκευάστηκε το 2004, επεκτείνεται για να έχει ισχύ 45 MW. Οι άλλες τοποθεσίες περιλαμβάνουν το νησί Delma (27MW) και το Al Sila στο Abu Dhabi (27MW), καθώς και το Al Halah στο Εμιράτο της Fujairah (4,5MW). Αξίζει να σημειωθεί ότι έως πρότινος η αιολική ενέργεια σε περιοχές χαμηλών ταχυτήτων ανέμου, όπως είναι τα ΗΑΕ, δεν ήταν εφικτό να έχει παραγωγική ισχύ, γεγονός που άλλαξε με την ανάπτυξη της κατάλληλης τεχνολογίας.

Υδρογόνο

Τον Νοέμβριο 2021 ανακοινώθηκε η εκκίνηση του Εθνικού Σχεδίου “[Hydrogen Leadership Roadmap](#)”, το οποίο Εμιρατική Κυβέρνηση κρίνει ως πρωταρχικής σπουδαιότητας για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της. Ειδικότερα, το Σχέδιο χαράσσει δράσεις και κίνητρα για τις επιχειρήσεις, όπως η άμεση παραχώρηση υποδομών και η εξασφάλιση χρηματοδοτικών κεφαλαίων για την ανάπτυξη τεχνολογιών καθαρής ενέργειας. Σκοπός του εν λόγω Σχεδίου είναι η στήριξη εγχώριων βιομηχανιών με χαμηλό αποτύπωμα άνθρακα, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος “**Net Zero 2050**” και να εδραιωθεί η θέση της χώρας ως παγκόσμιου ανταγωνιστικού εξαγωγέα καθαρού υδρογόνου.

Στο πλαίσιο αυτό, Κρατικά Επενδυτικά Ταμεία Mubadala, ADQ και Κρατικός Όμιλος Πετρελαίου ADNOC, έχουν εκκινήσει πρωτοβουλία “**Abu Dhabi Hydrogen Alliance**”, με στόχο την ανάδειξη του Abu Dhabi σε κυρίαρχο διεθνή προμηθευτή καυσίμου υδρογόνου χαμηλού αποτυπώματος σε άνθρακα. Επίσης, αναμένεται να ολοκληρωθούν **7 μεγάλα επενδυτικά projects** σε τομέα καθαρού καυσίμου υδρογόνου, όπως κατασκευή μονάδας συνδυασμένης παραγωγής ηλιακής ενέργειας και πράσινου υδρογόνου, δημιουργία κόμβου για το υδρογόνο σε συνεργασία με διεθνή πετρελαϊκό Όμιλο **BP**, ενώ τον Οκτώβριο του 2022, πραγματοποιήθηκε η πρώτη δοκιμαστική **αποστολή μπλε αμμωνίας** στη Γερμανία.

Τον Ιούλιο 2023, εγκρίθηκε η Εθνική Στρατηγική Υδρογόνου “[National Hydrogen Strategy 2050](#)” για την προώθηση της θέσης των ΗΑΕ ως παραγωγού και εξαγωγέα υδρογόνου χαμηλών εκπομπών έως το 2031. Τα ΗΑΕ, στο πλαίσιο της εν λόγω Στρατηγικής, έχουν προβεί σε σχεδιασμό για την ανάπτυξη της οικονομίας πράσινου και μπλε υδρογόνου, με στόχο να καταστεί η χώρα ηγέτης σε αυτόν τον τομέα.

Η **Εθνική Στρατηγική για το Υδρογόνο** θέτει ως στόχο την παραγωγή 1,4 εκατ. τόνων ετησίως (mtpa) έως το 2031 (αποτελούμενοι από 1 mtpa πράσινου υδρογόνου και 0,4 mtpa μπλε υδρογόνου), 7,5 mtpa έως το 2040 και 15 mtpa έως το 2050. Από το σύνολο των 1,4 εκατ. τόνων, η Masdar αναμένεται να παράγει 1 εκατ. τόνους πράσινου υδρογόνου μέχρι το 2031, ενώ οι 0,4 εκατομμύρια τόνοι μπλε υδρογόνου θα παράγονται με φυσικό αέριο.

Τα **βασικά σημεία** της Στρατηγικής των ΗΑΕ για το υδρογόνο είναι:

- Ανάπτυξη κανονιστικού πλαισίου και πολιτικών που υποστηρίζουν το υδρογόνο ως **βιώσιμο καύσιμο** για το μέλλον.
- Ενίσχυση των επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη για τη βελτίωση της **οικονομικής αποδοτικότητας** της παραγωγής, μεταφοράς και χρήσης υδρογόνου.
- Παροχή **γαιών** και σχετικών υποδομών για την υποστήριξη της παραγωγής των ΗΑΕ και την ανάπτυξη του εγχώριου οικοσυστήματος.
- Δημιουργία **δύο οάσεων** (κόμβων) έως το 2031, στο Ruwais και στη βιομηχανική ζώνη Khalifa Abu Dhabi (KIZAD), καθώς και ενός **Κέντρου Έρευνας και Ανάπτυξης** Υδρογόνου, που θα δημιουργηθεί έως το 2031.
- Ανάπτυξη **αλυσίδων εφοδιασμού** για την υποστήριξη της αγοράς υδρογόνου.

Σημειώνεται ότι τα ΗΑΕ έχουν **ανταγωνιστικό πλεονέκτημα** στην παραγωγή πράσινου υδρογόνου, το πιο βιώσιμο από τα καύσιμα υδρογόνου, λόγω τεσσάρων παραγόντων:

- Υπάρχουσα υποδομή ΑΠΕ από **ηλιακή ενέργεια** (φωτοβολταϊκά) που θα επιτρέψει στα ΗΑΕ την ταχύτερη κλιμάκωση της παραγωγής πράσινου.
- Οι **ενεργειακές υποδομές** των ΗΑΕ, συμπεριλαμβανομένων λιμένων, δεξαμενόπλοιων και εγκαταστάσεων αποθήκευσης, επιτρέπουν την απρόσκοπτη διαδικασία αποθήκευσης και μεταφοράς.
- Η **κρατική παρέμβαση** με τη μορφή χρηματοοικονομικών επενδύσεων θα βοηθήσει στην εκκίνηση έργων υδρογόνου.
- Το υπάρχον βιομηχανικό και τεχνολογικό οικοσύστημα θα συμβάλλει στην αντιμετώπιση της πρόκλησης **δημιουργίας ζήτησης** για πράσινο και μπλε υδρογόνο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο από τελικούς χρήστες.

Έργα υδρογόνου στα ΗΑΕ

Τα ΗΑΕ επιδιώκουν να αναπτύξουν μια εγχώρια αγορά υδρογόνου με εργοστάσια παραγωγής και έργα δέσμευσης, χρήσης και αποθήκευσης CO₂ (CCUS). Η παραγωγή πράσινου υδρογόνου θα συνδεθεί με τις ΑΠΕ από φωτοβολταϊκά (ηλιακή ενέργεια), ενώ η παραγωγή μπλε υδρογόνου θα περιλαμβάνει τεχνολογίες CCUS στον βιομηχανικό τομέα. Η **Masdar** πρωτοστατεί σε έργα **πράσινου υδρογόνου** με στόχο την παραγωγή έως και 1 εκατ. τόνων πράσινου υδρογόνου ετησίως έως το 2030. Αντίστοιχα, η **ADNOC** πρωτοστατεί στην ανάπτυξη **μπλε υδρογόνου**, μπλε αμμωνίας και έργα δέσμευσης CO₂ απευθείας από την ατμόσφαιρα (DAC).

Διεθνείς Συνεργασίες

Σε διεθνές επίπεδο, η συμφωνία **PACE** (Partnership for Accelerating Clean Energy), βασικός πυλώνας της διμερούς συνεργασίας ΗΑΕ-ΗΠΑ στον τομέα της καθαρής ενέργειας, προβλέπει \$100 δισεκ. σε χρηματοδότηση και επενδύσεις για την ανάπτυξη 100 GW καθαρής ενέργειας παγκοσμίως έως το 2035. Στο πλαίσιο αυτό, η Occidental και η ADNOC έχουν υπογράψει μια νέα συμφωνία για την από κοινού ανάπτυξη κόμβων CCUS στα ΗΑΕ και τις ΗΠΑ. Στο πλαίσιο της συνεργασίας, η ADNOC και η Occidental βρίσκονται επίσης σε συνομιλίες για την ανάπτυξη έργων DAC στα ΗΑΕ.

Επίσης, τα ΗΑΕ έχουν προχωρήσει σε συνεργασίες, κυρίως με την Ολλανδία και τη Γερμανία, επί του παρόντος, για τη δημιουργία αλυσίδων εφοδιασμού μεταξύ **ΗΑΕ-ΕΕ**, καθώς επίσης και με την Ινδία και την Ιαπωνία, σταθερό ενεργειακό τους εταίρο στις συμβατικές μορφές ενέργειας. Παράλληλα, προβαίνουν σε επενδύσεις σε ενεργειακά έργα ΑΠΕ που συνδέονται με την οικονομία του υδρογόνου, με σημαντικότερο παράδειγμα την αγορά της Αιγύπτου.

B2) Μεταποίηση

Η μεταποίηση αποτελεί τον **3^ο σημαντικότερο κλάδο** της οικονομίας των ΗΑΕ με συνεισφορά **11%** στο εμμεριστικό ΑΕΠ το 2023. Έμφαση δίνεται στην **καινοτομία** και στην παραγωγή βιομηχανικών αγαθών με υψηλή προστιθέμενη αξία και θετικές προοπτικές σε παγκόσμιο επίπεδο (π.χ. αλουμίνιο). Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Βιομηχανίας και Προηγμένης Τεχνολογίας των ΗΑΕ, η αξία των **βιομηχανικών εξαγωγών** έτους 2023 ανήλθαν σε 187 δισεκ. Ντίρχαμ (\$51 δισεκ.). Εν λόγω αύξηση συνδέεται, μεταξύ άλλων, και με την αύξηση των βιομηχανικών μονάδων.

Στις 23.03.2021 εγκαινιάστηκε η Εθνική Στρατηγική για την ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας «**Operation 300bn**», η οποία αποσκοπεί στην αύξηση της συνεισφοράς του βιομηχανικού κλάδου στο εμμεριστικό ΑΕΠ από 133 δισεκ. Ντίρχαμ σε 300 δισεκ. Ντίρχαμ έως το 2031, με απώτερο στόχο την

αυτάρκεια σε κλάδους ζωτικής σημασίας.⁸ Ειδικότερα, για τη διεύρυνση της βιομηχανικής παραγωγικής βάσης, το εν λόγω Πρόγραμμα προβλέπει, εντός της προσεχούς 10ετίας, τη δημιουργία **13.500 νέων βιομηχανικών μονάδων**, την αύξηση των δαπανών βιομηχανικής έρευνας και ανάπτυξης σε 57 δισεκ. Ντίρχαμ και την παροχή στήριξης στις εγχώριες βιομηχανίες, είτε μέσω χρηματοδοτήσεων από την **Emirates Development Bank**, είτε μέσω άλλων διευκολύνσεων, όπως παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, τελωνειακές διευκολύνσεις κ.λπ.

Ως **κλάδοι προτεραιότητας** της εν λόγω Στρατηγικής αναφέρονται οι εξής: α) τρόφιμα-ποτά και αγροτική τεχνολογία, β) ηλεκτρολογικός εξοπλισμός και ηλεκτρονικά, γ) μηχανολογικός εξοπλισμός, δ) πετροχημικά και χημικά προϊόντα, ε) ελαστικά και πλαστικά, στ) ΑΠΕ με έμφαση στην παραγωγή υδρογόνου, ζ) φαρμακευτικά, η) ιατρική τεχνολογία και θ) διαστημική τεχνολογία, καθώς και λοιποί κλάδοι προηγμένης τεχνολογίας.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής, ανήκει και η εκκίνηση τον Δεκέμβριο 2021 του Προγράμματος “**In-Country Value - ICV**”, που προβλέπει κατεύθυνση του 42% των προμηθειών και αγορών της Κυβέρνησης των ΗΑΕ και μεγάλων εταιρικών Ομίλων τους σε εγχώριους προμηθευτές εντός της επόμενης 4ετίας. Ειδικότερα, το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην ανακατεύθυνση κονδυλίων ύψους 55 δισεκ. Ντίρχαμ κρατικών δαπανών, ενώ εκτιμάται ότι η υλοποίησή του θα δημιουργήσει 90-120 χιλ. θέσεις εργασίας έως το 2031.

Επίσης, στο πλαίσιο της ανωτέρω Στρατηγικής πραγματοποιείται η εκστρατεία με τίτλο «**Make it in the Emirates**», ένα ετήσιο φόρουμ, με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων βιομηχανικών επιχειρήσεων που εδρεύουν στα ΗΑΕ, το οποίο προβλέπει δέσμη κινήτρων για την ενθάρρυνση των βιομηχανικών επενδύσεων στη χώρα.

Το **αλουμίνιο** αποτελεί τη **2^η σημαντικότερη εμμερατική βιομηχανία**, μετά από αυτήν των υδρογονανθράκων. Η ανάπτυξη του Κρατικού Ομίλου **Emirates Global Aluminium – EGA** έχει αναδείξει τα ΗΑΕ στην **5^η θέση παγκοσμίως** στην παραγωγή πρωτόχυτου αλουμινίου (4% της παγκόσμιας παραγωγής). Τα ΗΑΕ **εξάγουν το 90%** του παραγόμενου αλουμινίου τους σε πάνω από 50 χώρες, με κυριότερους προορισμούς τη Ν.Ασία, τις ΗΠΑ και την Ευρώπη.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της για ανάπτυξη και καθετοποίηση παραγωγής, η EGA διαθέτει ορυχεία **βοξίτη** μέσω της θυγατρικής της Guinea Alumina Corporation στη Γουϊνέα. Σημειωτέον ότι η EGA ανήκει στα Κρατικά Επενδυτικά Ταμεία Mubadala (Abu Dhabi) και Investment Corporation of Dubai – ICD και αποτελεί τη μεγαλύτερη εταιρεία που ανήκει **από κοινού στα 2 μεγαλύτερα Εμμεράτα**.

Στον κλάδο της **χαλυβουργίας** δεσπόζει ο Κρατικός Όμιλος **Emirates Steel Company** με εξαγωγές σε πάνω από 50 αγορές, όπου το προϊόν του προορίζεται για τις κατασκευές, τον μηχανολογικό εξοπλισμό και την ενέργεια.

Στον κλάδο των **πλαστικών και χημικών**, σημαντικότερη εταιρεία είναι η **Borouge**, κοινοπραξία μεταξύ της εμμερατικής Κυβέρνησης και της αυστριακής εταιρείας πετροχημικών Borealis. Επίσης, τα ΗΑΕ κατασκεύασαν το Ruwais Derivatives Park, έναν ταχέως αναπτυσσόμενο βιομηχανικό κόμβο για τον τομέα των χημικών παραγώγων στο Abu Dhabi. Το πάρκο βρίσκεται εντός του συμπλέγματος διύλισης και πετροχημικών ADNOC στο Ruwais και στοχεύει να γίνει το μεγαλύτερο ολοκληρωμένο συγκρότημα διυλιστηρίων και πετροχημικών στον κόσμο. Κομβική είναι, τέλος, η συνεργασία που έχει αναπτυχθεί από την κρατική εταιρεία χημικών παραγώγων **TA’ZIZ** με τον ινδικό κολοσσό Reliance Industries στην ίδια βιομηχανική περιοχή του Al Ruwais.

Επισημαίνεται ότι για την ενίσχυση της βιομηχανίας, οι Τοπικές Κυβερνήσεις και των 7 Εμμεράτων έχουν συστήσει **Βιομηχανικές Ελεύθερες Ζώνες**, στις οποίες οι επιχειρήσεις απολαμβάνουν ειδικά προνόμια (βλ. [Ενότητα 2.1](#)).

⁸ Υπολογίζεται ότι, το 2023, η συνεισφορά της μεταποίησης ανήλθε σε 188 δισεκ. Ντίρχαμ

Ειδικότερα, η μεγαλύτερη βιομηχανική ζώνη των ΗΑΕ είναι η **Ζώνη Λιμένος Khalifa Εμιράτου Abu Dhabi (Khalifa Industrial Zone Abu Dhabi - KIZAD)**, εκτάσεως 417 km², οποία εκτιμάται ότι έως το 2030, θα συνεισφέρει κατά 15% στο μη πετρελαϊκό ΑΕΠ του Εμιράτου, με το 60% των παραγομένων εκεί προϊόντων να προορίζονται για εξαγωγή. Εν λόγω Ζώνη περιλαμβάνει καθετοποιημένες θεματικές βιομηχανικές ζώνες καθώς και ελεύθερη ζώνη λιμένος Khalifa. Σημειωτέον ότι η KIZAD υπάγεται στη δικαιοδοσία της **Abu Dhabi Ports**, οποία εμπίπτει στο χαρτοφυλάκιο του Κρατικού Επενδυτικού Ταμείου **ADQ**. Ενδεικτικά, επίσης, αναφέρονται η Al Quoz και η Ras Al Khor, που είναι μικρότερης έκτασης Βιομηχανικές Ζώνες στο Dubai.

Γ) Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας για το 2023 συνεισφέρει **59,6%** στο ΑΕΠ και απασχολεί 64% του εργατικού δυναμικού. Βασικοί υποκλάδοι είναι: διεθνές εμπόριο, αερομεταφορές, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τουρισμός. Σημειώνεται ότι ειδικά ο τομέας ταξιδιών/τουρισμού συνεισφέρει στο 11% στο ΑΕΠ, κυρίως χάρις στις επιδόσεις του Dubai.

Γ1) Κατασκευές

Ο κλάδος των κατασκευών είναι ο **5ος σημαντικότερος** στην οικονομία των ΗΑΕ (8,4% ΑΕΠ 2023) και ο δεύτερος μεγαλύτερος σε αξία στην αγορά του Κόλπου, μετά τη Σαουδική Αραβία. Ο κλάδος επηρεάστηκε σφοδρά από την πανδημία του κορωνοϊού ιδίως στο Dubai, οδηγώντας στη διακοπή των κατασκευαστικών εργασιών και τη χρεοκοπία σημαντικών κατασκευαστικών εταιρειών, όπως της Arabtec.

Παρά τις δυσκολίες λόγω της πανδημίας και των συρρικνωμένων μεγεθών τα προηγούμενα χρόνια, οι προοπτικές για τον κατασκευαστικό κλάδο είναι αισιόδοξες, καθώς τόσο η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση όσο και οι Τοπικές Κυβερνήσεις συνεχίζουν τα σχέδιά τους για επενδύσεις σε υποδομές μέσω διαφόρων **πρωτοβουλιών**, όπως η Ενεργειακή Στρατηγική 2050, το Πρόγραμμα Στέγασης Sheikh Zayed και η Στρατηγική Τουρισμού του Dubai. Η **ανάκαμψη του κλάδου** υποστηρίχθηκε, εξάλλου, από την άνοδο των τιμών του πετρελαίου, καθώς και τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος σε όλους τους υποκλάδους (κατοικίες, ενέργεια, υπηρεσίες ωφέλειας, υποδομές, εμπορικά και επαγγελματικά ακίνητα), παρότι εκτιμάται ότι στον οικιστικό κλάδο υπάρχει ακόμη σημαντική υπερπροσφορά κατοικιών. Οι τιμές των ακινήτων έχουν γνωρίσει τα τελευταία 3 χρόνια σημαντική άνοδο (+84% σε σχέση με το 2020 στο Dubai), γεγονός που αναζωογόνησε την κατασκευαστική δραστηριότητα και επέτρεψε ακόμα και εν υπνώσει κατασκευαστικά έργα, όπως το θηριώδες οικιστικό Palm Jebel Ali, να επανέλθουν δυναμικά στο προσκήνιο.

Η χώρα έχει υιοθετήσει, επίσης, το μοντέλο **Συμπράξεων Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα – ΣΔΙΤ (Public Private Partnership – PPP)**, το οποίο επιτρέπει την παροχή αγαθών και υπηρεσιών με φθηνότερο κόστος. Το 2020, η Κυβέρνηση του Abu Dhabi παρουσίασε ένα φιλόδοξο σχέδιο για έργα PPP αξίας άνω των \$2,72 δισεκ. σε διάφορους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών και των δημοτικών έργων.

Τα επόμενα έτη **αναμένεται επέκταση** του κατασκευαστικού κλάδου των ΗΑΕ, λόγω των μεγάλων έργων που έχουν ανακοινωθεί ή έχουν ήδη ξεκινήσει και αναμένεται να ολοκληρωθούν τα επόμενα έτη. Η υλοποίηση, φυσικά, όλων των εξαγγελόμενων έργων εξαρτάται από την ευνοϊκή ή μη οικονομική συγκυρία, ιδίως δε από την **τιμή του πετρελαίου** και τις **συνθήκες χρηματοδότησης**.

Οι **βασικοί κλάδοι** στην κατασκευαστική αγορά των ΗΑΕ είναι οι εμπορικές κατασκευές, οι βιομηχανικές κατασκευές, οι κατασκευές υποδομών, οι κατασκευές ενέργειας και υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, οι κατασκευές δημόσιων κτηρίων και οι κατοικίες. Το 2023, η **κατασκευή κατοικιών** είχε το μεγαλύτερο μερίδιο σε αξία. Ο κατασκευαστικός κλάδος των ΗΑΕ αναμένεται να καταγράψει ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια, κυρίως λόγω του ταχέως αναπτυσσόμενου τομέα υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και μεταφορών.

Στο Dubai, το 2023 σημειώθηκε σημαντική αύξηση στις αγοραπωλησίες οικιστικών ακινήτων κατά 60% σε ετήσια βάση, που είναι η καλύτερη επίδοση από το 2009, ενώ το 2024 θα είναι ακόμα μια χρονιά-ρεκόρ με τις συναλλαγές να έχουν αυξηθεί κατά 38% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2023. Σημαντική συμβολή σε αυτήν την επίδοση και γενικότερα στην ενίσχυση της αγοράς ακινήτων στα ΗΑΕ πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, ήταν οι **νέες κυβερνητικές πολιτικές** που προσέλκυσαν ακόμα περισσότερους ξένους κατοίκους αλλά και ξένους επενδυτές, κατά τη διάρκεια του πολέμου στην Ουκρανία. Αυτές περιλαμβάνουν την Green Visa και τη Freelancer Visa, που τέθηκαν σε ισχύ από τον Σεπτέμβριο του 2021, οι οποίες αφορούν τους αυτοαπασχολούμενους και δεν απαιτούν sponsorship από κάποιον εργοδότη.

Ελληνικές εταιρείες έχουν υλοποιήσει σημαντικά έργα στη χώρα, όπως νοσοκομεία, ξενοδοχεία, λιμενικά έργα, έργα οδοποιίας, επιβλητικές γέφυρες, έργα διαχείρισης αποβλήτων, ηλεκτρομηχανολογικά έργα κ.α. Επίσης, ελληνική συμμετοχή καταγράφεται σε **εμβληματικά έργα**, όπως: τα ηλιοθερμικά του υψηλότερου κτηρίου στον κόσμο Burj Khalifa και άλλων ιδιωτικών και δημόσιων κτηρίων, τα μάρμαρα στο μεγαλύτερο τζαμί της χώρας, συστήματα αλουμινίου σε πολυτελείς επαύλεις και κτήρια, διακοσμητικά πετρώματα, δάπεδα, κ.ά..

Επί του παρόντος, οι περισσότερες κατασκευαστικές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων έχουν αναστείλει τη δραστηριότητά τους στα ΗΑΕ. Ωστόσο, εταιρείες δομικών υλικών συνεχίζουν να δραστηριοποιούνται στη χώρα επιτυχώς.

Τα βασικά στάδια κατασκευής στην κατασκευαστική αγορά των ΗΑΕ περιλαμβάνουν τον προσχεδιασμό, τον προγραμματισμό, την προ-εκτέλεση και το στάδιο εκτέλεσης ενός έργου. Οι σημαντικότεροι παράγοντες είναι οι κάτωθι:

α) Εταιρείες Ανάπτυξης Ακινήτων

Οι μεγαλύτερες εταιρείες ανάπτυξης και επένδυσης ακινήτων στα ΗΑΕ (**Developers**) είναι οι: Investment Corporation of Dubai (Dubai Holding), Emaar, Modon Holdings, Aldar, Damac, Sobha, Nakheel, Reem, Meraas, Binghatti, The First Group, Azizi κ.ά.. Σημειώνεται ότι η Investment Corporation of Dubai, Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο του Dubai και οι θυγατρικές της, έχουν το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς όσον αφορά την αξία των έργων (βλ. <https://dxbinteract.com/top-property-developers-in-dubai> & https://www.adrec.gov.ae/en/re_developer).

β) Βασικοί κατασκευαστές/εργολάβοι

Μεταξύ των σημαντικότερων **κατασκευαστικών εταιρειών** συγκαταλέγονται τόσο τοπικές εταιρείες όσο και διεθνείς όπως οι Arabian Construction Company, Al Futtaim, Al Habtoor Group, Al Naboodah Contracting, Dutco Balfour Beatty, Laing O Rourke, Saudi Bin Ladin Group, Besix, Archirodon, Wade Adams Contracting, ACTCO, BIC Contracting LLC, Saeed & Mohammed, Al Naboodah Holding LLC, Royal BAM Group NV, Ghantoot Group, Saif Bin Darwish Co. LLC, Al Shafar General Contracting LLC (i-Build), Jan De Nul Group, και η M.A. Kharafi & Sons.

γ) Βασικοί Σύμβουλοι Κατασκευών

Οι κυριότεροι Σύμβουλοι Κατασκευών στα ΗΑΕ είναι οι κάτωθι: AECOM, Arup, Langan, SNC-Lavalin Group Inc., Skidmore, Owings & Merrill, Dar Al-Handasah Consultants, Shair and Partners Holdings Ltd, AESG Middle East, KEO plc, Arcadis NV, Arab Center for Engineering Studies, Broadway Malyan Ltd, Tilke GmbH & Co. KG, Gensler Inc., και Buro Happold Ltd.

Πέραν αυτών, εμπλέκονται υπεργολάβοι, προμηθευτές δομικών υλικών και πάροχοι συναφών υπηρεσιών.

Γ2) Τουρισμός

Ο κλάδος του τουρισμού είναι **νευραλγικής σημασίας** για την οικονομία των ΗΑΕ, κυρίως του Dubai, για την εξυπηρέτηση του πρωταρχικού στόχου τους, τη διαφοροποίηση της οικονομίας και την ενίσχυση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητάς τους.

Τον Νοέμβριο 2022, το Υπουργικό Συμβούλιο των ΗΑΕ ανακοίνωσε την έναρξη της Στρατηγικής “**UAE Tourism Strategy 2031**”, η οποία εντάσσεται στις πρωτοβουλίες “Projects of the 50” (βλ. [Ενότητα 2.1](#)) και η οποία έχει ως στόχο την ενίσχυση της θέσης των ΗΑΕ ως ενός από τους καλύτερους παγκόσμιους προορισμούς για τουρισμό.

Η Στρατηγική στοχεύει, έως το 2031, να **αυξήσει τη συνεισφορά του τουριστικού κλάδου** στο εμμετρικό ΑΕΠ στα 450 δισεκ. Ντίρχαμ (180,4 δισεκ. Ντίρχαμ το 2019 και συμμετοχή 11,6% στο ΑΕΠ το 2019), με αύξηση 27 δισεκ. Ντίρχαμ ετησίως, να ενθαρρύνει νέα επενδυτικά τουριστικά σχέδια, συνολικού ύψους 100 δισεκ. Ντίρχαμ και να προσελκύσει 40 εκατ. επισκέπτες.

Για την επίτευξη των εν λόγω στόχων, η Στρατηγική περιλαμβάνει **25 πρωτοβουλίες και πολιτικές**, βασιζόμενη στους εξής **4 βασικούς πυλώνες**: α) στην ενίσχυση της ενιαίας εθνικής τουριστικής ταυτότητας, β) στην ενθάρρυνση της συνεργασίας του Υπουργείου Οικονομίας, αρμόδιου για τον τουρισμό, με άλλους εθνικούς φορείς και στην προσέλκυση διεθνών εταιρειών στον τουριστικό κλάδο για την αύξηση των επενδύσεων σε όλους τους συναφείς του κλάδους, όπως αυτούς των αερομεταφορών και των ταξιδιών, γ) στην ανάπτυξη και διαφοροποίηση εξειδικευμένων και πρωτοποριακών τουριστικών προϊόντων και δ) στην οικοδόμηση ανεπτυγμένων τουριστικών υποδομών.

Σημειώνεται, ακόμη, ότι για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού, το [Dubai 2040 Urban Master Plan](#), προβλέπει, έως το 2040, να διπλασιάσει τον συνολικό χώρο που διατίθεται σε ξενοδοχεία και σε τουριστικές δραστηριότητες και να τετραπλασιάσει το μήκος των δημόσιων παραλιών, στο πλαίσιο του γενικότερου στόχου του Σχεδίου, που είναι η αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος του Dubai.

Αναφορικά με τις επιδόσεις στον **τουρισμό** του Dubai, σημαντικότερου προορισμού στα ΗΑΕ, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία από το Τοπικό Υπουργείο Οικονομίας και Τουρισμού του (Dubai’s Department of Economy and Tourism – DET), το 2024, το Εμιράτο υποδέχθηκε **18,72 εκατ. διεθνείς επισκέπτες**. Η εν λόγω επίδοση ισοδυναμεί με ετήσια αύξηση, ύψους 9% (17,15 εκατ. αφίξεις τουριστών το 2023), σημειώνοντας νέο ρεκόρ αφίξεων.

Όσον αφορά την ετήσια επιβατική κίνηση στο Διεθνές Αεροδρόμιο του Dubai, η Dubai Airports εκτιμά ότι αυτή ανήλθε στα **92,3 εκατ. επισκέπτες**, σημειώνοντας, επίσης, ιστορικό ρεκόρ.

Γ3) Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο

Ο κλάδος χονδρικού και λιανικού εμπορίου είναι ο **2^{ος} σημαντικότερος κλάδος** της εμμετρικής οικονομίας, με συμβολή **12,6%** στο ΑΕΠ της για το 2023. Ο κλάδος χαρακτηρίζεται από έντονες διαφοροποιήσεις ως προς την προέλευση των δραστηριοποιούμενων σε κάθε υποτομέα του, ενώ ενισχύεται σημαντικά από την ανάδειξη του Dubai σε κομβικό διαμετακομιστικό κέντρο.

Δεσπόζουσα θέση απολαμβάνουν οι **εμμετρικές οικογενειακές** επιχειρήσεις (ενδεικτικά Al Futtaim, Al Ghurair, Al Habtoor, Al Naboodah, Al Tayer, Al Nowais, Al Gurg, Rostamani, Al Mulla, Lootah). Σημειώνεται ότι πολλές από αυτές έχουν ακολουθήσει **κοινή πορεία με τις ηγεμονικές οικογένειες** των Εμιράτων (Al Nahyan, Al Maktoum, Al Qasimi κ.ο.κ.) με εμπορική δραστηριότητα που ανάγεται προ της ίδρυσης της Ομοσπονδίας των ΗΑΕ (1971) και σημαντικές διασυνδέσεις λόγω ιστορικών ή φυλετικών δεσμών μαζί τους. Οι εν λόγω οικογενειακές επιχειρήσεις ενδυναμώθηκαν από την παραχώρηση σε αυτές από τους Ηγεμόνες των Εμιράτων αδειών, εμπορικών προνομίων και εμπορικών αντιπροσωπειών, κατ’ αποκλειστικότητα σε σημαντικούς κλάδους της οικονομίας, πλην του πετρελαϊκού, όπως οι αντιπροσωπείες αυτοκινήτων, το λιανικό εμπόριο, η τραπεζική κλπ..

Σε επίπεδο μικρών και μεσαίων εμπορικών επιχειρήσεων, κάτοικοι προερχόμενοι από την **Ινδική υπο-ήπειρο** και από **άλλες αραβικές χώρες** δραστηριοποιούνται με επιτυχία εκμεταλλευόμενοι, μεταξύ άλλων, τα **δίκτυα**, εμπορικά και κοινωνικά, με τις χώρες από τις οποίες προέρχονται.

Γ4) Μεταφορές

Ο κλάδος των μεταφορών και αποθήκευσης αντιπροσωπεύει το **5,1%** του εμπρατινού ΑΕΠ το 2023. Τα ΗΑΕ έχουν πραγματοποιήσει **υψηλής κλίμακας επενδύσεις** τις τελευταίες δεκαετίες στην ανάπτυξη υποδομών (αεροπορικές, λιμενικές, οδικές, σιδηροδρομικές) και στη δημιουργία **ηγετικών εταιρειών παγκοσμίως** στον εν λόγω κλάδο (π.χ. Emirates, Etihad, DP World).

Στις **αερομεταφορές** παγκόσμια ηγετική θέση κατέχουν οι κρατικοί εμπρατινοί κολοσσοί **Emirates** (Dubai) και **Etihad Airways** (Abu Dhabi), ενώ τα αεροδρόμια Dubai και Abu Dhabi έχουν καταστεί **κόμβοι** αεροπορικών συνδέσεων. Επίσης, οι εταιρείες χαμηλού κόστους **Air Arabia**, **Wizz Air Abu Dhabi** και **FlyDubai** έχουν διευρύνει, μέσω της μεγαλύτερης ευελιξίας τους, το διεθνές δίκτυο προορισμών και την αεροπορική συνδεσιμότητα των ΗΑΕ. Τέλος, η θυγατρική της Emirates, **Sky Cargo**, συγκαταλέγεται μεταξύ των 5 σημαντικότερων μεταφορών εμπορευμάτων δια αέρος.

Αναφορικά με τις **θαλάσσιες** μεταφορές, επισημαίνεται ότι κάθε Εμιράτο διαθέτει λιμάνι. Στρατηγικής σημασίας είναι ο **λιμένας της Fujairah**, ο οποίος έχει αναδειχθεί βασικός σταθμός ανεφοδιασμού καυσίμων ναυτιλίας (3^η θέση παγκοσμίως). Επίσης, άξια αναφοράς είναι και τα 2 μεγάλα λιμάνια του Dubai: το πρώτο ιστορικά εμπορικό λιμάνι του Dubai ήταν το **Rashid**, το οποίο τώρα χρησιμεύει ως τερματικός σταθμός τουριστικών πλοίων (35 θέσεις πλοίων) και το υπερσύγχρονο και συνεχώς αναπτυσσόμενο εμπορικό λιμάνι **Jebel Ali** (75 θέσεις πλοίων), το οποίο προσφέρει, μεταξύ άλλων, σύγχρονες υποδομές μεταφοράς και αποθήκευσης, ενώ μέσω αυτού διακινείται σχεδόν το σύνολο του διεθνούς διαμετακομιστικού εμπορίου.

Ως προς τις **σιδηροδρομικές** μεταφορές, έργο κατασκευής εθνικού σιδηροδρόμου “**Etihad Rail**” θεωρείται νευραλγικής σημασίας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας μεταφορικού δικτύου, καθώς και τη μείωση εκπομπών άνθρακα βάσει Σχεδίου “Net Zero 2050”. Το εν λόγω σιδηροδρομικό δίκτυο προβλέπεται αρχικά να συνδέσει μεταξύ τους τα 7 Εμιράτα μέσω των κύριων αστικών τους κέντρων, ενώ μετέπειτα φιλοδοξεί να συνδέσει ΗΑΕ με σιδηροδρομικά δίκτυα γειτονικών χωρών ΣΣΚ και να προσφέρει εναλλακτικές οδεύσεις διεθνούς εμπορίου μέσω συνδυασμένων μεταφορών. Το 2023, ξεκίνησε τη λειτουργία του στον τομέα των εμπορευματικών μεταφορών, ενώ σύντομα αναμένεται να λειτουργήσει και επιβατικά δρομολόγια.

Γ5) Χρηματοοικονομικός Κλάδος

Ο κλάδος χρηματοοικονομικών και ασφαλιστικών υπηρεσιών αντιστοιχεί στο **9%** του ΑΕΠ το 2023. Στο τέλος του 2024, σύμφωνα με τα στοιχεία της CBUAE, ο αριθμός των **τοπικών** τραπεζών ανέρχεται σε **23 τράπεζες**, ενώ τα υποκαταστήματα τους σε 480. Ο αριθμός των **ξένων τραπεζών** είναι **38** τράπεζες με 73 υποκαταστήματα.⁹

Η παροχή σύγχρονων και καινοτόμων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών αποτελεί προτεραιότητα με τη λειτουργία 2 ελεύθερων Ζωνών, **Dubai International Financial Centre – DIFC** και **Abu Dhabi Global Market - ADGM**, που στοχεύουν στην ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος εταιρειών στον χρηματοοικονομικό κλάδο.

⁹ <https://www.centralbank.ae/media/slcpkamg/statistical-bulletin-february-2025.pdf>

Σημειώνεται ότι το τελευταίο διάστημα, τόσο η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση όσο και οι Τοπικές Κυβερνήσεις του Abu Dhabi και του Dubai – ενίοτε σε ανταγωνιστικό πλαίσιο - έχουν θέσει ως στόχο την ανάπτυξη των εγχώριων κεφαλαιαγορών και χρηματαγορών, επιδιώκοντας την **είσοδο μεγάλων κρατικών εταιρειών στα Χρηματιστήρια** των Εμιράτων τους, αλλά και τη ρυθμιστική «πρωτοπορία» στον χρηματοοικονομικό τομέα σε διεθνές επίπεδο, όπως στην περίπτωση των **κρυπτο-περιουσιακών στοιχείων** και του **metaverse**.

Επισημαίνεται ότι κατόπιν διεθνών πιέσεων, οι αρμόδιες Αρχές έχουν εισάγει τα τελευταία χρόνια σημαντικές θεσμικές μεταρρυθμίσεις για τη **διαφάνεια** των συναλλαγών και την αποτροπή παράνομων δραστηριοτήτων. Παρά τις προσπάθειές τους, τα ΗΑΕ τέθηκαν τον Μάρτιο του 2022 στην **γκρίζα λίστα** της Financial Action Task Force - **FATF**, όσον αφορά ζητήματα αντιμετώπισης ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Έκτοτε, αποδύθηκαν σε μια εντατική προσπάθεια ανάληψης θεσμικών πρωτοβουλιών προκειμένου να θεραπεύσουν ελλείψεις του θεσμικού πλαισίου, ενόψει της νέας αξιολόγησης, ενώ σποραδικά ανακοινώνουν κυρώσεις και πρόστιμα σε εταιρείες που παραβίασαν τη νομοθεσία AML/CFT. Η προσπάθεια αυτή είχε αποτέλεσμα, καθώς τον Μάρτιο 2024 αποσύρθηκαν από τη γκρίζα λίστα της FATF.

Γ6) Ψηφιακή Οικονομία

Τον Απρίλιο 2022, το Υπουργικό Συμβούλιο των ΗΑΕ υιοθέτησε τη Στρατηγική για την Ψηφιακή Οικονομία ([UAE Digital Economy Strategy](#)), αποσκοπώντας στον διπλασιασμό (από 9,7% σε 19,4%) της συνεισφοράς της στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας εντός της επόμενης δεκαετίας. Ο εν λόγω στόχος αποτυπώνει τη φιλοδοξία της Κυβέρνησης των ΗΑΕ να ενισχυθεί η θέση της χώρας τους ως κόμβος για την ψηφιακή οικονομία, όχι μόνο σε περιφερειακό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Σημειώνεται ότι τα ΗΑΕ συγκαταλέγονται στο 25% των χωρών με την υψηλότερη συμμετοχή του κλάδου της ψηφιακής οικονομίας στο συνολικό εθνικό ΑΕΠ.

Σύμφωνα με πρόσφατη Έκθεση του Επιμελητηρίου του Dubai για την Ψηφιακή Οικονομία, σε όλη την περιοχή MENA (εξαιρουμένου του Ισραήλ), 749 νεοφυείς επιχειρήσεις (στην Έκθεση προσδιορίζονται ως scale-ups) έχουν συγκεντρώσει συνολικά πάνω από \$19,5 δισεκ. σωρευτικά την τελευταία δεκαετία (2012-2022), με τις scale-ups των ΗΑΕ να αντιπροσωπεύουν το 65% του συνόλου των κεφαλαίων που συγκεντρώθηκαν. Το **Dubai φιλοξενεί πάνω από το 40% των scale-ups** της περιοχής MENA (306) και **πάνω από το 90% όλων των scale-ups στα ΗΑΕ** (338 scale-ups συνολικά).

Στην Έκθεση καταγράφεται, επίσης, ότι το εγχώριο οικοσύστημα επιχειρηματικών κεφαλαίων χρηματοδοτεί, ως επί το πλείστον, νεοφυείς επιχειρήσεις με έδρα ή έστω παράρτημα/δραστηριότητα στα ΗΑΕ.

Επιπλέον, τα ΗΑΕ χάραξαν τον Οκτώβριο 2017, την [UAE National Strategy for Artificial Intelligence 2031](#), η οποία στοχεύει να καθιερώσει τα ΗΑΕ ως παγκόσμιο ηγέτη στην Τεχνητή Νοημοσύνη έως το 2031, να ευθυγραμμίσει αυτόν τον στόχο με το ευρύτερο όραμα [UAE Centennial 2071](#) και να δημιουργήσει οικονομική ανάπτυξη ύψους 335 δισεκ. Ντίρχαμ. Η Στρατηγική καλύπτει την εφαρμογή της ΑΙ στους κλάδους της υγείας, του διαστήματος, των ΑΠΕ, του νερού, της τεχνολογίας, της εκπαίδευσης, του περιβάλλοντος και της κυκλοφορίας των οχημάτων. Επισημαίνονται οι σημαντικές συνεργασίες, εντός του 2024, των ΗΑΕ με χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Γαλλία στον τομέα της ΑΙ.

Γ7) Δημιουργική βιομηχανία

Τον Νοέμβριο 2021, Εμιρατική Κυβέρνηση εξήγγειλε την [National Strategy for the Cultural and Creative Industries](#) για την αύξηση της συνεισφοράς των κλάδων πολιτισμού και δημιουργικών βιομηχανιών στο εμιρατικό ΑΕΠ σε **5%** εντός προσεχών 10 ετών. Η εν λόγω Στρατηγική βασίζεται στους εξής **3 βασικούς**

πυλώνες πολιτιστικής ανάπτυξης: α) ανάδειξη ταλέντων και καλλιτεχνικών δημιουργών, β) ανάδειξη επαγγελματιών και γ) ενεργοποίηση επιχειρηματικού περιβάλλοντος του κλάδου δημιουργικής βιομηχανίας.

Γ8) Υγεία

Τα ΗΑΕ παρέχουν υψηλού επιπέδου υγειονομική περίθαλψη στον πληθυσμό τους, διαθέτοντας δημόσιες υπηρεσίες υγείας, οι οποίες είναι δωρεάν για τους εμιρατινούς υπηκόους και έναν ταχέως αναπτυσσόμενο ιδιωτικό τομέα υγείας με **υπερσύγχρονες υποδομές**. Ως προς το υγειονομικό προσωπικό, αυτό θεωρείται **υψηλά καταρτισμένο**, ενώ παρουσιάζεται υψηλή κινητικότητα του ξένου εξειδικευμένου δυναμικού, όπου συμπεριλαμβάνονται και πολλοί Έλληνες.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Υγείας και Ευτυχίας έτους [2023](#), στα ΗΑΕ υπάρχουν **173 νοσοκομεία (56 δημόσια και 117 ιδιωτικά)**, καθώς και περίπου **350 κλινικές**. Επίσης, τα ΗΑΕ διαθέτουν τις ακόλουθες **4 πόλεις** υγειονομικής περίθαλψης (healthcare cities), όπου στεγάζονται κλινικές διαφόρων ειδικοτήτων: Sheikh Khalifa Medical City – Ajman, Sheikh Shakhbout Medical City - Abu Dhabi, Dubai Healthcare City και Sharjah Healthcare City.

Ως προς την αγορά φαρμάκων, η Εμιρατινή Κυβέρνηση υποστηρίζει την εισαγωγή **γενόσημων** στην τοπική αγορά, λαμβάνοντας διάφορα μέτρα, όπως πριμοδότηση κατά τη συμμετοχή τους σε δημοσίου διαγωνισμούς.

Τέλος, υπογραμμίζεται ότι προτεραιότητα της Κυβέρνησης είναι ο **ιατρικός τουρισμός** με την προσέλκυση 500.000 ασθενών ανά έτος.

2.1.2 Βασικά Οικονομικά Μεγέθη των ΗΑΕ

Επισημαίνεται ότι τα στοιχεία του **2024 δεν έχουν ακόμη δημοσιευθεί**, με τις εκτιμήσεις να αναφέρουν **αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,8%** σε ετήσια βάση και ιδιαίτερο δυναμισμό σε τομείς που είχαν επηρεαστεί με σφοδρότητα στη διάρκεια της πανδημίας (τουρισμός, εστίαση, κατασκευές, μεταφορές-*logistics*). Σύμφωνα, πάντα, με εκτιμήσεις, ο μη πετρελαϊκός τομέας αναπτύχθηκε με ρυθμό 6,2%, ενώ ο τομέας πετρελαίου και φυσικού αερίου συρρικνώθηκε κατά -3,1%.

Οι **χρηματοοικονομικές υπηρεσίες** ήταν ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας το 2023, με ανάπτυξη 14,3% ετησίως. Ακολούθησαν οι **μεταφορές και η εφοδιαστική** (11,5% ετησίως), οι κατασκευές και οι υπηρεσίες ακινήτων. Σε επίπεδο Εμιράτων, με περίπου το ήμισυ του **ΑΕΠ του Abu Dhabi να προέρχεται από υδρογονάνθρακες**, η συρρίκνωση -3,1% του ΑΕΠ πετρελαίου και φυσικού αερίου πέρυσι σήμαινε ότι η ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ για το Abu Dhabi επιβραδύνθηκε στο 3,1% το 2023 από 9,2% το 2022. Για το **Dubai**, η ανάπτυξη του στηρίχθηκε σε κλάδους όπως **μεταφορές, logistics και τουρισμός**, ακολουθούμενοι από τον κλάδο επικοινωνιών και πληροφορικής και τις υπηρεσίες ακινήτων. Η μεταποίηση και το χονδρικό και λιανικό εμπόριο αναπτύχθηκαν με βραδύτερο ρυθμό στο Dubai από ό,τι σε εθνικό επίπεδο.

Σημειώνεται ότι **λεπτομερή στοιχεία** για τη διάρθρωση του ΑΕΠ ανακοινώνονται το φθινόπωρο του επόμενου έτους ([βλ. Ενότητα 2.1.1](#)).

Στο μέτωπο του **πληθωρισμού**, μετά την αλματώδη αύξηση του 2022, οι τιμές καταναλωτή κινήθηκαν αυξητικά με ρυθμό περίξ του 1,5-2%. Το επίσημο ποσοστό **ανεργίας** διατηρείται σε σταθερά χαμηλό ποσοστό.

Σε επίπεδο δημόσιων οικονομικών, ο **πετρελαϊκός τομέας** διασφαλίζει **υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα**, χαμηλά επίπεδα δημοσίου χρέους και αυξημένα συναλλαγματικά διαθέσιμα, συνθήκες που

επιτρέπουν την υλοποίηση υψηλών δημοσίων δαπανών σε υποδομές, αλλά και άμεσες ξένες επενδύσεις στο εξωτερικό.

Πίνακας 2: Βασικά Οικονομικά Μεγέθη ΗΑΕ, 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ονομαστικό ΑΕΠ (σε δισεκ. \$, τρέχουσες τιμές)*	417	359	415	507	514	537
Μεταβολή ΑΕΠ % (σταθερές τιμές 2010)*	1,7	-6,1	2,3	7,9	3,4	3,8
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (χιλιάδες \$, τρέχουσες τιμές)*	44,3	39	43	53	52	49
Ανεργία (%)	2,6	2,2	3,1	2,9	2,1	2,1
Πληθωρισμός (%)	-1,9	-2,1	0,2	4,8	1,6	2,3
Πρωτογενές ισοζύγιο (% ΑΕΠ)*	-0,7	-2,5	4	9,9	6,3	4,8
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)*	27,1	40,4	38,3	35,9	31,1	32,1
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών (σε δισεκ. \$)*	404	350	425	518	563	781 (€)
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών (σε δισεκ. \$)*	321	274	320	393	449	642 (€)
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (% ΑΕΠ)*	8,9	5,9	11,7	11,6	10,7	9,1
Συναλλαγματική ισοτιμία (\$/aed)	3,67	3,67	3,67	3,67	3,67	3,67
Βασικό επιτόκιο**	2,00%	0,60%	0,15%	4,40%	5,40%	4,40%
Συναλλαγματικά διαθέσιμα (δισεκ. \$)**	108	107	131	134	183	200

Πηγές: FCSC, *IMF, **CBUAE, Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

2.1.3 Εξωτερικό Εμπόριο των ΗΑΕ

Σύμφωνα με τις επίσημες κυβερνητικές ανακοινώσεις, αλλά όχι τη δημοσιοποίηση αναλυτικών στοιχείων, η συνολική αξία του εξωτερικού εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών των ΗΑΕ, εκτός πετρελαιοειδών, ανήλθε το 2024 σε τιμή ρεκόρ, ύψους **5,23 τρισεκ. Ντίρχαμ** (\$1,42 τρισεκ.), εκ των οποίων 4,2 τρισεκ. Ντίρχαμ εμπόριο αγαθών και 1,03 τρισεκ. Ντίρχαμ εμπόριο σε υπηρεσίες.¹⁰

Το εν λόγω μέγεθος ισοδυναμεί με **ετήσια αύξηση ύψους 49%** (3,5 τρισεκ. Ντίρχαμ το 2023), καθώς η ανάπτυξη ήταν σταθερή σε όλες τις ροές διεθνούς εμπορίου, δηλαδή των εξαγωγών, των εισαγωγών και των επανεξαγωγών. Τα ΗΑΕ κατατάχθηκαν το 2024 στην 11^η θέση παγκοσμίως στις εξαγωγές αγαθών και 13^η στις εξαγωγές υπηρεσιών.

Ειδικότερα, για το 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΠΟΕ, αναφορικά με το **εμπόριο αγαθών**, η **αξία** των συνολικών **εξαγωγών αγαθών** έφτασε σε περίπου 1,48 τρισεκατ. Ντίρχαμ (\$403 δισεκ.), με ρυθμό αύξησης 13,1% σε ετήσια βάση. Πέραν του πετρελαίου, τα κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα των ΗΑΕ ήταν χρυσός, αλουμίνιο, τσιγάρα, κοσμήματα, καλώδια χαλκού και πολυμερή αιθυλενίου. Πιο μετριασμένη αύξηση σημειώθηκε και στις **επανεξαγωγές αγαθών**, οι οποίες ανήλθαν στα 613 δισεκ. Ντίρχαμ (\$167 δισεκ.), καταγράφοντας αύξηση, ύψους 4,9%, σε σύγκριση με το 2022.

¹⁰ https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/trade_outlook25_e.pdf

Όσον αφορά τις **εισαγωγές αγαθών**, εκτός πετρελαιοειδών, αυτές αυξήθηκαν σε 1,25 τρισεκατ. Ντίρχαμ (\$339 δισεκ.), που ισοδυναμεί με άνοδο, ύψος 14%, σε ετήσια βάση. Τα κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα είναι χρυσός, τηλέφωνα, αυτοκίνητα, διαμάντια, πλαστικά, ηλεκτρικές συσκευές και μηχανολογικός εξοπλισμός.

Αναφορικά με **εμπόριο υπηρεσιών** για το 2024, το **εμπορικό πλεόνασμα** αυξήθηκε σημαντικά σε 257 δισεκ. Ντίρχαμ, από 207 δισεκ. Ντίρχαμ το 2023, με τις εξαγωγές υπηρεσιών να ανέρχονται σε 646 δισεκ. Ντίρχαμ και τις εισαγωγές σε 389 δισεκ. Ντίρχαμ. Οι κυριότερες κατηγορίες υπηρεσιών ήταν τα ταξίδια και ο τουρισμός, οι τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, οι επαγγελματικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, η εκπαίδευση, η δημιουργική οικονομία και οι υπηρεσίες logistics.

Από πλευράς **εμπορικών εταίρων** των ΗΑΕ για το 2023, η **Κίνα** παρέμεινε στην πρώτη θέση, ακολουθούμενη από την Ινδία, τις ΗΠΑ, τη Σαουδική Αραβία, την Τουρκία, το Ιράκ, την Ελβετία, το Χονγκ Κονγκ, την Ιαπωνία και το Ομάν. Το εμπόριο με την **Τουρκία** (μερίδιο 3,5%) σημειώνει **εκρηκτική άνοδο** κατά 108%, την υψηλότερη μεταξύ των 10 κορυφαίων εταίρων, ως συνέπεια, εν μέρει, της εφαρμογής σε ισχύ της διμερούς Συμφωνίας Ολοκληρωμένης Εταιρικής Σχέσης (Comprehensive Economic Partnership Agreement – CEPA) μεταξύ των 2 χωρών, τον Σεπτέμβριο 2023. Άλλες αξιοσημείωτες αυξήσεις καταγράφηκαν με το Χονγκ Κονγκ (51%), τις ΗΠΑ (23%) και την Ελβετία (41%). Το εμπόριο με την Ινδία, η οποία έχει επίσης υπογράψει CEPA με τα ΗΑΕ (εφαρμογή Μάιος 2022), αυξήθηκε κατά 5%, αντιπροσωπεύοντας πάνω από το 5,3% του συνολικού εμπορίου των ΗΑΕ.

Τέλος, υπενθυμίζεται ότι τα ΗΑΕ στοχεύουν στην τόνωση του εξωτερικού εμπορίου τους (εκτός πετρελαίου εξωτερικό εμπόριο σε \$1,09 τρισεκ. και των εξαγωγών εκτός πετρελαίου σε \$218 δισεκ. έως το 2031), μέσω της **υπογραφής CEPA** με βασικούς εταίρους σε όλο τον κόσμο, το οποίο αποτελεί μέρος μιας σειράς πρωτοβουλιών οικονομικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα «Projects of the 50» ([βλ. Ενότητα 2.4.3](#)).

Οι παρακάτω Πίνακες αποτυπώνουν συνοπτικά την εικόνα του εξωτερικού εμπορίου, βάσει των διαθέσιμων, αναλυτικά δημοσιευμένων, στοιχείων:

Πίνακας 3: Εξωτερικό Εμπόριο ΗΑΕ 2020-2023, Αξία σε δισεκ. \$

σε δισεκ. \$	2020	2021	2022	2023
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών (fob)	335,2	425,1	521,9	562,8
Εξαγωγές αγαθών	273,1	323,3	367,5	396,7
Εξαγωγές αργού πετρελαίου & Πετρελαιοειδών	31,3	54,6	83,4	77,6
Εξαγωγές Φυσικού Αερίου	5,4	8,3	9,5	9,5
Άλλες Εξαγωγές	107,4	113	100,3	115,3
Επανεξαγωγές	127,3	147,5	174,3	194,3
Εξαγωγές υπηρεσιών	62,14	101,8	154,4	166,1
Ταξιδιωτικές υπηρεσίες	24,6	34,4	61,7	64,9
Μεταφορές	16,6	24,8	39,2	43,4
Κυβερνητικές Υπηρεσίες	0,9	1,0	1,1	1,1
Λοιπές Υπηρεσίες	20,1	42,6	52,4	56,6
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών (cif)	293,7	320,4	394,9	448,6
Εισαγωγές αγαθών	234,2	244,3	298	339
Εισαγωγές στα Εμιράτα	148,7	175,5	171,4	198,8
Εισαγωγές στις Ελεύθερες Ζώνες	85,5	92,6	122,5	135,9
Εισαγωγές Φυσικού Αερίου	2,7	3,3	4,1	4,3
Εισαγωγές υπηρεσιών	59,5	76,1	96,9	109,6
Ταξιδιωτικές υπηρεσίες	15,1	21,8	27,8	31,4
Μεταφορές	8,3	12,5	15,9	18

Κυβερνητικές Υπηρεσίες	1,4	1,4	1,6	1,8
Λοιπές Υπηρεσίες	34,7	63,6	51,6	68,4
Εμπορικό Ισοζύγιο	41,5	104,7	127	114,2
Ισοζύγιο αγαθών	38,9	79	69,5	57,7
Ισοζύγιο υπηρεσιών	2,6	25,7	57,5	56,5

Πηγή: FCSC, IMF, Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

2.1.3.1 Εμπόριο Αγαθών των ΗΑΕ

Πίνακας 4: Εξαγωγές αγαθών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ HS2	2023	2022	% 2023/2022	ΜΕΡΙΔΙΟ 2023	ΜΕΡΙΔΙΟ ΧΩΡΙΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΗ
ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΟΡΙΑΚΩΝ ΕΞΑΓΩΓΩΝ	570.245.383.585	515.621.189.049	⇒ 11%	100%	
27 - ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ	282.076.795.222	269.541.475.724	⇒ 5%	49,5%	
71 - ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	90.203.377.277	71.452.283.830	⇒ 26%	15,8%	31,3%
85 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ.	42.277.665.209	40.000.375.851	⇒ 6%	7,4%	14,7%
84 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	24.365.671.469	22.152.295.293	⇒ 10%	4,3%	8,5%
99 - Εμπορεύματα που δεν προσδιορίζονται κατά είδος	18.107.771.315	43.628.208	↑ 41405%	3,2%	6,3%
87 - ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	16.802.966.926	15.530.530.460	⇒ 8%	2,9%	5,8%
76 - ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	7.862.971.761	8.279.399.556	↓ -5%	1,4%	2,7%
39 - ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	7.581.826.130	9.729.983.131	↓ -22%	1,3%	2,6%
24 - ΚΑΠΝΑ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΑ ΤΟΥΣ	6.609.193.245	5.811.740.016	⇒ 14%	1,2%	2,3%
33 - ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΥΝΤΙΚΑ	6.129.467.774	5.111.861.738	⇒ 20%	1,1%	2,1%
88 - ΑΕΡΟΠΛΟΪΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΪΑ	5.299.585.197	4.354.152.952	⇒ 22%	0,9%	1,8%
73 - ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	5.005.901.332	4.811.454.578	⇒ 4%	0,9%	1,7%
74 - ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	4.490.571.633	4.188.777.357	⇒ 7%	0,8%	1,6%
72 - ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	3.500.223.959	4.128.601.252	↓ -15%	0,6%	1,2%
49 - Έντυπα βιβλία, εφημερίδες, εικόνες	3.456.684.350	3.978.758.290	↓ -13%	0,6%	1,2%
90 - ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ	2.980.765.769	2.525.210.704	⇒ 18%	0,5%	1,0%
61 - ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ, ΠΛΕΚΤΑ	2.401.247.396	2.229.209.903	⇒ 8%	0,4%	0,8%
08 - ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ	1.940.457.005	1.803.205.383	⇒ 8%	0,3%	0,7%
30 - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	1.872.569.906	1.942.170.375	↓ -4%	0,3%	0,6%
40 - ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	1.868.484.438	1.831.547.594	⇒ 2%	0,3%	0,6%

Πηγή: FCSC, UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πίνακας 5: Επανεξαγωγές αγαθών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ HS2	2023	2022	% 2023/20	ΜΕΡΙΔΙΟ 2023
ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΡΑΤΙΝΩΝ ΕΠΑΝ-ΕΞΑΓΩΓΩΝ	123.629.941.857	98.568.574.549	25%	100%
85 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ.	31.353.718.260	27.040.870.859	16%	25,4%
71 - ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ Ή ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	24.083.808.266	14.506.322.487	66%	19,5%
84 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ Ή ΣΥΣΚΕΥΩΝ	15.799.463.386	14.730.949.714	7%	12,8%
87 - ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	11.415.557.289	9.672.841.065	18%	9,2%
27 - ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΑΥΤΩΝ	5.245.064.074	4.228.057.800	24%	4,2%
33 - ΛΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟΙΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ	3.261.764.562	2.573.128.584	27%	2,6%
88 - ΑΕΡΟΠΛΟΪΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΪΑ	2.302.408.225	1.341.528.825	72%	1,9%
49 - Έντυπα βιβλία, εφημερίδες, εικόνες	1.929.519.481	1.809.790.189	7%	1,6%
90 - ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ, ΜΕΤΡΗΣΗΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ Ή ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ.	1.848.575.804	1.789.442.230	3%	1,5%
61 - ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ, ΠΛΕΚΤΑ	1.763.401.579	1.189.309.115	48%	1,4%
39 - ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	1.743.206.259	1.274.480.311	37%	1,4%
73 - ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	1.534.308.536	1.353.326.863	13%	1,2%
40 - ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	1.276.870.835	757.357.127	69%	1,0%
64 - ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ	1.241.437.743	1.075.790.888	15%	1,0%
08 - ΚΑΡΠΟΙ ΚΑΙ ΦΡΟΥΤΑ ΒΡΩΣΙΜΑ	1.232.100.966	1.089.048.770	13%	1,0%
30 - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	1.163.476.650	685.494.302	70%	0,9%
91 - ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ	1.153.804.384	839.854.001	37%	0,9%
29 - ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ	904.093.650	1.008.877.476	-10%	0,7%

Πηγή: FCSC, UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πίνακας 6: Εισαγωγές αγαθών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ HS2	2023	2022	% 2023/2022	ΜΕΡΙΔΙΟ 2023
ΣΥΝΟΛΟ ΕΜΠΡΑΤΙΝΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	347.528.997.663	246.961.070.592	41%	100%
71 - ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΗΜΙΠΟΛΥΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΣ				
Η ΠΑΡΟΜΟΙΑ, ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ, ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΙΣ	73.922.806.976	52.464.361.756	41%	21,3%
99 - ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	53.213.355.264	35.075.350	151612%	15,3%
85 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ.	41.844.533.186	33.194.202.343	26%	12,0%
84 - ΜΗΧΑΝΕΣ, ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΝΟΗΣΕΙΣ. ΜΕΡΗ /	36.789.890.019	42.449.014.653	-13%	10,6%
87 - ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΧΕΡΣΑΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΤΑ ΜΕ	28.604.285.649	27.154.346.059	5%	8,2%
27 - ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ	18.417.149.348	15.235.809.565	21%	5,3%
39 - ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	6.573.438.169	4.446.337.781	48%	1,9%
72 - ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ, ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	6.151.444.139	4.240.465.412	45%	1,8%
30 - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5.521.756.093	3.648.104.344	51%	1,6%
73 - ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ, ΣΙΔΗΡΟ Ή ΧΑΛΥΒΑ	3.833.006.613	3.796.031.898	1%	1,1%
90 - ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΟΠΤΙΚΗΣ, ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Ή ΚΙΝΗΜΑ	3.819.319.058	2.825.245.240	35%	1,1%
33 - ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΡΩΜΑΤΟΠΟ	3.538.369.701	3.152.482.624	12%	1,0%
74 - ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	3.459.364.254	3.788.597.744	-9%	1,0%
88 - ΑΕΡΟΠΛΟΪΑ Ή ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΪΑ	3.129.454.158	2.545.455.516	23%	0,9%
61 - ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ, ΠΛΕΚΤΑ	2.720.195.975	1.868.596.547	46%	0,8%
64 - Υποδήματα· γκέτες και παρόμοια είδη	2.712.049.996	2.048.005.313	32%	0,8%
62 - ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ, ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	2.245.924.157	1.957.594.580	15%	0,6%
29 - ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	2.190.266.493	1.648.818.015	33%	0,6%
94 - ΕΠΙΠΛΑ, ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ. ΦΩΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΣΚΕΥΕΣ	2.182.857.685	1.461.234.826	49%	0,6%
91 - Ρολόγια χειρός και μέρη αυτών	2.030.353.518	1.752.582.817	16%	0,6%

Πηγή: FCSC, UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πίνακας 7: Σημαντικότεροι Προορισμοί Εξαγωγών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$

Κατάταξη	ΧΩΡΑ/ΠΕΡΙΟΧΗ	2023	2022	%	ΜΕΡΙΔΙΟ 2023
	ΣΥΝΟΛΟ	570.245.383.585	515.621.189.049	11%	100%
1	Περιοχές μη κατονομαζόμενες	286.627.123.195	254.912.675.904	12%	50,3%
2	Σαουδική Αραβία	29.464.758.708	28.100.960.189	5%	5,2%
3	Ινδία	25.019.313.073	25.392.913.556	-1%	4,4%
4	Ιράκ	22.700.763.638	21.478.895.823	6%	4,0%
5	Τουρκία	18.723.105.855	7.902.628.471	137%	3,3%
6	Χόνγκ Κόνγκ	14.374.962.865	10.320.933.860	39%	2,5%
7	ΗΠΑ	13.544.960.705	11.520.847.053	18%	2,4%
8	Ελβετία	11.087.245.137	9.748.039.620	14%	1,9%
9	Ομάν	10.914.799.952	10.638.090.799	3%	1,9%
10	Κουβέιτ	9.897.563.065	9.961.434.301	-1%	1,7%
11	Κίνα	9.293.878.220	10.105.511.519	-8%	1,6%
12	Κατάρ	7.887.152.548	6.016.908.981	31%	1,4%
13	Ιράν	5.793.991.977	6.757.910.811	-14%	1,0%
14	Μπαχρέιν	4.675.651.449	4.300.055.674	9%	0,8%
15	Αίγυπτος	4.522.433.743	5.748.993.783	-21%	0,8%
86	Ελλάδα	240.130.272	208.038.770	15%	0,0%

Πηγή: FCSC, UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Στην πρώτη θέση της κατάταξης, εμφανίζονται οι μη κατονομαζόμενες περιοχές. Κατά πάγια πολιτική των εμπρατινών στατιστικών αρχών, **δεν δημοσιοποιούνται οι χώρες** στις οποίες κατευθύνονται το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Με αντίστροφη αναζήτηση, διαπιστώνεται ότι οι **κυριότεροι πελάτες** των ΗΑΕ στα **πετρελαιοειδή το 2023 ήταν** η Ιαπωνία (\$36 δισεκ.), η Κίνα (\$34 δισεκ.), η Ινδία (\$17δισεκ.), η Ν. Κορέα (\$16 δισεκ.), η Ταϊλάνδη (\$15 δισεκ.), η Σιγκαπούρη (\$11 δισεκ.) κ.ο.κ..

Πίνακας 8: Σημαντικότεροι Προορισμοί Επανεξαγωγών ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$

Κατάταξη	ΧΩΡΑ/ΠΕΡΙΟΧΗ	2023	2022	% 2023/2022	ΜΕΡΙΔΙΟ 2023
	ΣΥΝΟΛΟ	166.983.482.635	159.247.820.233	⇒ 5%	100%
1	Σαουδική Αραβία	18.731.648.908	18.293.874.935	⇒ 2%	11,2%
2	Ιράκ	17.312.250.931	17.281.420.791	⇒ 0%	10,4%
3	Ινδία	12.036.230.979	12.899.457.595	⇒ -7%	7,2%
4	ΗΠΑ	9.486.929.995	8.195.196.391	⇒ 16%	5,7%
5	Κατάρ	6.732.950.125	5.187.665.376	⇒ 30%	4,0%
6	Κουβέιτ	6.595.795.286	6.070.247.568	⇒ 9%	3,9%
7	Κίνα	6.327.001.524	7.059.624.410	⇒ -10%	3,8%
8	Τουρκία	5.809.836.021	2.250.768.759	⇒ 158%	3,5%
9	Ιράν	5.282.531.431	6.204.608.056	⇒ -15%	3,2%
10	Χόνγκ Κόνγκ	5.243.167.159	4.075.699.761	⇒ 29%	3,1%
11	Ομάν	5.218.285.191	4.876.346.168	⇒ 7%	3,1%
12	Ρωσία	4.212.950.297	2.388.224.539	⇒ 76%	2,5%
13	Βέλγιο	3.638.394.432	4.377.594.869	⇒ -17%	2,2%
14	Καζακστάν	3.561.545.182	1.622.131.646	⇒ 120%	2,1%
15	Πακιστάν	2.891.457.256	2.941.054.339	⇒ -2%	1,7%
85	Ελλάδα	140.420.720	96.435.587	⇒ 46%	0,1%

Πηγή: FCSC, UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πίνακας 9: Σημαντικότεροι Προμηθευτές ΗΑΕ 2022-2023, Αξία σε \$

Κατάταξη	ΧΩΡΑ/ΠΕΡΙΟΧΗ	2023	2022	% 2023/2022	ΜΕΡΙΔΙΟ 2023
	ΣΥΝΟΛΟ	470.536.019.785	420.493.197.887	⇒ 12%	100%
1	Περιοχές μη κατονομαζόμενες	78.757.209.755	89.479.505.427	⇒ -12%	16,7%
2	Κίνα	77.419.156.210	67.215.282.944	⇒ 15%	16,5%
3	Ινδία	30.449.187.409	27.277.047.441	⇒ 12%	6,5%
4	ΗΠΑ	26.869.233.420	21.415.361.859	⇒ 25%	5,7%
5	Τουρκία	17.655.819.582	9.604.625.689	⇒ 84%	3,8%
6	Ιαπωνία	15.171.997.163	12.010.099.062	⇒ 26%	3,2%
7	Γερμανία	11.298.662.859	8.512.143.031	⇒ 33%	2,4%
8	Ελβετία	11.209.525.120	6.078.700.355	⇒ 84%	2,4%
9	Βιετνάμ	11.053.924.926	7.467.554.879	⇒ 48%	2,3%
10	Ιταλία	10.073.225.233	8.675.483.964	⇒ 16%	2,1%
11	Γουινέα	9.047.661.687	2.614.045.736	⇒ 246%	1,9%
12	Ηνωμένο Βασίλειο	8.817.346.678	7.724.006.281	⇒ 14%	1,9%
13	Γαλλία	8.584.648.473	7.059.819.664	⇒ 22%	1,8%
14	Σαουδική Αραβία	7.870.108.775	9.344.011.834	⇒ -16%	1,7%
15	Ρωσία	6.447.189.610	8.189.608.777	⇒ -21%	1,4%
90	Ελλάδα	330.500.635	329.386.689	⇒ 0%	0,1%

Πηγή: FCSC, UN Comtrade, Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

2.1.3.2 Εμπόριο υπηρεσιών των ΗΑΕ

Σύμφωνα με τον ΠΟΕ, οι **εξαγωγές υπηρεσιών** από τα ΗΑΕ ανήλθαν το 2024 σε **\$176 δισεκ.**, ενώ οι **εισαγωγές σε \$106 δισεκ.**, διαμορφώνοντας πλεόνασμα για τα ΗΑΕ ύψους \$70 δισεκ.. Βάσει στοιχείων του 2023 της UNCTAD, περίπου 65% των εξαγωγών (εισπράξεων) και 45% των εισαγωγών (πληρωμών) αφορούν ταξιδιωτικές υπηρεσίες (τουρισμός) και υπηρεσίες αεροπορικών μεταφορών. Επίσης, σημαντική κατηγορία αποτελούν οι υπηρεσίες ασφάλισης και συντάξεων.

Πίνακας 10: Εμπόριο Υπηρεσιών ΗΑΕ 2021-2023, Αξία σε εκατ. \$

Υπηρεσίες	2023		2022		2021	
	Εισπράξεις	Πληρωμές	Εισπράξεις	Πληρωμές	Εισπράξεις	Πληρωμές
S - Σύνολο υπηρεσιών	166.150	109.600	154.415	96.917	102.958	76.106
SC - Μεταφορές	43.418	17.987	39.186	15.906	24.752	12.471

SC2 - Αεροπορικές μεταφορές	43.147	17.790	38.941	15.731	24.534	12.335
SC21 - Επιβατικές (Αεροπορικές)	32.125	6.404				
SC22 - Εμπορευματικές (Αεροπορικές)	2.102	8.592				
SC23 - Άλλες (Αεροπορικές)	8.920	2.794				
SD - Ταξιδιωτικές Υπηρεσίες	64.900	31.418	61.728	27.783	34.445	21.784
SE - Κατασκευές	2.738	3.456	2.648	3.056	2.478	2.396
SF - Υπηρεσίες ασφάλισης και συντάξεων	24.650	30.278	23.477	34.639	18.909	27.160
SG - Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες	1.591	528	1.474	608	1.663	477
SH - Χρεώσεις για τη χρήση πνευματικής ιδιοκτησίας μ.δ.π.	3.771	3.239	3.505	3.160	3.268	2.478
SI - Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, υπολογιστών και πληροφοριών	8.198	4.398	8.005	5.279	7.406	4.139
SI1 - Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών	2.063	3.301	2.015	3.369	1.906	2.641
SI2 - Υπηρεσίες υπολογιστών	6.134	1.097	5.990	1.910	5.500	1.498
SJ - Άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες	7.276	3.262	7.385	3.648	5.707	2.860
SJ1 - Υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης	6.128	114				
SJ2 - Επαγγελματικές και διοικητικές συμβουλευτικές υπηρεσίες	0	596				
SJ3 - Τεχνικές, εμπορικές και άλλες επιχειρηματικές υπηρεσίες	1.148	2.552				
SK - Προσωπικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες	5.539	1.373	4.111	1.251	3.341	981
SK1 - Οπτικοακουστικές και συναφείς υπηρεσίες	817	114	607	104	493	82
SK2 - Άλλες προσωπικές, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες	4.722	1.259	3.505	1.147	2.848	899
SL - Κυβερνητικά αγαθά και υπηρεσίες μ.δ.π.	1.143	1.796	1.062	1.588	1.007	1.361

Πηγή: [UNCTAD](#), [WTO](#), Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

2.1.4 Επενδύσεις από και προς τα ΗΑΕ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του εμριτινού Υπουργείου Οικονομίας, το 2023, τα ΗΑΕ προσέλκυαν **113 δισεκ. Ντίρχαμ** (\$30,7 δισεκ.) σε Άμεσες Ξένες Επενδύσεις – ΑΞΕ, **αυξημένες κατά 35%** σε σύγκριση με το 2022. Οι ξένες επενδύσεις στη χώρα κατευθύνθηκαν σε συμβατικές και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πετρέλαιο και φυσικό αέριο, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, ασφαλιστικές δραστηριότητες, ακίνητα, υγεία, βιομηχανία και γεωργία.

Η ψηφιακή οικονομία, η τεχνολογία, η τεχνητή νοημοσύνη, το διαδίκτυο των πραγμάτων, το blockchain, οι ιατρικές τεχνολογίες, οι μεταφορές υψηλής ταχύτητας, η εικονική και επαυξημένη πραγματικότητα, η ρομποτική και τα αυτοοδηγούμενα αυτοκίνητα προσέλκυαν επίσης σημαντικές ΑΞΕ.

Αντίστοιχα, οι ροές ΑΞΕ των ΗΑΕ προς άλλες χώρες έφθασαν σχεδόν τα **82 δισεκ. Ντίρχαμ** (\$22,3 δισεκ.) το 2023, σημειώνοντας **μείωση 10%** σε ετήσια βάση. Οι εμμεριτικές εταιρίες έχουν επενδύσεις σε διάφορους κλάδους όπως μεταφορές, πετρέλαιο και φυσικό αέριο, ΑΠΕ, ακίνητα, κατασκευές, τεχνολογίες πληροφορικής επικοινωνιών, logistics, λιμάνια και υποδομές, τουρισμό, ξενοδοχεία, ψυχαγωγία, τράπεζες και γεωργία.

Πίνακας 11: Επενδύσεις από και προς ΗΑΕ, 2018-2023, Αξία σε δισεκ. \$

(σε δισεκ. \$)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς ΗΑΕ (ροές)	10,4	13,8	20	20,7	22,7	30,7
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις από ΗΑΕ στο εξωτερικό (ροές)	15,1	15,9	18,9	22,5	24,8	22,3
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις προς ΗΑΕ (απόθεμα)	140,3	154,1	174	171	194,3	225,0
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις από ΗΑΕ στο εξωτερικό (απόθεμα)	139,5	155,4	204	215	239,9	262,2

Πηγές: [UNCTAD/World Investment Report 2024](#), Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

Σύμφωνα με Έκθεση της Διάσκεψης Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο & την Ανάπτυξη (UN Conference on Trade & Development – UNCTAD) “[World Investment Report 2024](#)”, τα ΗΑΕ κατατάσσονται για το 2023 στην **10^η θέση από πλευράς προσέλκυσης ΑΞΕ**, έχοντας ανέβει 6 θέσεις συγκριτικά με την κατάταξη του 2022 (1^η ΗΠΑ). Επιπλέον, τα ΗΑΕ ήταν ο δεύτερος μεγαλύτερος αποδέκτης έργων Greenfield στον κόσμο (1^η ΗΠΑ).

Σε όρους ανταγωνιστικότητας έτους 2024, τα ΗΑΕ βάσει της κατάταξης του φημισμένου ελβετικού πανεπιστημίου διοίκησης επιχειρήσεων “[IMD World Competitiveness Ranking 2024](#)”, κατέχουν την **7^η θέση** (έναντι 10^{ης} το 2023).¹¹ Επιπλέον, Επίσης, βάσει του “[Global Innovation Index 2024](#)” του Διεθνούς Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας (World Intellectual Property Organization – WIPO), τα ΗΑΕ κατέχουν την **32^η θέση ως προς την καινοτομία**.

Επισημαίνεται ότι η εισαγωγή δικαιώματος υπέρ των αλλοδαπών επενδυτών να ιδρύουν εταιρίες 100% ξένης ιδιοκτησίας στο έδαφος των ΗΑΕ, εκτός των Ελευθέρων Ζωνών, συνιστά θεμελιώδη θεσμική μεταβολή. Εν θέματι μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε το 2020 και εντάσσεται σε πλαίσιο ευρύτερης εμμεριτικής πολιτικής για τη φιλελευθεροποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την προσέλκυση επενδύσεων.

Με την απόφαση του Κυβερνητικού Συμβουλίου ([No.16/2020](#)), εξειδικεύεται το καθεστώς ξένων επενδύσεων και απαριθμούνται οι δραστηριότητες που εμπίπτουν σε καθεστώς **ξένης ιδιοκτησίας 100%**, με αναφορά σε ειδικούς όρους και ελάχιστο κεφάλαιο, ανά οικονομική δραστηριότητα. Δυνατότητα αποκλειστικής ιδιοκτησίας αλλοδαπών προβλέπεται σε **13 τομείς**, μεταξύ των οποίων ΑΠΕ, γεωργία, μεταποίηση, μεταφορές, ξενοδοχειακά, εστίαση, logistics, πληροφορική&επικοινωνία, κατασκευές, κ.ά., με ρητή απαρίθμηση των 122 κατηγοριών οικονομικής δραστηριότητας (positive list). Εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της μεταρρύθμισης οι τομείς υδρογονανθράκων, τραπεζικής, υπηρεσιών δημόσιας ωφέλειας, οδικών και αεροπορικών μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, πώληση φαρμάκων, αλιεία, κλπ (negative list).¹²

Σημειώνεται, τέλος, ότι το 2023, το Υπουργικό Συμβούλιο των ΗΑΕ ενέκρινε τη σύσταση **Υπουργείου Επενδύσεων**, με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων στα ΗΑΕ.

2.2 Στοιχεία της Οικονομίας των Επιμέρους Εμιράτων των ΗΑΕ

¹¹ <https://www.imd.org/entity-profile/uae-wcr/>

¹² Επενδυτικός Οδηγός ΗΑΕ διαθέσιμος στον κάτωθι σύνδεσμο: <http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/infofile/71288>.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί στην εισαγωγή, τα ΗΑΕ είναι ένα **Ομοσπονδιακό Κράτος** που αποτελείται από **7 Εμιράτα**, τα οποία είναι τα εξής: Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ras Al Khaimah, Fujairah, Ajman και Umm Al Quwain.

A) Abu Dhabi (Αμπού Ντάμπι)

Το Εμιράτο Abu Dhabi, στο οποίο βρίσκεται η **ομώνυμη πρωτεύουσα** και 2^η μεγαλύτερη πόλη της χώρας (1^η μεγαλύτερη το Dubai), αποτελεί το **μεγαλύτερο σε έκταση** Εμιράτο, καθώς σε αυτό ανήκει το **85%** της **συνολικής επιφάνειας** της χώρας. Έχει συνολική έκταση 67.340 km², 200 νησιά και ακτογραμμή μήκους 700 km.

Το Abu Dhabi συγκεντρώνει περίπου το **35% του πληθυσμού** της χώρας (περίπου 3,8 εκατ. κάτοικοι, 2,5 εκατ. στο Abu Dhabi και 650.000 στο Al Ain), αλλά συμβάλλει στο συνολικό **ΑΕΠ** με ποσοστό άνω του **50%**, καθώς διαθέτει το **95% των πετρελαϊκών κοιτασμάτων**, τα οποία οδηγούν στη συσσώρευση πλούτου. Η πλειονότητα, άλλωστε, των **Κρατικών Επενδυτικών Ταμείων** των ΗΑΕ βρίσκονται στο Εμιράτο Abu Dhabi προκειμένου να διαχειρίζονται αυτόν τον πλούτο ([βλ. Ενότητα 2.1](#)).

Τα τελευταία χρόνια, το Abu Dhabi ηγείται των προσπαθειών της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης των ΗΑΕ για τη **μείωση της εξάρτησής** της οικονομίας του από τους υδρογονάνθρακες και τη διεύρυνση της παραγωγικής του βάσης, στόχοι οι οποίοι αποτυπώνονται και στην Οικονομική Στρατηγική “[Abu Dhabi Economic Vision 2030](#)”. Προς την εκπλήρωση των στόχων αυτών, το Εμιράτο διοχετεύει μεγάλο μέρος των πετρελαϊκών του εσόδων σε μεγάλα επενδυτικά σχέδια, που εστιάζουν στην κατασκευή υποδομών, στην ανάπτυξη της βιομηχανίας, της έρευνας και τεχνολογίας, των ΑΠΕ, του τουρισμού, της υγείας και της εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, τον Ιούνιο 2022, η Κυβέρνηση του Εμιράτου παρουσίασε την “[Abu Dhabi Industrial Strategy](#)”, η οποία είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με τη Βιομηχανική Στρατηγική των ΗΑΕ “Operation 300bn” ([βλ. Ενότητα 2.1.1](#)). Βάσει αυτής, το Εμιράτο θα επενδύσει 10 δισεκ. Ντίρχαμ (2,6 δισεκ. Ευρώ) σε **6 προγράμματα μετασχηματισμού**, προκειμένου να υπερδιπλασιαστεί το μέγεθος του μεταποιητικού τομέα του σε 172 δισεκ. Ντίρχαμ (45 δισεκ. Ευρώ) και να αυξηθούν οι εξαγωγές εκτός πετρελαίου κατά 143% (σε 47 δισεκ. Ευρώ), έως το 2031. Τα εν λόγω προγράμματα είναι τα εξής: α) κυκλικής οικονομίας, β) Industry 4.0 (για ανάπτυξη επιχειρήσεων μέσω υιοθέτησης νέων τεχνολογιών), γ) ανάδειξης ταλέντων, δ) ανάπτυξης εγχώριων αλυσίδων εφοδιασμού (για αύξηση αυτάρκειας και προώθησης εγχώριων προϊόντων), ε) βελτίωσης υποδομών και στ) διευκόλυνσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Σύμφωνα με δημοσιευθέντα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας του Abu Dhabi (Statistics Centre Abu Dhabi – SCAD) για το 2024, το Εμιράτο κατέγραψε **αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 3,8% (321 δισεκ. δολάρια)**. Η ανάπτυξη προήλθε από τον **μη πετρελαϊκό τομέα** της οικονομίας του Εμιράτου (54,7% του τοπικού ΑΕΠ), ο οποίος επεκτάθηκε κατά 6,2%, αντισταθμισμένος από την ασθενέστερη απόδοση του **πετρελαϊκού τομέα**. Η παραγωγή πετρελαίου στα ΗΑΕ ήταν γενικά σταθερή το 2024 σε σύγκριση με το 2023, ενώ το ποσοστό αύξησης του πετρελαϊκού ΑΕΠ δεν δημοσιεύθηκε (εκτιμάται ότι κατεγράφη αύξηση κατά 1%). Οι ταχύτερα αναπτυσσόμενοι κλάδοι ήταν οι **κατασκευές**, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 11,3% το 2024, ο κλάδος **μεταφορών και αποθήκευσης** που αυξήθηκε κατά 16,9%, και οι **χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές** δραστηριότητες που αυξήθηκαν κατά 10,7%.

Η **μεταποίηση** είναι ο σημαντικότερος κλάδος εκτός πετρελαίου με συμβολή 9,5% επί του τοπικού ΑΕΠ το 2024, ενώ οι **κατασκευές** αποτελούν τον 3ο σημαντικότερο κλάδο της οικονομίας του Εμιράτου, αντιστοιχώντας περίπου στο 9,1% του ΑΕΠ του Εμιράτου. Σημειώνεται ότι αναμένεται περαιτέρω ανάπτυξη του κατασκευαστικού κλάδου του Abu Dhabi λόγω των **νέων έργων** που έχουν προγραμματισθεί, όπως: Surf Abu Dhabi, Velodrome Abu Dhabi, Hudayriyat Urban Park, Nammos Hotels & Resorts, Ramhan Island, Jubail Island Project, Mina Zayed Redevelopment, Traditional Souk, Louvre Abu Dhabi Residences, Zayed National Museum, Guggenheim Museum Abu Dhabi, Natural History Museum κ.ά.

Στον κλάδο του τουρισμού για το 2024, βάσει των στοιχείων του Τοπικού Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού (Department of Culture and Tourism), το Abu Dhabi υποδέχθηκε συνολικά **3,2 εκατ. τουρίστες** από το εξωτερικό, που αντιπροσωπεύει ετήσια αύξηση στην **επισκεψιμότητα από το εξωτερικό ύψους 28%**.

B) Dubai (Ντουμπάι)

Είναι το **2^ο σε έκταση** Εμιράτο (**5% της έκτασης** των ΗΑΕ), αλλά **1^ο σε πληθυσμό** (4,5 εκατ., 45% του συνόλου), ενώ η **πόλη** του Dubai είναι η **μεγαλύτερη** των ΗΑΕ. Μετά την ανακάλυψη κοιτασμάτων πετρελαίου τη δεκαετία του 1970, το Dubai γνώρισε **εκρηκτική ανάπτυξη** παρά τον περιορισμένο ορυκτό του πλούτο, καθώς υλοποίησε τον στόχο του για διαφοροποίηση της οικονομίας του, η οποία πλέον στηρίζεται κυρίως στον **τομέα των υπηρεσιών** (εμπόριο, τουρισμός, χρηματοοικονομικά).

Ωστόσο, η αγορά του Εμιράτου επηρεάστηκε σημαντικά από τη **διεθνή οικονομική κρίση** στα τέλη του 2009, όταν παρουσιάστηκε αδυναμία ορισμένων κρατικών εταιρειών του Εμιράτου να αποπληρώσουν της ληξιπρόθεσμες οφειλές τους (Dubai World, Dubai Holding και θυγατρικές της) για την τακτοποίηση των οποίων, σε συνεργασία με τους πιστωτές τους, έγινε **αναδιάρθρωση του χρέους** τους (έτη 2010 και 2011).

Η **εξυγίανση** της οικονομίας του Dubai και των εταιρειών του, που ξεκίνησε το 2010, συνεχίστηκε κατά τα επόμενα έτη, χάρις στην επανεισροή επενδυτικών κεφαλαίων, σε συνδυασμό με την ολοένα και μεγαλύτερη αύξηση των εσόδων από τις παραγωγικές δραστηριότητες (τουρισμός, εμπόριο, κατασκευές κ.α.).

Σύμφωνα με την κατάταξη του “**Global Financial Centres Index 2024**”, το Dubai κατατάσσεται στην **16^η θέση** (20^η το 2023) των παγκόσμιων χρηματοοικονομικών κέντρων (1^η Νέα Υόρκη, 35^η Abu Dhabi). Το Dubai αποτελεί **παγκόσμιο και περιφερειακό επενδυτικό και εμπορικό κόμβο**, αποτελώντας την πύλη σε αγορά μεγαλύτερη του 1 δισεκ. καταναλωτών, καθώς διαθέτει:

- **Στρατηγική θέση** ανάμεσα στην εγγύς Ανατολή και την Ευρώπη
- Ιδιαίτερα αναπτυγμένο και αποτελεσματικό σύστημα αποθήκευσης – διακίνησης – μεταφορών (**logistics**) με υπερσύγχρονες υποδομές και άρτιο εξοπλισμό
- Εξαιρετικές υπηρεσίες στα **2 μεγάλα λιμάνια** του Rashid και Jebel Ali
- **Αεροπορικές συνδέσεις** με άνω των 120 αεροπορικών εταιριών, που συνδέουν περισσότερες από 205 πόλεις παγκοσμίως
- Υπερσύγχρονο **οδικό δίκτυο, μετρό και τραμ**
- Σύγχρονο **τομέα υπηρεσιών**, οι οποίες παρέχονται από πολυτελή ξενοδοχεία, τράπεζες, δικηγορικά και λογιστικά γραφεία, διαφημιστικές εταιρείες, εταιρείες συμβούλων κλπ.
- Διοργάνωση των μεγαλύτερων περιφερειακών **Εμπορικών Εκθέσεων και Συνεδρίων** στη Μέση Ανατολή.

Βασική **προτεραιότητα** της Τοπικής Κυβέρνησης Dubai αποτελεί η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του Εμιράτου ως **παγκόσμιου προορισμού για διαβίωση και για επιχειρηματικότητα**. Στο πλαίσιο αυτό, τον Ιούνιο 2022, ανακοινώθηκε το Πρόγραμμα “**Dubai Global**”, μια πρωτοβουλία για τη σύσταση 50 εμπορικών γραφείων αντιπροσωπείας του Dubai για την εξερεύνηση οικονομικών και εμπορικών ευκαιριών των εταιρειών που εδρεύουν στο Εμιράτο σε περισσότερες από 30 υποσχόμενες αγορές. Το δίκτυο των εμπορικών γραφείων θα λειτουργεί ως μέρος των Επιμελητηρίων του Εμιράτου (**Dubai Chambers**) και σε συνεργασία με αρκετούς κυβερνητικούς και ημικρατικούς φορείς του. Τα πρώτα τρία γραφεία συστάθηκαν εντός του 2022 με έδρα το Κάιρο, το Τελ Αβίβ και την Κωνσταντινούπολη.

Επίσης, εντός του 2023, ανακοινώθηκε το Σχέδιο για την επόμενη δεκαετία, με το όραμα το Εμιράτο να καταταγεί στις 3 οικονομικά ισχυρότερες πόλεις και στα 4 κορυφαία χρηματοοικονομικά κέντρα παγκοσμίως.

Η επονομασθείσα Οικονομική Ατζέντα του Dubai ([Dubai Economic Agenda - D33](#)) αποσκοπεί στον διπλασιασμό της οικονομίας του Εμιράτου, θέτοντας τους ακόλουθους φιλόδοξους στόχους, συνολικής αξίας 32 τρισ. Ντίρχαμ, μέχρι το 2033:

- Διπλασιασμό του **εξωτερικού εμπορίου** αγαθών και υπηρεσιών
- Διπλασιασμό του ετήσιου μέσου όρου των **άμεσων ξένων επενδύσεων**
- Μεγέθυνση των **κρατικών δαπανών**
- Αύξηση των **επενδύσεων ιδιωτικού τομέα**
- Άνοδο της αξίας της εγχώριας **ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών**
- Ετήσια συνεισφορά των **έργων ψηφιακού μετασχηματισμού** σε 100 δισεκ. Ντίρχαμ στην οικονομία του Εμιράτου.

Η D33, προβλέπει ότι οι εν λόγω στόχοι θα εκπληρωθούν μέσω της πραγματοποίησης άνω των **100 μεταρρυθμιστικών έργων**, χρονικού ορίζοντα 10 ετών, τα οποία επενδύουν στο ανθρώπινο κεφάλαιο, την προηγμένη τεχνολογία, την καινοτομία και στην ανάπτυξη της οικονομίας του Dubai, που βασίζεται στη γνώση (**knowledge-based economy**).

Η Τοπική Κυβέρνηση του Εμιράτου έδειξε, εξάλλου, ιδιαίτερα γρήγορα αντανακλαστικά στις διαμορφούμενες συνθήκες στο διεθνές περιβάλλον, υιοθετώντας σειρά πολιτικών που διευκόλυναν την κυκλοφορία κεφαλαίων και ανθρώπων. Εξ αυτών, ξεχωρίζει η υιοθέτηση ενός νέου Νόμου τον Μάρτιο 2022, αναφορικά με τη **ρύθμιση του κλάδου των κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων** (virtual assets – VA), η οποία οδήγησε σε μια σειρά σημαντικών ανταλλακτηρίων κρυπτονομισμάτων να λάβουν άδεια λειτουργίας από τη νεοσύστατη αρμόδια ρυθμιστική αρχή VARA. Η θεσμοποίηση του κλάδου επέτρεψε σε μεγάλες εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων να αποδέχονται **κρυπτονομίσματα ως μέσο πληρωμής για την αγορά ακινήτων** στο Dubai.

Αναφορικά με τις **κατασκευές** στο Εμιράτο, όπου πραγματοποιείται ο μεγαλύτερος όγκος των κατασκευαστικών έργων των ΗΑΕ, ο κλάδος **«αναγεννήθηκε»** μέσα στο 2022, χάρις στις γεωπολιτικές και οικονομικές αναταραχές, που ευνοούν παραδοσιακά το Dubai, καθώς αυτό θεωρείται **ασφαλές καταφύγιο** για την αποθησαύριση πλούτου. Ενδεικτικά αναφέρονται τα έργα που θα ολοκληρωθούν την προσεχή πενταετία: κατοικίες σε AI Quoz Creative Zone, επέκταση του Mohamed Bin Rashid Solar Park, Dubai Urban Tech District, κατοικίες σε Dubai Islands, Uptown Tower, τουριστικά έργα στην περιοχή της Hatta, District 2020 (πρώην Expo2020 Dubai site), ξενοδοχείο Ciel Tower Dubai Marina, επέκταση της Dubai CommerCity.

Τον Ιούνιο 2024 ανακοινώθηκε το έργο **«Tasreef»**, το οποίο θα ενισχύσει τη χωρητικότητα του **συστήματος αποχέτευσης ομβρίων υδάτων** του Dubai κατά 700%, σε περισσότερα από 20 εκατ. κυβικά μέτρα νερού καθημερινά, καλύπτοντας όλες τις περιοχές του Εμιράτου. Σημειώνεται ότι οι σφοδρές βροχοπτώσεις στο Dubai τον Απρίλιο 2024 για μόλις λίγες ώρες προκάλεσαν σοβαρότατα προβλήματα για πολλές ημέρες στη λειτουργία της πόλης και εκτεταμένες καταστροφές σε υποδομές και περιουσίες, λόγω των ελλειπών υποδομών αποχέτευσης ομβρίων υδάτων. Το έργο αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το 2033.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Dubai Statistics Centre για το **9μηνο** του 2024, το **ΑΕΠ** του Dubai **αυξήθηκε κατά 3,1%**, σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2023. Σημαντικοί κλάδοι της οικονομίας του Εμιράτου είναι ο κλάδος του **χονδρικού και λιανικού εμπορίου** (26% του ΑΕΠ), οι μεταφορές και αποθήκευση (11%), οι χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες (10%), η μεταποίηση (8,6%), και, αναμφισβήτητα, ο **τουρισμός**. Γενικά, η οικονομία του Dubai, σε όρους ΑΕΠ αντιστοιχεί στο **40% του ΑΕΠ του Abu Dhabi ή στο 70% του ΑΕΠ του Abu Dhabi**, εάν δεν ληφθεί υπόψη ο πετρελαϊκός τομέας.

Γ) Sharjah (Σάρτζα)

Αποτελεί το **3^ο μεγαλύτερο Εμιράτο** στα ΗΑΕ με έκταση 2.590 km², καταλαμβάνοντας το **3,3%** της **συνολικής έκτασης** των ΗΑΕ (χωρίς να υπολογίζονται τα νησιά). Ο πληθυσμός ανέρχεται σε **1,87 εκατ.**

κατοίκους, βάσει της τελευταίας απογραφής του Εμιράτου (2024). Μόλις 11% του πληθυσμού είναι Εμιρατινοί πολίτες. Λόγω της μεγάλης ανάπτυξης των τελευταίων δεκαετιών, η Sharjah σχηματίζει πλέον με το Dubai μια **ενιαία «μητροπολιτική περιοχή»**, την οποία επιλέγουν ως τόπο κατοικίας πολλοί εργαζόμενοι στο Dubai, λόγω του αισθητά χαμηλότερου κόστους στέγασης.

Το 2024, εκτιμάται¹³ ότι το **ΑΕΠ** της Sharjah ανήλθε σε 151 δισεκ. Ντίρχαμ (**\$41,1 δισεκ.**), αυξημένο κατά 4,1% σε σχέση με το 2023. Κυριότεροι κλάδοι της τοπικής οικονομίας είναι το **χονδρικό και λιανικό εμπόριο**, που συνέβαλε περίπου **στο 24% του ΑΕΠ** του Εμιράτου και η **μεταποίηση (17%)**.

Η Sharjah διαθέτει **1 ταχέως αναπτυσσόμενο διεθνές αεροδρόμιο, 3 λιμάνια (Khorfakkan, Hamriyah, Port Khalid)** σε στρατηγικές θέσεις στον Αραβικό Κόλπο και στον Κόλπο του Ομάν, καθώς και **6 Ελεύθερες Ζώνες**. Επίσης, στο Εμιράτο βρίσκεται και το **Expo Centre Sharjah**, ένας από τους πιο δημοφιλείς εμπορικούς εκθεσιακούς χώρους, που φιλοξενεί διάφορες εκδηλώσεις B2B και B2C. Σημειώνεται ακόμη ότι έχουν προγραμματισθεί σημαντικά **έργα υψηλού κόστους**, όπως: Sharjah Forest Community και Dibba Fujairah Sports Club Stadium.

Το Εμιράτο υποστηρίζει μια **κουλτούρα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας**, στεγάζοντας σχεδόν **50.000 μΜΕ επιχειρήσεις** που εστιάζουν στη μεταποίηση, τα ακίνητα, το φυσικό αέριο, τον τουρισμό, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, τα logistics και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Η πρόωθηση του **πολιτισμού** αποτελεί, τέλος, **βασική προτεραιότητα** του Τοπικού Ηγεμόνα, γεγονός που αποτυπώνεται στο γεγονός ότι το Εμιράτο διαθέτει πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα, μουσεία ενώ διοργανώνει και πολλά πολιτιστικά φεστιβάλ. Σημειώτεον ότι το 1998 η UNESCO ονόμασε το Εμιράτο «**Πολιτιστική Πρωτεύουσα του Αραβικού Κόσμου**».

Δ) Ras Al Khaimah (Ρας Αλ Χέιμα)

Υπήρξε κατά τον 13^ο και 14^ο αιώνα εμπορικό κέντρο με την ονομασία **Julphar**. Είναι το **4^ο μεγαλύτερο** σε έκταση Εμιράτο (**3% της έκτασης** των ΗΑΕ) και έχει πληθυσμό περίπου **400.000 κατοίκους**. Το **ΑΕΠ** του Εμιράτου εκτιμάται ότι ανήλθε το 2024 στα 47,7 δισεκ. Ντίρχαμ (**13 δισεκ. \$**), αυξημένο κατά 6,7% το 2024.¹⁴ Η μεταποίηση συμβάλλει περίπου στο 30% του ΑΕΠ, ακολουθούμενη από τον κλάδο χονδρικού και λιανικού εμπορίου (15%) και τον κλάδο ανάπτυξης ακινήτων (7%).

Η Ras Al Khaimah ακολουθεί μια **ισχυρή πολιτική οικονομικής διαφοροποίησης** και έχει γνωρίσει **σημαντική ανάπτυξη** τα τελευταία χρόνια. Η δημιουργία **2 Ελευθέρων Ζωνών** και βιομηχανικών περιοχών προσέκλυσε μια ποικιλία **ξένων επενδύσεων** - από μΜΕ έως πολυεθνικές. Παράλληλα, ο **τουριστικός κλάδος** του Εμιράτου (1,24 εκατ. τουρίστες το 2024) συνεχίζει να είναι ένας από τους **ταχύτερα αναπτυσσόμενους** στην περιοχή, με έμφαση στις σύνθετες τουριστικές υποδομές. Σε μία από αυτές, συνολικού προϋπολογισμού 5,2 δισεκ. δολαρίων (40% του τοπικού ΑΕΠ) αναμένεται ότι θα λειτουργήσει, από το 2027, το πρώτο καζίνο στην ευρύτερη περιοχή.

Σημαντική είναι η προοπτική περαιτέρω ανάπτυξης της γεωργίας, καθώς ήδη **πάνω από 15% της γης** του Εμιράτου **καλλιεργείται**, συμβάλλοντας κατά 5% ετησίως στο ΑΕΠ του Εμιράτου. Αρκετές εταιρείες εμπλέκονται στην παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων, στην κτηνοτροφία και στην εκτροφή πουλερικών.

Τα **ορυχεία** συμπεριλαμβάνονται στις πλέον σημαντικές δραστηριότητες του Εμιράτου, το οποίο επιπρόσθετα, διαθέτει **2 λατομεία και 4 τσιμεντοβιομηχανίες**, εργοστάσια παραγωγής πλακιδίων και κεραμικών, επιτραπέζιων ειδών από γυαλί και φαρμακευτικών προϊόντων.

¹³ <https://disclosure.spglobal.com/ratings/en/regulatory/article/-/view/type/HTML/id/3341637>

¹⁴ <https://www.fitchratings.com/research/sovereigns/fitch-affirms-ras-al-khaimah-at-a-outlook-stable-14-05-2025>

E) Fujairah (Φουτζείρα)

Το Εμιράτο έχει περίπου **320.000 πληθυσμό** και βρίσκεται στον Κόλπο του Ομάν. Το **ΑΕΠ εκτιμάται ότι** ανήλθε στα 29,1 δισεκ. Ντίρχαμ (**\$7,93 δισεκ.**) το 2024, αυξημένο κατά 7,8%.¹⁵ Οι κλάδοι **μεταποίησης (13,8%), χονδρικού και λιανικού εμπορίου (13%),** μεταφορών και αποθήκευσης (10,6%) και κατασκευών (9%) είναι οι σπουδαιότεροι της οικονομίας του Εμιράτου.

Απολαμβάνει στρατηγικής θέσης, καθώς το λιμάνι της Fujairah είναι η **μόνη πρόσβαση** των ΗΑΕ στον **Ινδικό Ωκεανό**. Το 1985, το λιμάνι της εκβαθύνθηκε και επεκτάθηκε προκειμένου να προσελκύσει νέες ναυτιλιακές εταιρείες και νέες δραστηριότητες. Το λιμάνι της παρέχει πρόσβαση στα ΗΑΕ, αποφεύγοντας τα στενά του Hormuz και είναι μεταξύ των 3 λιμένων παγκοσμίως **στην αποθήκευση καυσίμων και στον ανεφοδιασμό πλοίων.**

Το 2015, η Τοπική Κυβέρνηση εκπόνησε το **“Fujairah Plan 2040”**, το οποίο προβλέπει την **ανάπτυξη του λιμανιού** με την προσθήκη νέων τερματικών σταθμών για πετρέλαιο, ναυτιλιακές υπηρεσίες, ξηρό χύδην φορτίο και εμπορευματοκιβώτια, μαζί με την **επέκταση του αεροδρομίου και τη μετεγκατάσταση του τερματικού σταθμού για τα φορτία.** Τον Ιούνιο 2021, ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα επέκτασης υποδομών λιμένος Fujairah, συνολικού προϋπολογισμού 1 δισεκ. Ντίρχαμ (\$272,5 εκατ.). Σημειώνεται ότι το λιμενικό συγκρότημα Fujairah ανήκει εξ ολοκλήρου στον Οργανισμό διαχείρισης λιμένων Abu Dhabi, **Abu Dhabi Ports.**

Άλλες σημαντικές οικονομικές δραστηριότητες του Εμιράτου είναι η **γεωργία** και η **αλιεία**, ο **τουρισμός** και η **εξόρυξη και σύνθλιψη λίθων** για να χρησιμοποιηθούν ως δομικά υλικά στον κατασκευαστικό τομέα.

ΣΤ) Ajman (Ατζμάν)

Το Εμιράτο είναι το **μικρότερο σε έκταση**, αλλά **4^ο σε πληθυσμό** (περίπου **420.000 κάτοικοι**). Βρίσκεται στα βόρεια της Sharjah και ουσιαστικά βρίσκεται στις παρυφές της «μητροπολιτικής περιοχής», η οποία περιλαμβάνει τα Εμιράτα Dubai και Sharjah.

Το Ajman γνώρισε σημαντική ανάπτυξη μέσω του **εμπορικού λιμένος του**, της λειτουργίας **Ελεύθερης Ζώνης**, αλλά και της απόφασης της Τοπικής Κυβέρνησης να επιτρέψει πρώτη την **κατοχή γης από αλλοδαπούς**, ήδη από το 2004. Το **ΑΕΠ** ανήλθε στα 33 δισεκ. Ντίρχαμ (**\$9 δισεκ.**) το 2023. Ο κλάδος **κατασκευών και διαχείρισης ακινήτων** συμβάλλει περίπου στο **1/3** του τοπικού **ΑΕΠ**, ακολουθούμενος από τους κλάδους της **μεταποίησης (19%)** και του **εμπορίου (19%)**. Το Εμιράτο διαθέτει **ανεπτυγμένη μεταποιητική δραστηριότητα**, με αρκετά εργοστάσια να παράγουν μια σειρά από αγαθά, όπως προϊόντα μετάλλου, τρόφιμα, (μη αλκοολούχα) ποτά, καπνό, υφάσματα, δερμάτινα είδη και προϊόντα χαρτιού.

Οι φιλοδοξίες της Τοπικής Κυβέρνησης αποτυπώνονται στην απόφασή της το 2001 να κατασκευάσει **διεθνές αεροδρόμιο** στο Ajman, παρότι το αεροδρόμιο της Sharjah και του Dubai είναι μόλις δεκάδες χιλιόμετρα μακριά. Η κατασκευή του έχει λάβει συνεχόμενες **αναβολές.**

Ζ) Umm Al Quwain (Ουμ Αλ Κουέιν)

Το Εμιράτο είναι το **2^ο μικρότερο** σε έκταση (**1% των ΗΑΕ**) και το **μικρότερο σε πληθυσμό** (περίπου **70.000 κάτοικοι**). Η **αλιεία** και η **γεωργία** αποτελούν σημαντικό κομμάτι της τοπικής οικονομίας, με μεγάλη ποικιλία καλλιεργούμενων προϊόντων. Διαθέτει, επίσης, μεγάλο **εκτροφείο πουλερικών.**

¹⁵ <https://www.fscfuj.gov.ae/WebsiteFiles/Reports/1071/Chapter13FinancialandEconomicStatistics.pdf>

Επιπλέον, διαθέτει **εργοστάσιο τσιμέντου** και βιομηχανικές μονάδες που παράγουν **σωλήνες και χαρτικά**. Στον **τουριστικό κλάδο**, υπάρχει μια σχετική ανάπτυξη, βασιζόμενη στα αρχαιολογικά μνημεία και την ακτογραμμή, όπου αναπτύσσονται τουριστικές εκμεταλλεύσεις. Τέλος, και στο Umm Al Quwain λειτουργεί, όπως σε όλα τα Εμιράτα, **Ελεύθερη Ζώνη**.

2.3 Προβλέψεις για την Οικονομία των ΗΑΕ για το 2025

Στην εαρινή Έκθεσή του για την παγκόσμια οικονομία (World Economic Outlook), το ΔΝΤ προβλέπει για το 2025 ρυθμό μεγέθυνσης του εμπεριλαμβανόμενου ΑΕΠ ύψους **4%**, ενώ η Παγκόσμια Τράπεζα προβλέπει **4,6%**.

Η CBUAE αναθεώρησε προς τα κάτω την πρόβλεψή της για την ανάπτυξη για το 2025, από 5,2% στο παρελθόν σε **4,7%** (ενώ για το 2026 η πρόβλεψη είναι για ρυθμό ανάπτυξης 5,7%). Προβλέπει ότι θα επιτευχθεί ανάπτυξη εκτός του πετρελαϊκού τομέα κατά 5,1% και του πετρελαϊκού τομέα κατά 3,6%. Αναφορικά με τον πληθωρισμό, η πρόβλεψη της Τράπεζας για το 2025 είναι ότι θα ανέλθει στο 2%.

Οι θετικές προβλέψεις για το εμπεριλαμβανόμενο ΑΕΠ το 2025 βασίζονται στην **προβλεπόμενη αύξηση της παραγωγής** τόσο στον τομέα των υδρογονανθράκων, που θα σωρεύσει σημαντικά έσοδα, κυρίως στο Εμιράτο Abu Dhabi, όσο και στον μη πετρελαϊκό τομέα. Ειδικότερα, ο ενεργειακός τομέας αναμένεται να επωφεληθεί από την αυξημένη παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου λόγω της προγραμματισμένης χαλάρωσης των περικοπών παραγωγής, που ξεκίνησε το β' τρίμηνο του 2025. Ο μη πετρελαϊκός τομέας προβλέπεται να συνεχίσει να επωφελείται από κυβερνητικές πρωτοβουλίες που υποστηρίζουν τις ξένες επενδύσεις, την οικονομική διαφοροποίηση και την **ομαλή ενεργειακή μετάβαση**. Ειδικά στο Εμιράτο Dubai, προβλέπεται περαιτέρω βελτίωση του οικονομικού κλίματος, καθώς παρατηρείται ενίσχυση των εμπορικών ροών, αύξηση ενδιαφέροντος και τιμών στα ακίνητα, υψηλή τουριστική κίνηση και βελτιωμένες επιχειρηματικές προσδοκίες. Επισημαίνεται ότι τα υγιή δημοσιονομικά αποθέματα της χώρας μετριάζουν τους κινδύνους για τις προοπτικές της οικονομίας της, οι οποίες εξακολουθούν να υπόκεινται στην αυξημένη παγκόσμια αβεβαιότητα.

2.4 Οικονομικές Σχέσεις ΗΑΕ

Τα ΗΑΕ διατηρούν την αξιολογηθείσα δυναμική που έχει αναπτυχθεί μετά την πανδημία, εστιάζοντας σε **τρία πεδία**: σύναψη διμερών οικονομικών και εμπορικών συμφωνιών με όσες το δυνατόν περισσότερες χώρες, συμμετοχή σε περιφερειακές, αλλά και ευρύτερες, συμμαχίες και πρωτοβουλίες, διατήρηση και περαιτέρω ανάπτυξη της θέσης τους ως οικονομικού κόμβου της περιοχής, με την προώθηση μιας πολυπολικής συνεργασίας, χωρίς αποκλεισμούς.

2.4.1 ΗΑΕ - ΠΟΕ

Τα ΗΑΕ είναι μέλος του ΠΟΕ από τον Απρίλιο **1996** και μέλος της **GATT** από τον Μάρτιο **1994**, αλλά **δεν έχουν υπογράψει την Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις** (Agreement on Government Procurement - **GPA**), γεγονός που καθιστά απαγορευτική τη συμμετοχή ελληνικών εταιρειών σε δημόσιους διαγωνισμούς στα ΗΑΕ, χωρίς νομική παρουσία στη χώρα.¹⁶

¹⁶ https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/united_arab_emirates_e.htm

2.4.2 ΗΑΕ – Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ΕΕ και τα ΗΑΕ έχουν αναπτύξει διπλωματικές σχέσεις με επίκεντρο τα κοινά πολιτικά και περιφερειακά συμφέροντα. Η ΕΕ άνοιξε αντιπροσωπεία στο Abu Dhabi τον Νοέμβριο **2013**. Οι σχέσεις με την ΕΕ διέπονται από τη Συμφωνία Συνεργασίας **ΕΕ-Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου – ΣΣΚ** (EU-GCC Cooperation Agreement), η οποία υπεγράφη το **1988**. Επί του παρόντος, τα ΗΑΕ φιλοξενούν τις **Πρεσβείες 26 κ-μ** της ΕΕ. Η συνεργασία ΕΕ-ΗΑΕ αναπτύσσεται σε **διάφορους κλάδους**, όπως το εμπόριο, η αντι-τρομοκρατία, η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, η ενέργεια-περιβάλλον-κλιματική αλλαγή και η διαφοροποίηση της οικονομίας.

Οι επιτυχημένες προσπάθειες των ΗΑΕ να διαφοροποιήσουν την οικονομία τους από το πετρέλαιο και να αναπτύξουν άλλους παραγωγικούς τομείς προσφέρουν νέες ευκαιρίες για διμερή εμπορική και επενδυτική συνεργασία ΕΕ-ΗΑΕ σε τομείς όπως η ψηφιοποίηση, οι προηγμένες τεχνολογίες, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενεργειακή απόδοση, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση, η βιώσιμη οικονομική μετάβαση, οι διαστημικές τεχνολογίες και η επισιτιστική ασφάλεια.

Ειδικότερα, στον κλάδο της **ενέργειας και στην κλιματική αλλαγή**, οι διμερείς δράσεις τα τελευταία χρόνια έχουν ενταθεί, εστιάζοντας στη χρήση των ΑΠΕ, κυρίως **υδρογόνου** και σε ένα **βιώσιμο μέλλον με μειωμένη χρήση πετρελαίου**, ενώ κλιμακώθηκαν με τη φιλοξενία της **COP28** από τα ΗΑΕ, τον Νοέμβριο 2023.

Με απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN, τα ΗΑΕ είχαν τεθεί στον κατάλογο των μη συνεργαζομένων χωρών (**μαύρη λίστα**) από τον Δεκέμβριο 2017, ενώ τον Ιανουάριο 2018, μετά από ενέργειες συμμόρφωσης σε συνεργασία με τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, είχαν τεθεί, προσωρινά, στον κατάλογο χωρών υπό παρακολούθηση (**γκρίζα λίστα**). ΗΑΕ συμπεριελήφθησαν εκ νέου στον κατάλογο **φορολογικών παραδείσων** (μη συνεργαζόμενων φορολογικών αρχών), που ανακοινώθηκαν στις 12 Μαρτίου 2019, υπό το σκεπτικό ότι δεν τήρησαν τις δεσμεύσεις τους για την βελτίωση της φορολογικής δικαιοδοσίας. Τον Οκτώβριο **2019**, τα ΗΑΕ ετέθησαν ξανά **εκτός «μαύρης λίστας»**, κατόπιν ενεργειών για την εφαρμογή διεθνών προτύπων καταπολέμησης της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, αποφυγής διπλής φορολόγησης και ανταλλαγής πληροφοριών για φορολογικούς σκοπούς. Στα τέλη του 2022, η ΕΕ αποφάσισε εκ νέου τη **συμπερίληψη των ΗΑΕ στη «μαύρη λίστα»**, ακολουθώντας την αξιολόγηση του Μαρτίου 2022 από την FATF.

Αναφορικά με τη διμερή εμπορική συνεργασία ΕΕ-ΗΑΕ, στο πλαίσιο της Συμφωνίας Συνεργασίας ΕΕ-ΣΣΚ, οι δύο πλευρές εκκίνησαν διαπραγματεύσεις για σύναψη **Συμφωνίας Ελευθέρου Εμπορίου** (Free Trade Agreement-FTA) το 1990. Οι διαπραγματεύσεις **ανεστάλησαν το 2008**, λόγω μη ύπαρξης προόδου σε αυτές, αφού παρουσιάστηκαν διαφωνίες εντός των κόλπων του ΣΣΚ, αλλά και κατηγορίες από πλευράς ΣΣΚ για προστατευτικές θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον κλάδο των πετροχημικών.

Επισημαίνεται ότι η εμμερική πλευρά έχει καταστήσει σαφή την πρόθεσή της για στενότερη οικονομική και εμπορική συνεργασία με την ΕΕ. Η ΕΕ προτιμά την πολυμέρεια και δεσμεύεται από την Κοινή Ανακοίνωση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου – Συμβουλίου τον Μάιο 2022 για το πλαίσιο συνεργασίας με το ΣΣΚ¹⁷. Ωστόσο, τον Απρίλιο του 2025 ανακοινώθηκε η **έναρξη διαπραγματεύσεων** για την επίτευξη FTA μεταξύ ΕΕ-ΗΑΕ, με την προοπτική αναβίωσης των διαπραγματεύσεων και με το ΣΣΚ.

Αναφορικά με τις εμπορικές σχέσεις ΕΕ-ΗΑΕ, τα **ΗΑΕ είναι ο πρώτος εξαγωγικός προορισμός** και επενδυτικός εταίρος της ΕΕ στην περιοχή της MENA. Τα ΗΑΕ χρησιμεύουν επίσης ως σημαντικός περιφερειακός κόμβος εμπορίου και εφοδιαστικής για τις εταιρείες της ΕΕ.

17

<https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Joint%20Communication%20to%20the%20European%20Parliament%20and%20the%20Council%20-%20A%20Strategic%20Partnership%20with%20the%20Gulf.pdf>

Η ΕΕ27 αποτελεί πλέον τον **3^ο κυριότερο εμπορικό εταίρο** των ΗΑΕ για το 2024, μετά την Κίνα και την Ινδία, **έναντι της 1^{ης} θέσης** της, μερικά χρόνια πριν. Κατά το 2024, ο συνολικός **όγκος εμπορίου ΕΕ-ΗΑΕ** ανήλθε σε **56 δισεκ. Ευρώ** (έναντι 55,9 δισεκ. το 2023), με **πλεόνασμα υπέρ της ΕΕ, τάξεως 32,6 δισεκ. Ευρώ**. Οι εισαγωγές της ΕΕ από τα ΗΑΕ έφτασαν τα 11,7 δισεκ. Ευρώ (έναντι 17,1 το 2023), ενώ οι εξαγωγές της ΕΕ στα ΗΑΕ ανήλθαν σε 44,3 δισεκ. Ευρώ (έναντι 38,8 το 2023). Οι εξαγωγές της ΕΕ προς τα ΗΑΕ επικεντρώθηκαν σε βιομηχανικά προϊόντα, όπως μηχανολογικό εξοπλισμό, χημικά προϊόντα, πολύτιμους λίθους και πολύτιμα μέταλλα, εξοπλισμό μεταφορών και τρόφιμα.

Όσον αφορά το διμερές εμπόριο υπηρεσιών, το 2023 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), οι εισαγωγές της ΕΕ από τα ΗΑΕ ήταν 16,5 δισεκ. Ευρώ (έναντι 15,4 το 2022), ενώ οι εξαγωγές της ΕΕ στα ΗΑΕ ανήλθαν σε 22,5 δισεκ. Ευρώ (έναντι 20 το 2022). Το 2023, το **ισοζύγιο υπηρεσιών** ήταν επίσης **πλεονασματικό υπέρ της ΕΕ, κατά 6 δισεκ. Ευρώ**.

Αναφορικά με την επενδυτική συνεργασία ΕΕ-ΗΑΕ, τα ΗΑΕ αποτελούν τον **μεγαλύτερο επενδυτικό εταίρο της ΕΕ στο ΣΣΚ**. Το 2023 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), το απόθεμα ΑΞΕ της ΕΕ στα ΗΑΕ ήταν 186 δισεκ. Ευρώ (έναντι 181,3 δισεκ. Ευρώ το 2022), γεγονός που καθιστά την ΕΕ τον μεγαλύτερο επενδυτή στα ΗΑΕ. Αντίστοιχα, το απόθεμα ΑΞΕ των ΗΑΕ στην ΕΕ έφτασε στα 141,4 δισεκ. Ευρώ (έναντι 139,1 δισεκ. Ευρώ το 2022).

Πίνακας 12: Εμπόριο Αγαθών ΕΕ-ΗΑΕ, 2019-2024, σε δισεκ. Ευρώ

Ποσά σε δισεκ. Ευρώ	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Εξαγωγές ΕΕ προς ΗΑΕ	44,3	38,8	35,7	29,8	25,9	29,9
Εισαγωγές ΕΕ από ΗΑΕ	11,7	17,1	14,1	9,4	8,6	7,2
Εμπορικό Ισοζύγιο ΕΕ- ΗΑΕ	32,6	21,7	21,6	20,4	17,3	22,6
Όγκος Εμπορίου	56,0	55,9	49,8	39,2	34,5	37,1

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, , Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πίνακας 13: Εμπόριο Υπηρεσιών ΕΕ – ΗΑΕ, 2020-2023, σε δισεκ. Ευρώ

Ποσά σε δισεκ. Ευρώ	2023	2022	2021	2020
Πληρωμές ΗΑΕ	22,5	20	15,6	11,7
Εισπράξεις ΗΑΕ	16,5	15,4	11	9
Ισοζύγιο Υπηρεσιών	6,0	4,6	4,6	2,7

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, , Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

2.4.3 Συμμετοχή των ΗΑΕ σε Περιφερειακές Οικονομικές / Τελωνειακές Ενώσεις

Τα ΗΑΕ είναι μέλος του **Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου - ΣΣΚ** (Gulf Cooperation Council – GCC), που αποτελείται από τα αραβικά κράτη του Περσικού Κόλπου: Μπαχρέιν, Κουβέιτ, Ομάν, Κατάρ, Σαουδική Αραβία και ΗΑΕ. Το Συμβούλιο Συνεργασίας επιδιώκει τη **σύσφιξη των μελών** του σε θέματα οικονομικής και εμπορικής συνεργασίας, εκπαίδευσης, πολιτισμού, υγείας, τουρισμού κλπ. Η **Γενική Γραμματεία** του Συμβουλίου εδρεύει στο **Ριάντ** της Σαουδικής Αραβίας, ενώ κάθε χώρα ασκεί την προεδρία του Συμβουλίου εκ περιτροπής ανά έτος.

Την 1η Ιανουαρίου 2003, οι χώρες-μέλη του ΣΣΚ πέτυχαν ένα σημαντικό βήμα με τη δημιουργία της **Τελωνειακής Ένωσης**, στην οποία επιβλήθηκε **κοινό εξωτερικό δασμολόγιο, ύψους 5%**, σε όλες τις ξένες εισαγωγές και, θεωρητικά, **κατάργηση κάθε δασμολογικού και μη δασμολογικού εμποδίου** για το εμπόριο εντός του ΣΣΚ. Στην πράξη, δεν έχει επέλθει πλήρης εφαρμογή, καθώς παραμένουν διαφοροποιήσεις μεταξύ χωρών-μελών σε θέματα (φυτο)υγειονομικών πιστοποιητικών κ.ά..

Την 1^η Ιανουαρίου 2008 εγκαινιάστηκε η **Κοινή Αγορά** με σχέδια για την υλοποίηση μιας πλήρως ολοκληρωμένης Ενιαίας Αγοράς, η οποία θα διευκόλυνε τη διακίνηση αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίων και ανθρώπων. Ωστόσο, η εφαρμογή Ενιαίας Αγοράς καθυστέρησε μετά την οικονομική κρίση του 2009 και ορισμένα σημαντικά εμπόδια ακόμα παραμένουν.

Λόγω του διαφαινόμενου αδιεξόδου σε επίπεδο ΣΣΚ, αλλά και εθνικών στρατηγικών προτεραιοτήτων, τα ΗΑΕ κινούνται **επιθετικά στο πεδίο της οικονομικής διπλωματίας**, μετά την πανδημία, επιδιώκοντας διαπραγματεύσεις για διμερείς εμπορικές συμφωνίες με πληθώρα κρατών. Φιλοδοξία ΗΑΕ είναι να καταστούν εμπορικός κόμβος για όλο τον κόσμο, έχοντας κατά νου την αναλογία Κίνας-Χονγκ Κονγκ και Ινδίας-ΗΑΕ. Η στρατηγική έχει αποδώσει άμεσα οφέλη.

Το 2024, τα ΗΑΕ πραγματοποίησαν σημαντικές επιτυχίες σε πολυμερές επίπεδο: η εισδοχή στο σχήμα **BRICS** από 1.1.2024, η συμμετοχή στον προτεινόμενο **Διάδρομο Ινδίας – Μέσης Ανατολής – Ευρώπης (India - Middle East - Europe Corridor – IMEC)**, αλλά και η **σύναψη αλληπάληλων συμφωνιών CEPA** πιστοποιούν την αποτελεσματικότητα της μεθοδικής και επίμονης επιδίωξης για συμμετοχή και συμπερίληψη σε όλα τα δρώμενα, παρά το μάλλον μικρό μέγεθος της χώρας σε σχέση με τους υπόλοιπους δρώντες.

Ειδικότερα, η εισδοχή στο **BRICS** σηματοδοτεί την αυξανόμενη σημασία που αποδίδουν τα ΗΑΕ στην περαιτέρω διεύρυνση των σχέσεων τους με τις **εκτός Δύσης ανερχόμενες δυνάμεις**. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι τα ΗΑΕ έσπευσαν να είναι εκ των πρώτων μετόχων της «Τράπεζας των BRICS», **New Development Bank**, προτού καν δεχτούν πρόσκληση για συμμετοχή στο σχήμα. Πέραν της αίγλης που αποκομίζουν από τη συμπερίληψή τους σε μια μικρή ομάδα χωρών που θεωρούνται ως οι ανερχόμενες παγκόσμιες οικονομικές δυνάμεις, τα ΗΑΕ ευελπιστούν να αποκομίσουν απτά οικονομικά οφέλη, όταν και εάν το σχήμα αποκτήσει ουσιαστικότερες λειτουργίες.

Επιπρόσθετα, ο πρόσφατα ανακοινωθείς, **Διάδρομος εμπορίου-ενέργειας-δεδομένων IMEC** συνδυάζει απόλυτα διαφορετικές στοχεύσεις των ΗΑΕ. Πρώτον, ενισχύει ακόμα παραπάνω την ειδική οικονομική και εμπορική σχέση που επιθυμεί να απολαμβάνει με την **Ινδία** («τα ΗΑΕ φιλοδοξούν να γίνουν το Χονγκ Κονγκ της Ινδίας», σύμφωνα με τη ρήση του Υπουργού Επικρατείας για το Εξωτερικό Εμπόριο, Δρ. Al Zeyouidi), καθιστώντας τα εμπεριλαμβανόμενα λιμάνια που θα ενταχθούν στον Διάδρομο (Jebel Ali, Khalifa, Fujairah), ως τον πρώτο κρίκο στην εφοδιαστική αλυσίδα μεταξύ Ινδίας-Ευρώπης. Δεύτερον, υποστηρίζει έτι περαιτέρω τον ρόλο των ΗΑΕ ως **διαμετακομιστικού εμπορικού κόμβου**. Τρίτον, βελτιώνει την **περιφερειακή διασυνδεσιμότητά** τους, ιδίως με το Ισραήλ. Τέταρτον, αν κατασκευαστεί ο προβλεπόμενος στο Μνημόνιο **αγωγός καθαρού υδρογόνου**, προωθεί καταλυτικά την εθνική στρατηγική τους αναφορικά με το υδρογόνο και την ανάδειξή τους ως κύρια πηγή πράσινου υδρογόνου για την Ευρώπη.

Στην περίπτωση μάλιστα των ΗΑΕ, η πρόωξη του IMEC είναι ακόμα πιο ελκυστική για δύο λόγους: αφενός οι απαιτούμενες **υποδομές** για τον εμπορικό διάδρομο είναι **σχεδόν ολοκληρωμένες**, με τις ήδη υφιστάμενες λιμενικές υποδομές να επαρκούν και το σιδηροδρομικό δίκτυο (Etihad Rail) να βαίνει ταχέως προς την περάτωση της κατασκευής του. Αφετέρου, επειδή ο Διάδρομος IMEC, εάν υλοποιηθεί, προστίθεται και συμπληρώνει τη στρατηγική των ΗΑΕ για **εκμετάλλευση των σημαντικών εμπορικών διαδρόμων Ανατολής-Δύσης**, έχοντας ήδη καταστεί σημαντικός κόμβος της **κινεζικής πρωτοβουλίας BRI** και, αντίστοιχα, επενδύσει σε περιφερειακές βιομηχανικές δραστηριότητες στον Κόλπο του Σουέζ. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, που μετά την υπογραφή του Μνημονίου για τον IMEC, τα ΗΑΕ έσπευσαν να υποβαθμίσουν την ανταγωνιστικότητα του έναντι του BRI, μέσω του Υπουργού Οικονομίας τους, κ. Al Marri, σε ομιλία του σε κινεζικό κοινό στο Χονγκ Κονγκ. Αντίστοιχα, υποβάθμισαν τον βαθμό απειλής για τα αιγυπτιακά συμφέροντα ως εναλλακτική εμπορική οδευση, δια στόματος του Προέδρου της DP World, κορυφαίας εταιρείας διαχείρισης λιμένων παγκοσμίως με έδρα το Dubai. Ακόμα και για την Τουρκία, η οποία εξέφρασε δυσαρέσκεια για τον IMEC, τα ΗΑΕ διάκεινται ευνοϊκά έναντι προτεινόμενης εμπορικής οδού, **Iraq Development Road**, δια μέσω της Τουρκίας.

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στην υπογραφή Συμφωνιών Ολοκληρωμένης Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (**Comprehensive Economic Partnership Agreement – CEPA**) με **22 χώρες** μέχρι το α΄

εξάμηνο 2025. Ειδικότερα, έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή οι CEPA των ΗΑΕ με Ινδία, Ισραήλ και Ινδονησία (υπεγράφησαν το 2022), με Τουρκία, Καμπότζη και Γεωργία (υπεγράφησαν το 2023) και Κόστα Ρίκα και Μαυρίκιο (υπεγράφησαν το 2024).

Επίσης, αναμένεται η κύρωση των λοιπών συμφωνιών που υπεγράφησαν το 2024 με Κολομβία, Ν. Κορέα, Χιλή, Μαρόκο, Βιετνάμ, Ιορδανία, Σερβία και Αυστραλία, καθώς και αυτών του α' εξαμήνου του 2025 με Κέννα, Μαλαισία, Ν. Ζηλανδία, Ουκρανία, Κεντροαφρικανική Δημοκρατία και Δημοκρατία του Κονγκό. Σημειώνεται ότι τα ΗΑΕ έχουν ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις για υπογραφή CEPA με το μπλοκ των χωρών Ευρασιατικής Οικονομικής Ένωσης (Eurasian Economic Union – EAEU), στο οποίο περιλαμβάνονται οι Αρμενία, Λευκορωσία, Καζακστάν, Κιργιζία και Ρωσία.

Η εφαρμογή των CEPA εντάσσεται στο πλαίσιο μιας σειράς πρωτοβουλιών αναπτυξιακού και οικονομικού χαρακτήρα “**Projects of the 50**”, στοχεύοντας να καταστήσουν τα ΗΑΕ παγκόσμιο επιχειρηματικό κόμβο (βλ. [Ενότητα 2.1](#)). Η υπογραφή των CEPA συνεπάγεται την εξάλειψη ή τη μείωση των τελωνειακών δασμών, την άρση των εμπορικών φραγμών, τη διευκόλυνση των επενδύσεων και γενικότερα την αύξηση του όγκου του διμερούς εμπορίου, καθώς και τη σύσφιξη των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των επιχειρηματικών κοινοτήτων των ΗΑΕ με την εκάστοτε χώρα.

2.4.4 Συμμετοχή των ΗΑΕ σε Διεθνή Φόρα και Ομάδες Χωρών

Τα ΗΑΕ είναι μέλη στους εξής Διεθνείς Οργανισμούς:

- [Arab Bank for Economic Development in Africa](#) (ABEDA)
- [Arab Fund for Economic and Social Development](#) (AFESD)
- [Arab Monetary Fund](#) (AMF)
- [Cooperation Council for the Arab States of the Gulf](#) (GCC)
- [Food and Agriculture Organization](#) (FAO)
- [Group of 77](#) (G77)
- [International Atomic Energy Agency](#) (IAEA)
- [International Bank for Reconstruction and Development](#) (IBRD)
- [International Chamber of Commerce](#) (ICC)
- [International Civil Aviation Organization](#) (ICAO)
- [International Criminal Court](#) (ICt) (signatory)
- [International Criminal Police Organization](#) (Interpol)
- [International Development Association](#) (IDA)
- [International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies](#) (IFRCS)
- [International Finance Corporation](#) (IFC)
- [International Fund for Agricultural Development](#) (IFAD)
- [International Hydrographic Organization](#) (IHO)
- [International Labour Organization](#) (ILO)
- [International Maritime Organization](#) (IMO)
- [International Mobile Satellite Organization](#) (IMSO)
- [International Monetary Fund](#) (IMF)
- [International Olympic Committee](#) (IOC)
- [International Red Cross and Red Crescent Movement](#) (ICRM)
- [International Telecommunication Union](#) (ITU)
- [International Telecommunications Satellite Organization](#) (ITSO)
- [Inter-Parliamentary Union](#) (IPU)
- [Islamic Development Bank](#) (IDB)
- [League of Arab States](#) (LAS)
- [Multilateral Investment Guarantee Agency](#) (MIGA)
- [Nonaligned Movement](#) (NAM)
- [Organisation of Islamic Cooperation](#) (OIC)
- [Organization for the Prohibition of Chemical Weapons](#) (OPCW)

- [Organization of Arab Petroleum Exporting Countries](#) (OAPEC)
- [Organization of Petroleum Exporting Countries](#) (OPEC)
- [United Nations](#) (UN)
- [United Nations Conference on Trade and Development](#) (UNCTAD)
- [United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization](#) (UNESCO)
- [United Nations Industrial Development Organization](#) (UNIDO)
- [Universal Postal Union](#) (UPU)
- [World Customs Organization](#) (WCO)
- [World Federation of Trade Unions](#) (WFTU)
- [World Health Organization](#) (WHO)
- [World Intellectual Property Organization](#) (WIPO)
- [World Meteorological Organization](#) (WMO)
- [World Trade Organization](#) (WTO)
- [International Organization for Standardization](#) (ISO)

3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΗΑΕ

3.1 Διμερές Εμπόριο Ελλάδας – ΗΑΕ

3.1.1 Εμπόριο Αγαθών Ελλάδας – ΗΑΕ

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. για το 2024, οι ελληνικές **εξαγωγές αγαθών** προς τα ΗΑΕ σημείωσαν πτώση κατά 7%, στα **368 εκατ. Ευρώ** (+15% χωρίς πετρελαιοειδή). Οι ελληνικές **εισαγωγές αγαθών** σημείωσαν πτώση κατά 71%, στα **108 εκατ. Ευρώ** (-7% χωρίς πετρ.). Η αξία του **διμερούς εμπορίου αγαθών** μειώθηκε κατά -38% στα **476 εκατ. Ευρώ** (+8% χωρίς πετρ.), ενώ το **πλεόνασμα** εις όφελος της Ελλάδας στο διμερές εμπόριο αγαθών αυξήθηκε στα **260 εκατ. Ευρώ**. Η πτώση εκατέρωθεν οφείλεται κυρίως στις μειωμένες παραδόσεις πετρελαιοειδών, ενώ η διαταραχή στην Ερυθρά Θάλασσα έχει αυξήσει τη χρονική διάρκεια και το κόστος διαμετακόμισης.

Ο παρακάτω Πίνακας αποτυπώνει συνοπτικά τα ανωτέρω:

Πίνακας 14: Εμπορικό Ισοζύγιο Ελλάδας – ΗΑΕ, 2021-2024, Αξία σε Ευρώ

Χώρα Αναφοράς: Ελλάδα, σε Ευρώ	2021	2022	2023	2024	% ετήσια μεταβολή 2024/23	% μεταβολή 2024/21
Εξαγωγές	365.644.068	353.026.634	395.107.974	368.229.278	-7%	1%
Εισαγωγές	156.831.162	128.528.280	376.582.704	108.159.623	-71%	-31%
Αξία Διμερούς Εμπορίου	522.475.230	481.554.914	771.690.678	476.388.901	-38%	-9%
Πλεόνασμα	208.812.906	224.498.354	18.525.270	260.069.655		25%
Εξαγωγές (χωρίς πετρελαιοειδή)	241.500.347	283.634.487	281.054.932	323.212.206	15%	34%
Εισαγωγές (χωρίς πετρελαιοειδή)	121.592.290	127.811.029	114.645.809	106.058.311	-7%	-13%

Αξία Διμερούς Εμπορίου (χωρίς πετρελαιοειδή)	363.092.637	411.445.516	395.700.741	429.270.517	8%	18%
Πλεόνασμα (χωρίς πετρελαιοειδή)	119.908.057	155.823.458	166.409.123	217.153.895		81%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Σε επίπεδο προϊόντων, τα σημαντικότερα εξαχθέντα προϊόντα κατά το προηγούμενο έτος ήταν τσιγάρα, πετρελαιοειδή, μάρμαρα, ηλιακοί θερμοσίφωνες, προϊόντα αλουμινίου, φάρμακα, ενδύματα από γουνοδέρματα, συσκευές για τη διήθηση ή τον καθαρισμό νερού, κινητήρες εσωτερικής καύσης και μέρη αυτών.

Όσον αφορά στις εισαγωγές από τα ΗΑΕ, η εντυπωσιακή πτώση οφείλεται στον σχεδόν **μηδενισμό των εισαγωγών πετρελαιοειδών**, από 262 εκατ. Ευρώ το 2023 σε 2 εκατ. Ευρώ το 2024. Σημαντική πτώση παρουσίασαν, επίσης, οι εισαγωγές προϊόντων **χάλυβα**. Αντίθετα, άνοδο παρουσίασαν οι εισαγωγές προϊόντων **αλουμινίου**.

Τα παραπάνω στοιχεία αποτυπώνονται στους κάτωθι Πίνακες:

Πίνακας 15: Εξαγωγές Αγαθών Ελλάδας προς ΗΑΕ βάσει Κατηγορίας HS2, 2023-2024, Αξία σε Ευρώ

ΠΡΟΪΟΝ/ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ποσά σε Ευρώ)	2024	2023	% Μεταβολή 2024/2023	Μερίδιο 2024
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΠΡΟΣ ΗΑΕ				
Σύνολο Εξαγωγών	368.229.278	395.108.234	-7%	
24 - ΚΑΠΝΟΣ, ΤΣΙΓΑΡΑ...	52.615.731	38.716.554	36%	14%
27 - ΟΡΥΚΤΑ ΚΑΥΣΙΜΑ, ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΞΗΣ ΤΟΥΣ	45.017.072	114.053.302	-61%	12%
84 - ...ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ. ΜΕΡΗ ΑΥΤΟΥ	40.604.142	52.115.759	-22%	11%
68 - ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΑ, ΤΣΙΜΕΝΤΟ...	22.994.682	25.331.932	-9%	6%
76 - ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	22.565.150	18.649.612	21%	6%
85 - ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΡΗ ΑΥΤΩΝ...	15.232.326	12.094.801	26%	4%
83 - ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΑΠΟ ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	12.668.455	8.662.893	46%	3%
30 - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	11.917.528	8.605.007	38%	3%
89 - ΠΛΟΙΑ, ΣΚΑΦΗ ΚΑΙ ΠΛΩΤΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	10.549.729	4.284.721	146%	3%
90 - ΟΡΓΑΝΑ - ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ, ΟΠΤΙΚΗΣ ΚΛΠ	7.809.319	5.856.923	33%	2%
ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	126.255.144	106.736.730	18%	34%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πίνακας 16: Εισαγωγές Αγαθών Ελλάδας από ΗΑΕ βάσει Κατηγορίας HS2, 2023-2024, Αξία σε Ευρώ

ΠΡΟΪΟΝ/ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ποσά σε Ευρώ)	2024	2023	% Μεταβολή 2024/2023	Μερίδιο 2024
Σύνολο Εισαγωγών	108.159.623	376.580.178	-71%	

76 - ΑΛΟΥΜΙΝΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ	78.890.314	72.693.454	9%	73%
73 – ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΣΙΔΗΡΟ ΚΑΙ ΑΤΣΑΛΙ	3.979.562	4.160.125	-4%	4%
39 – ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ	3.888.996	4.003.090	-3%	4%
90 - ΟΡΓΑΝΑ - ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ, ΟΠΤΙΚΗΣ ΚΛΠ	3.681.549	1.494.727	146%	3%
ΛΟΙΠΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	17.719.202	294.228.782	-94%	16%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πίνακας 17: Εξαγωγές Αγαθών Ελλάδας προς ΗΑΕ βάσει Κατηγορίας HS4, 2023-2024, Αξία σε Ευρώ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ HS4	2024	2023	% ετήσια μεταβολή	% μερίδιο επί συνόλου (2023)
2402 ...τσιγάρα..από καπνό ή υποκατάστατα καπνού	50.808.827	35.250.020	44%	14%
2710 Πετρέλαια και λάδια που λαμβάνονται από ασφαλτούχα ορυκτά	44.760.364	113.877.063	-61%	12%
6802 Μάρμαρα...	21.631.590	24.228.219	-11%	6%
8419 Μηχανήματα... θερμοσίφωνες στιγμιαίας ή αποθήκευσης, μη ηλεκτρικοί	19.018.662	13.465.826	41%	5%
7606 Πλάκες, ταινίες και φύλλα, από αργίλιο, με πάχος που υπερβαίνει τα 0,2	14.760.605	11.036.933	34%	4%
3004 Φάρμακα ...	11.890.284	8.538.505	39%	3%
8302 Βάσεις, εξαρτήματα και παρόμοια είδη από κοινά μέταλλα κατάλληλα για όρτες, σκάλες, παράθυρα (είδη κιγκαλερίας)...	11.292.031	5.405.670	109%	3%
9504 ...είδη για διασκέδαση, επιτραπέζια παιχνίδια ή παιχνίδια σαλονιού....	7.305.285	3.323.686	120%	2%
8409 Μέρη κατάλληλα για χρήση με εμβολοφόρο κινητήρα εσωτερικής καύσης	6.958.117	7.268.337	-4%	2%
4303 Ενδύματα...από γούνινο δέρμα...	6.358.507	8.381.377	-24%	2%
1509 Ελαιόλαδο...	5.395.765	3.601.229	50%	1%
8901 Κρουαζιερόπλοια... φορτηγά πλοία, φορτηγίδες και παρόμοια πλοία για ορά προσώπων ή εμπορευμάτων	5.350.000		μ/δ	1%
8903 Σκάφη αναψυχής	5.192.500	3.983.612	30%	1%
0302 Ψάρια, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη...	4.827.094	4.069.662	19%	1%
7607 Φύλλα αλουμινίου, πάχους <= 0,2 mm	4.660.450	3.738.957	25%	1%
2203 Μπίρα	4.583.711	3.648.946	26%	1%
0302 Ψάρια, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη...	4.221.193	3.121.416	35%	1%
3304 Παρασκευάσματα ομορφιάς ή μακιγιάζ...	4.152.013	4.228.294	-2%	1%
8517 Τηλεφωνικές Συσκευές	3.721.832	2.900.341	28%	1%
1905 Είδη αρτοποιίας, ζαχαροπλαστικής, κέικ, μπισκότων...	3.712.543	3.345.436	11%	1%

ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΑΓΩΓΩΝ	368.229.278	395.108.234	-7%	100%
------------------------	--------------------	--------------------	------------	-------------

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία: Γρ. ΟΕΥ Dubai

3.1.2 Εμπόριο Υπηρεσιών και Τουριστικές Ροές Ελλάδας – ΗΑΕ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδας για το 2024, η χώρα μας συνεχίζει να παρουσιάζει ένα **σημαντικό πλεόνασμα στο εμπόριο υπηρεσιών** με τα ΗΑΕ. Το πλεόνασμα οφείλεται κατά κύριο λόγο στις **ναυτιλιακές υπηρεσίες** (θαλάσσιες μεταφορές) και ανήλθε το παρελθόν έτος στα 783 εκατ. Ευρώ.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, οι **εισπράξεις (εξαγωγές)** από υπηρεσίες στα ΗΑΕ ανήλθαν το 2024 **στα 1,01 δισεκ. Ευρώ**, αυξημένες κατά 27% σε σχέση με το 2023 (801 εκατ. Ευρώ). Για λόγους σύγκρισης, σημειώνεται ότι οι εξαγωγές αγαθών το 2024 ανήλθαν σε 368 εκατ. Ευρώ. Εξ αυτών των εισπράξεων το 2024, το 76% αντιστοιχούσε στις θαλάσσιες μεταφορές (ναυτιλία), το 9% σε ταξιδιωτικές υπηρεσίες (τουρισμός), ενώ μικρότερα ποσοστά μοιράστηκαν οι υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις, λοιπές μεταφορές (αεροπορικές), οι κατασκευαστικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και πληροφορικής (ICT).

Αναφορικά με τις **πληρωμές (εισαγωγές) υπηρεσιών** από τα ΗΑΕ, αυτές ανήλθαν για το 2024 στα **231 εκατ. Ευρώ**, αυξημένες κατά 12% σε σχέση με το προηγούμενο έτος (2023: 206 εκατ. Ευρώ). Οι κυριότερες κατηγορίες υπηρεσιών είναι οι λοιπές μεταφορές (αεροπορικές), οι ταξιδιωτικές υπηρεσίες και οι θαλάσσιες μεταφορές.

Τα προαναφερθέντα αποτυπώνονται στον πίνακα κατωτέρω:

Πίνακας 18: Εμπόριο Υπηρεσιών Ελλάδας – ΗΑΕ, 2022-2024, Αξία σε εκατ. Ευρώ

	2022	2023	2024	% 2024/23	Μερίδιο 2024
ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (Πλεόνασμα)	582	595	783	32%	
Εισπράξεις	783	801	1014	27%	100%
Υπηρεσίες μεταποίησης αγαθών τα οποία ανήκουν σε άλλους	0	0	0	μ/δ	0%
Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής που δεν περιλαμβάνονται αλλού	2	3	2	-33%	0,2%
Ταξιδιωτικό	69	91	94	3%	9,3%
Θαλάσσιες μεταφορές	609	571	768	35%	75,7%
Λοιπές μεταφορές	25	31	40	29%	3,9%
Κατασκευαστικές	19	26	19	-27%	1,9%
Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές	4	4	3	-25%	0,3%
Χρηματοοικονομικές	1	3	3	0%	0,3%
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (Royalties)	0	0	0	μ/δ	0%
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	12	16	19	19%	1,9%
Λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας	31	42	52	24%	5,1%
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, προσωπικές, κλπ.	2	4	5	25%	0,5%
Υπηρεσίες δημοσίου	9	9	9	0%	0,9%
Πληρωμές	201	206	231	12%	100%
Υπηρεσίες μεταποίησης αγαθών τα οποία ανήκουν σε άλλους	0	0	0	μ/δ	0,0%

Υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής που δεν περιλαμβάνονται αλλού	9	8	8	0%	3,5%
Ταξιδιωτικό	30	42	61	45%	26,4%
Θαλάσσιες μεταφορές	30	27	34	26%	14,7%
Λοιπές μεταφορές	87	96	87	-9%	37,7%
Κατασκευαστικές	5	3	4	33%	1,7%
Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές	3	6	5	-17%	2,2%
Χρηματοοικονομικές	0	0	0	μ/δ	0,0%
Χρεώσεις για τη χρήση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (Royalties)	0	0	0	μ/δ	0,0%
Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης	5	7	8	14%	3,5%
Λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας	25	12	21	75%	9,1%
Υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικές, προσωπικές, κλπ.	1	3	2	-33%	0,9%
Υπηρεσίες δημοσίου	5	1	1	0%	0,4%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

Ιδίως για τον κλάδο του τουρισμού, δεν υφίστανται διαθέσιμα επίσημα στοιχεία για τις τουριστικές ροές Ελλάδος-ΗΑΕ. Οι θεωρήσεις εισόδου από τις ελληνικές προξενικές αρχές το 2024 ήταν περίπου 15.000 (δεν απαιτείται θεώρηση για εμπατινούς υπηκόους), ενώ οι διεθνείς αφίξεις στο Διεθνές Αεροδρόμιο Αθηνών από τα ΗΑΕ, κατά το 2024, ανήλθαν σε 43.000. Σύμφωνα με πηγές της αγοράς, η κίνηση στη σύνδεση Ελλάδα – ΗΑΕ έχει σχεδόν διπλασιαστεί την περίοδο 2017-2023. Απευθείας αεροπορικές συνδέσεις ΗΑΕ-Ελλάδος, το 2024, λειτούργησαν από τις εταιρείες: Etihad Airways (Abu Dhabi-Αθήνα), Emirates (Dubai-Αθήνα), Air Arabia (Sharjah-Αθήνα), Wizz Air Abu Dhabi (Abu Dhabi-Αθήνα), ενώ λειτούργησαν εποχιακές πτήσεις κατά τους θερινούς μήνες προς Μύκονο (FlyDubai & Etihad), Σαντορίνη (FlyDubai & Etihad) και Κέρκυρα από τη FlyDubai.

3.2 Άμεσες Επενδύσεις Ελλάδας – ΗΑΕ

3.2.1 Επενδύσεις της Ελλάδας στα ΗΑΕ

Πίνακας 19: Επενδύσεις της Ελλάδας στα ΗΑΕ, 2022-2024, Αξία σε εκατ. Ευρώ

	2022	2023	2024	% 2024/23	Μερίδιο 2024
Καθαρές ΑΞΕ στα ΗΑΕ	-22	3	1	-67%	0,04%
ΣΥΝΟΛΟ ελληνικών ΑΞΕ στο εξωτερικό (Ροές)	3.037	4.173	2.419	-42%	
Απόθεμα ΑΞΕ στα ΗΑΕ	92	66	N/A	N/A	N/A
ΣΥΝΟΛΟ ελληνικών ΑΞΕ στο εξωτερικό (Αποθεμα)	15.750	19.217		-1	N/A

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

Οι επενδυτικές ροές της Ελλάδας προς τα ΗΑΕ κατά τα τελευταία έτη κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα. Το απόθεμα ελληνικών ΑΞΕ στα ΗΑΕ κατήλθε στα 66 εκατ. Ευρώ το 2023, αποτελώντας τον **20ο σημαντικότερο προορισμό για ελληνικά επενδυτικά κεφάλαια**. Ανωτέρω επενδύσεις αφορούν τομείς υποδομών, γεωργίας, παραγωγής ενέργειας, τουρισμού, εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων, κατασκευών, χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, πληροφορικής & επικοινωνιών (στοιχεία Υπουργείου Οικονομίας ΗΑΕ).

Η επιχειρηματική παρουσία ελληνικών συμφερόντων στα ΗΑΕ (**400 περίπου εταιρείες**, σύμφωνα με μη εξαντλητική καταγραφή μας) συναπαρτίζεται κυρίως από επιχειρήσεις κλάδων κατασκευών και ναυτιλιακής υποστήριξης στο Εμιράτο Fujairah, εμπορίου τροφίμων, εστίασης, εμπορίου γούνας, εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομίας ΗΑΕ, οι ελληνικές ΑΞΕ στα ΗΑΕ αφορούν **9 υποκαταστήματα, 21 εμπορικές αντιπροσωπείες και 305 εμπορικά σήματα**.

Τον Ιανουάριο 2024, το Εμπορικό Επιμελητήριο του Dubai ενέκρινε τη σύσταση του **Ελληνικού Επιχειρηματικού Συμβουλίου (Hellenic Business Council – HBC)**. Το HBC έχει ως ιδρυτικά μέλη **43 εταιρείες ελληνικών συμφερόντων** με έδρα το Dubai, το Abu Dhabi, τη Fujairah και τη Sharjah, καθώς και **15 ιδιώτες-στελέχη** επιχειρήσεων. Μεταξύ των μελών συγκαταλέγονται οι πιο σημαντικές εταιρείες ελληνικών συμφερόντων από άποψη μεγέθους στα ΗΑΕ (Αρχιρόδον, όμιλος Μπάκου-Καϊμενάκη, EFA Group-Theon Sensors, Polygreen).

Κύριος στόχος του HBC αποτελεί η **δικτύωση** των επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων στα ΗΑΕ και η υποστήριξη εν γένει της ελληνικής επιχειρηματικότητας, όπως επίσης και η συνεργασία με τα περίπου 50 αντίστοιχα Συμβούλια άλλων χωρών που λειτουργούν στα ΗΑΕ.

Επισημαίνεται ότι αριθμός **Ελλήνων υπηκόων στα ΗΑΕ** κυμαίνεται περί τις **8-10.000**, αποτελώντας την πιο εύαριθμη και εύρωστη ελληνική παρουσία στη Μέση Ανατολή και την Ασία γενικότερα.

3.2.2 Επενδύσεις των ΗΑΕ στην Ελλάδα

Πίνακας 20: Επενδύσεις των ΗΑΕ στην Ελλάδα, 2022-2024, Αξία σε εκατ. Ευρώ

	2022	2023	2024	% 2024/23	Μερίδιο 2024
ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΕ στην Ελλάδα (Ροές)	8.026	4.775	6.749	41%	
Καθαρές ΑΞΕ από ΗΑΕ	70	107	1.884	1.661%	28%
ΑΞΕ σε Ακίνητα	1.975	2.133	2.750	29%	
ΑΞΕ σε Ακίνητα από ΗΑΕ	78	50	97	94%	2,3%
ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΕ στην Ελλάδα (Απόθεμα)	49.212	59.365		N/A	N/A
Απόθεμα ΑΞΕ από ΗΑΕ	397	513	N/A	N/A	N/A
ΣΥΝΟΛΟ ελληνικών ΑΞΕ στο εξωτερικό (Ροές)	3.037	4.173	2.419	-42%	
Καθαρές ΑΞΕ στα ΗΑΕ	-22	3	1	-67%	0,04%
ΣΥΝΟΛΟ ελληνικών ΑΞΕ στο εξωτερικό (Αποθεμα)	15.750	19.217		-1	N/A
Απόθεμα ΑΞΕ στα ΗΑΕ	92	66	N/A	N/A	N/A

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία Γρ. ΟΕΥ Dubai

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, τα ΗΑΕ αποτελούν τα τελευταία έτη μία από τις **σημαντικότερες πηγές επενδυτικών ροών** στη χώρα μας.

Ειδικότερα, οι καθαρές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις από τα ΗΑΕ στην Ελλάδα ανήλθαν το 2024 σε **1,89 δισεκ. Ευρώ**, αυξημένες κατά 1.661%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. **Τα ΗΑΕ κατέλαβαν την 1η θέση** ως σημαντικότερη πηγή επενδυτικών κεφαλαίων, αντιπροσωπεύοντας το 28% επί των συνολικών επενδύσεων από το εξωτερικό το 2024. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στην εξαγορά της ΤΕΡΝΑ Ενεργειακή από την Masdar.

Επίσης, συνεχίστηκαν με πιο έντονο ρυθμό οι **επενδύσεις σε ακίνητα (8η θέση** μεταξύ των χωρών προέλευσης των κεφαλαίων), με το συνολικό ύψος επενδυθέντων κεφαλαίων το 2024 να ανέρχεται στα **97 εκατ. Ευρώ** (+94% σε σχέση με το 2023). Επισημαίνεται ότι, παρότι δεν υπάρχουν δημοσίως διαθέσιμα στοιχεία, η πλειονότητα των κεφαλαίων αυτών προέρχεται από μη εμιρατινούς κατοίκους στα ΗΑΕ. Αναφορικά με το **απόθεμα εμιρατινών ΑΞΕ στην Ελλάδα**, αυτό ανήλθε το 2023 στα **513 εκατ. Ευρώ** (16η σημαντικότερη πηγή).

Ως **κλάδοι δυνητικού αμοιβαίου ενδιαφέροντος για εμιρατινές επενδύσεις στην Ελλάδα** σημειώνονται οι εξής: αγροτοβιομηχανία, υδατοκαλλιέργειες, διαχείριση αποβλήτων, φαρμακοβιομηχανία, υγεία, τουρισμός (εξαγορά τουριστικών μονάδων, κατασκευή μαρίνων), ενέργεια (ΑΠΕ: πάρκα αιολικά, γαιοθερμίας, φωτοβολταϊκών, φυσικό αέριο: έρευνα και εξόρυξη, δίκτυα αγωγών), υποδομές μεταφορών. Καταγράφεται, επίσης, έντονο ενδιαφέρον μη εμιρατινών κατοίκων, με καταγωγή από τη Μ. Ανατολή, Ινδική Υποήπειρο, χώρες Καυκάσου, κλπ για το ελληνικό πρόγραμμα **Golden Visa**.

Σύμφωνα με το Εμιρατινό Υπουργείο Οικονομίας, εμιρατινές επενδύσεις στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν από **κάτωθι εταιρείες**: Emirates Telecommunications Corporation – Etisalat, Abu Dhabi Investment Authority – ADIA, International Petroleum Investment Company – IPIC (vov Mubadala), Eagle Hills Properties LLC, Abu Dhabi National Energy Company – TAQA, Sahara Telecom, Abu Dhabi Investment Council, Dubai Holding Group, DP World, Drydocks World, Julphar Gulf Pharmaceutical Industries, Al Dahra Agricultural Company, Abu Dhabi MAR, Fly Emirates.

Ενδεικτικά πρόσφατες επενδύσεις των ΗΑΕ στην Ελλάδα:

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

- Η θυγατρική της Dubai Holding, **Kerzner (One&Only)** κατασκεύασε **θέρετρο** και παραθεριστικές κατοικίες (One&Only Kea Island) στην **Κέα**, 800 στρεμμάτων, επένδυση ύψους 150 εκατ. Ευρώ. Υπό λειτουργία από το καλοκαίρι 2024.
- Επίσης, η Kerzner (One&Only) λειτουργεί από τον Νοέμβριο 2023 το πολυτελές θέρετρο «**One&Only Aesthesis**», στη θέση που ήταν τα «Αστέρια» Γλυφάδας, επένδυση ύψους άνω των 200 εκατ. Ευρώ. Το project υλοποιήθηκε από την **Grivalia Hospitality**.
- Επένδυση (12/2022) της εταιρείας συμμετοχών **Alpha Dhabi Holding (ADMO Lifestyle)**, θυγατρικής της **International Holding Company** (IHC, συμφερόντων Sheikh Tahnoon Bin Zayed Al Nahyan), στην ελληνικών συμφερόντων με έδρα το Dubai, **Monterock International**, η οποία διαχειρίζεται επιχειρήσεις πολυτελούς φιλοξενίας, όπως το **Nammos**.
- Επενδύσεις **Σεΐχη Tahnoon bin Zayed Al Nahyan (International Holding Company – IHC)** σε **ακίνητα προς τουριστική** αξιοποίηση: α) 5ώροφο κτίριο επί Διονυσίου Αρεοπαγίτου/Μακρυγιάννη και β) ξενοδοχείο Ermioni Club σε Πόρτο Χέλι (2020).
- Το Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο Abu Dhabi Investment Authority – **ADIA** συμμετείχε (δια της Apollo) στην εξαγορά του Αστέρα Βουλιαγμένης (400 εκατ. Ευρώ). Πλέον συμμετοχή έχει το εμιρατινό ιδιωτικό επενδυτικό κεφάλαιο **AGC Partners**, **σύνολο οποίας εξαγοράστηκε από εφοπλιστή Γ. Προκοπίου (Φεβ. 2025)**.
- **AGC Partners** αναπτύσσει, επίσης, ξενοδοχειακό συγκρότημα στη Μύκονο (AGC Mykonos Project)

ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Εξαγορά ποσοστού 20% της «**Μύλοι Λούλης**» από τον κρατικό αγροτικό Όμιλο του Abu Dhabi, **Al Dahra Agriculture**, ο οποίος ανήκει σε Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο **ADQ**.

- Όμιλος **Avramar**, σε οποίον συμμετέχει το Κρατικό Επενδυτικό Ταμείο **Mubadala** με μειοψηφικό μερίδιο, εξαγόρασε (2018) πλειοψηφικό μερίδιο συμμετοχών σε ΝΗΡΕΑ και ΣΕΛΟΝΤΑ. Βρίσκεται σε φάση απο-επένδυσης με πιθανό αγοραστή εταιρεία από τα ΗΑΕ (**Aqua Bridge**).
- Επενδύσεις **Σεΐχη Tahnoun bin Zayed Al Nahyan (International Holding Company – IHC)** σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις στην Πελοπόννησο (ελαιώνες με δεκάδες χιλιάδες ελαιόδεντρα)
- Εξαγορά 9 εταιρειών (**Olympic Foods, CSM Bakery** (νυν **Artizan**), **Κουλουράδες, Κρητών Αρτος, OAK, Newbake, Σαμούρη, Frankal, Troufa**) στον κλάδο των αρτοποιασκευασμάτων από τον ινδικών συμφερόντων Όμιλο **Switz Group** με έδρα στο Dubai. Ο Όμιλος έχει επίσης μικρή μετοχική συμμετοχή (περίπου 2%) στην **Optima Bank**.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- Συμφωνία εξαγοράς της **ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ**, μεγαλύτερης εταιρείας ανάπτυξης ΑΠΕ στην Ελλάδα, από την κρατική εταιρεία ΑΠΕ του **Abu Dhabi, Masdar**. Συγκεκριμένη εξέλιξη καθιστά Masdar, ως τον σημαντικότερο παραγωγό ΑΠΕ στην Ελλάδα. Η συμφωνία αποτιμά το σύνολο της αξίας της ελληνικής εταιρείας σε 2,4 δισεκ. Ευρώ (Ιούνιος 2024).
- Σε πλαίσιο εφαρμογής MoU (2019), **ΔΕΗ Ανανεώσιμες ΑΕ** και εμιρατινο-φινλανδικής κοινοπραξίας **Masdar Taaleri Generation Doo – MTG** για συνεργασία σε **κατασκευή/ανάπτυξη έργων ΑΠΕ** στην Ελλάδα τουλάχιστον 300MW (αιολικά και φωτοβολταϊκά έργα), υπεγράφη (5.2021) Συμφωνία κοινοπραξίας Masdar Taaleri με Ομίλους Κωνσταντακόπουλου (Kyoto) και Βασιλάκη (Autohellas) για την κατασκευή φωτοβολταϊκού πάρκου, ισχύος 65MW, στην Ασωπία Βοιωτίας.
- Υπογραφή συμφωνίας με την Masdar για τη μετατροπή του Πόρου σε «πράσινο» νησί στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας **GR-Eco Islands**. Η συμφωνία υπεγράφη στο περιθώριο της COP-28 ; στις 30.11.2023, παρουσία κ. ΠΘ και Προέδρου της COP-28, κ. Al Jaber, από την Υφυπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας κα Σδούκου και τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Masdar, κ. Al Ramahi.
- Όμιλος IHC (Sheikh Tahnoun) συμμετέχει με ποσοστό 20% σε αιγυπτιακή Elsewedy Electric, η οποία δραστηριοποιείται στον κλάδο ΑΠΕ και αποθήκευσης ενέργειας στην Ελλάδα.

ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑ

- Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας (17.5.2023) μεταξύ του **Ομίλου Κοπελούζου**, μέσω των θυγατρικών του εταιρειών Damco Energy και Elica Mediterranean Interconnection, και της αιγυπτιακής Infinity Power, η οποία αποτελεί κοινοπραξία της εμιρατινής **Masdar** (Abu Dhabi Future Energy Company) και της αιγυπτιακής Infinity. Το Μνημόνιο προβλέπει τη διερεύνηση από κοινού ανάπτυξης έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που θα παρέχουν στη σχεδιαζόμενη διασύνδεση ηλεκτρικής ενέργειας **GREGY** την απαιτούμενη ενέργεια από ΑΠΕ.
- Υπογραφή Μνημονίου Κατανόησης (5.12.2023) στο πλαίσιο COP-28 μεταξύ **ΑΔΜΗΕ**, Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας της Κύπρου και της εμιρατινής **TAQA**, για την υλοποίηση της ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ (**Great Sea Interconnector**).

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – ΨΗΦΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- Το 2018, σε πλαίσιο ‘EU-Arab Summit’, **Mubadala** υπέγραψε Μνημόνιο Συνεργασίας με την **Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων (EATE)** για από κοινού επενδύσεις 400 εκατ. Ευρώ, σε βάση 50%-50%, για τη χρηματοδότηση νεοφυών και καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Διμερές συνεργατικό σχήμα με EATE έχει στραφεί προς την από κοινού ανάληψη κεφαλαιακών-επενδυτικών συμμετοχών σε ελληνικά επενδυτικά Ταμεία νεοφυών επιχειρήσεων (Venture Capital/Private Equity Funds-VC/PE). Η πρώτη επένδυση πραγματοποιήθηκε στο Venture Friends (Fund III) και η δεύτερη στο European Sustainable Investment Fund (EuSIF), αμφότερα VC. Υπάρχουν, επίσης, προχωρημένες συζητήσεις για το Big Pi Growth Fund.
- Επένδυση (11/2022) της **ADQ** στην **Blueground**, τεχνολογική εταιρεία μακροχρόνιας μίσθωσης ακινήτων (prop-tech). Αποτελεί την πρώτη επένδυση της ADQ στην Ελλάδα, στο πλαίσιο της διμερούς Συμφωνίας που είχε υπογραφεί με EATE για επενδυτική συνεργασία ύψους 4 δισεκ. Ευρώ, κατά την επίσκεψη του κ. Πρωθυπουργού στο Abu Dhabi, τον Μάιο 2022. Η επένδυση πραγματοποιήθηκε μέσω της **DisruptAD**, της πλατφόρμας επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital) της ADQ, η οποία συστάθηκε το 2021, με στόχο την παροχή πρόσβασης σε χρηματοδότηση σε νεοσύστατες επιχειρήσεις πρώιμης και τελευταίας φάσης, καθώς και υποστήριξη στους ιδρυτές από την επώαση έως την ανάπτυξη.

- Ανάπτυξη μικρής κλίμακας data center στα Σπάτα ισχύος 25MW, από ΔΕΗ και DAMAC, μέσω της εταιρείας «Data in Scale» (55% CAIO Holding Company Limited, εταιρεία συμφερόντων της DAMAC, 45% ΔΕΗ) (Οκτώβριος 2024).
- Εξαγορά 100% έναντι 2,2 εκατ. Ευρώ της **Spotlight POS**, η οποία δραστηριοποιείται στα μηχανήματα POS, από την **Oxinus Holdings** (θυγατρική ομίλου IHC, Sheikh Tahnoun). Μετονομασία σε Oxinus Hellas IKE.
- Συμμετοχή family office **GTCC Wealth** (George Khouri) με έδρα το Dubai σε εταιρεία **Spot a Wheel**.

ΥΓΕΙΑ

- Συμφωνία εξαγοράς πλειοψηφικού μεριδίου σε **Hellenic Healthcare Group** από **Pure Health**, εμπεριλαμβανομένου όμιλο στον τομέα της υγείας και θυγατρική της ADQ, κρατικού επενδυτικού ταμείου του Abu Dhabi (Ιαν. 2025).
- Εξαγορά από **Diaverum** στην Ελλάδα 6 κλινικών αιμοκάθαρσης (Ιαν. 2024). Από τον Απρίλιο του 2023, μοναδικός μέτοχος στην εν λόγω εταιρεία, με έδρα τη Σουηδία, είναι η εμπεριλαμβανομένη **M42**, σύμπραξη της Mubadala και της G42 στον κλάδο τεχνολογιών υγείας.

3.3 Θεσμικό Πλαίσιο Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδας – ΗΑΕ

Το θεσμικό πλαίσιο διμερούς οικονομικής συνεργασίας είναι **ευρύ και εμπλουτίζεται** διαρκώς, λόγω της βούλησης των δύο μερών για θεσμική αποτύπωση του εξαιρετικού επιπέδου των διμερών σχέσεων. Επιστέγασμα της θεσμικής συνεργασίας αποτελεί η υπογραφείσα τον Νοέμβριο 2020, **Κοινή Διακήρυξη Ελλάδας-ΗΑΕ για την εγκαθίδρυση Ευρείας Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης**.

Σε πλαίσιο **επίσκεψης του Έλληνα Προθυπουργού στο Abu Dhabi** (09.05.2022), υπεγράφησαν συνολικά 12 Μνημόνια Συνεργασίας. Σταχυολογούνται τα παρακάτω:

- Μνημόνιο Συνεργασίας στον τομέα **Βιομηχανίας και Προηγμένων Τεχνολογιών** μεταξύ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και του Υπουργείου Βιομηχανίας και Προηγμένων Τεχνολογιών των ΗΑΕ
- Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του **ΕΣΥΠ-ΕΛΟΤ** και του Υπουργείου Βιομηχανίας και Προηγμένων Τεχνολογιών των ΗΑΕ
- Μνημόνιο Συνεργασίας για την **Κλιματική Δράση** μεταξύ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και του Γραφείου του Ειδικού Απεσταλμένου των ΗΑΕ για την Κλιματική Αλλαγή
- Μνημόνιο Συνεργασίας στην **Οικονομικο-τεχνική Συνεργασία** μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών και του Υπουργείου Οικονομίας των ΗΑΕ,
- Μνημόνιο Συνεργασίας για την **Πρωτοβουλία Gr-eco islands** μεταξύ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και της MASDAR
- Ανανέωση της **Κοινής Επενδυτικής Συνεργασίας** μεταξύ Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας και της Mubadala (ύψους 400 εκατ. Ευρώ)
- Μνημόνιο Συνεργασίας για τη δημιουργία **Κοινού Επενδυτικού Ταμείου** μεταξύ της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας και της ADQ, ύψους 4 δισεκ. Ευρώ, με σκοπό τις επενδύσεις σε σειρά ζωτικών τομέων στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών, των ΑΠΕ και των νέων μορφών ενέργειας, της υγειονομικής περίθαλψης, των φαρμάκων, των τροφίμων, της γεωργίας και της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Εκτός των ανωτέρω, το θεσμικό πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας Ελλάδας-ΗΑΕ περιλαμβάνει επίσης τα κάτωθι:

- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης και εμπεριλαμβανομένου Υπουργείου Επενδύσεων για την **υποδοχή data centres** στην Ελλάδα (Abu Dhabi, 1.2.2024)

- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ **Οργανισμού Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων – ΟΑΕΠ** και εμμερατικού ομολόγου του **Etiihad Credit Insurance** (Υπεγράφη σε ελληνικό περίπτερο της Εχρο, Νοέμβριος 2021)
- **Κοινή Διακήρυξη Ελλάδας-ΗΑΕ** για την Εγκαθίδρυση **Ευρείας Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης** (Abu Dhabi, 18.11.2020)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Υπουργείου Εξωτερικών και Υπουργείου Εξωτερικών και Διεθνούς Συνεργασίας ΗΑΕ στο πεδίο της **Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας** (Υπεγράφη σε πλαίσιο ψηφιακού φόρουμ Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης, Ιούλιος 2020)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Υπουργείου Οικονομίας ΗΑΕ στον τομέα των **μΜΕ και Καινοτομίας** (Υπεγράφη σε πλαίσιο ψηφιακού φόρουμ Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης, Ιούλιος 2020)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) Ελλάδας-ΗΑΕ επί Συνεργασίας στον τομέα των **Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών** (Υπεγράφη σε πλαίσιο ψηφιακού φόρουμ Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης, Ιούλιος 2020)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) Ελλάδας-ΗΑΕ στον τομέα της **Βελτίωσης και Ανάπτυξης Ψηφιακών Δραστηριοτήτων τομέις μΜΕ και Καινοτομίας**, (Υπεγράφη σε πλαίσιο ψηφιακού φόρουμ Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης, Ιούλιος 2020)
- Κοινό Πρόγραμμα Δράσης μεταξύ Υπουργείου **Τουρισμού** και Υπουργείου Οικονομίας ΗΑΕ για την περίοδο 2020-2022 (Υπεγράφη σε πλαίσιο ψηφιακού φόρουμ Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης, Ιούλιος 2020)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Υπουργείου Κλιματικής Αλλαγής και Περιβάλλοντος ΗΑΕ για Συνεργασία στον τομέα των Προγραμμάτων **Γεωργικής Έρευνας και Τεχνολογίας** (Abu Dhabi, 27.3.2019)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Ταμείου Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (TANEO) και Mubadala για τη **Δημιουργία Κοινού Επενδυτικού Ταμείου** (Abu Dhabi, 28.3.2018)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Υπουργείου Ενέργειας ΗΑΕ στον τομέα της **Ενέργειας** (Αθήνα, 4.5.2017)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και Ομοσπονδιακής Αρχής Χερσαίων και Θαλάσσιων Μεταφορών ΗΑΕ στον τομέα των **Επιβατικών & Εμπορευματικών Οδικών Μεταφορών**, για τις Διεθνείς Οδικές Μεταφορές Εμπορευμάτων και Επιβατών (Υπεγράφη Αθήνα, 4.5.2017 - Κύρωση από ελληνικής πλευράς 3.2.2020)
- Μνημόνιο Θεσμικής Συνεργασίας (MoU) μεταξύ Κυβερνήσεως Ελληνικής Δημοκρατίας και Κυβερνήσεως ΗΑΕ στον τομέα των **Θαλάσσιων Μεταφορών** (Αθήνα, 4.5.2017)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ **Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας – ΚΑΠΕ** και **Future Energy Company PJSC – MASDAR** ΗΑΕ (Αθήνα, 4.5.2017)
- Μνημόνιο (MoU) μεταξύ **Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αθηνών - ΕΒΕΑ** και **Ομοσπονδίας Επιμελητηρίων ΗΑΕ - Federation of UAE Chambers of Commerce and Industry** (Αθήνα, 4.5.2017)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ **Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών - ΣΕΒ** και **Ομοσπονδίας Επιμελητηρίων ΗΑΕ - Federation of UAE Chambers of Commerce and Industry** – Σύσταση Μεικτού Επιχειρηματικού Συμβουλίου (Αθήνα, 4.5.2017)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ **Ελληνικού Συνδέσμου Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος και Συμβουλίου Επιχειρήσεων Ναυτιλίας Dubai** – Dubai Council for Marine and Maritime Industries (Αθήνα, 4.5.2017)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) για Συνεργασία στον τομέα του **Τουρισμού** (2012)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) μεταξύ Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Ελλάδας – ΗΑΕ για την **Αμοιβαία Συνεργασία και Ανταλλαγή Πληροφοριών** (2012)
- **Αεροπορική Συμφωνία - Open Skies** (2012)
- Μνημόνιο Κατανόησης (MoU) **Οικονομικής και Τεχνικής Συνεργασίας** (2011)
- **Συμφωνία Αποφυγής Διπλής Φορολογίας** (2010) (Κυρώθηκε τον Ιανουάριο 2014 από το Ελληνικό

Κοινοβούλιο, τέθηκε σε ισχύ Δεκέμβριο 2014)

- Μνημόνια Συνεργασίας (MoU's) του **ΣΕΒ** (2006) και του **ΣΕΒΕ** (2007) με **EBE Abu Dhabi**
- Μνημόνιο συνεργασίας (MoU) μεταξύ **ΕΒΕΑ** και του **EBE Dubai** (2007)
- Μνημόνιο Συνεργασίας (MoU) μεταξύ **Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Ελλάδας** και **Εποπτικής Αρχής Dubai** (2007)
- Συμπεφωνημένα Πρακτικά **Μικτών Διυπουργικών Συνόδων Συνεργασίας** (2012, 2014 και 2017)
- Συμφωνία-Πλαίσιο **Οικονομικής, Μορφωτικής & Τεχνικής Συνεργασίας** (1976)

3.4 Απολογισμός Δράσεων Οικονομικής Διπλωματίας στα ΗΑΕ έτους 2024

Τα τελευταία έτη η **διμερής συνεργασία** Ελλάδα-ΗΑΕ έχει ενισχυθεί, γεγονός που αποτυπώνεται και στην τακτική πραγματοποίηση διμερών επισκέψεων. Το 2024 πραγματοποιήθηκαν πολυάριθμες επισκέψεις υψηλόβαθμων Ελλήνων αξιωματούχων με συνεπακόλουθη **ανανέωση** των διμερών επαφών.

Το 2024 πραγματοποιήθηκαν **δράσεις εξωστρέφειας στα ΗΑΕ** από διάφορους φορείς, όπως: Υπουργείο Εξωτερικών / Πρεσβεία Abu Dhabi και Γρ. ΟΕΥ Dubai, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Υπουργείο Πολιτισμού, Περιφέρειες, Οργανισμός Enterprise Greece, ΕΟΤ, φορείς ΣΕΣΜΑ και ΣΕΓΜ, Αραβο-ελληνικό επιμελητήριο εμπορίου και ανάπτυξης, εταιρείες διοργάνωσης ελληνικών συμμετοχών σε Εκθέσεις, ελληνικούς ιδιωτικούς φορείς, καθώς και εταιρείες/φορείς με έδρα στα ΗΑΕ.

Οι δράσεις εξωστρέφειας που πραγματοποιήθηκαν το 2024 με την ουσιαστική συμβολή του Γραφείου ΟΕΥ ανήλθαν σε **51**, ειδικότερα:

- 25 δράσεις αφορούσαν «Υποστήριξη ελληνικής συμμετοχής σε **Διεθνείς Εμπορικές Εκθέσεις**»
- 18 δράσεις αφορούσαν «**Εκδηλώσεις** (Διοργάνωση/Συνδιοργάνωση)»
- 3 δράσεις αφορούσαν «**Εκπόνηση μελετών αγοράς**»
- 3 δράσεις αφορούσαν «**Εδραίωση υφιστάμενων διμερών και πολυμερών συνεργασιών στον τομέα της Ελληνικής Διασποράς**»
- 1 δράση «**Διμερείς συμβάσεις και συμφωνίες**»
- 1 δράση αφορούσε «**Μορφωτική διπλωματία**»

Παράλληλα, το Γραφείο ΟΕΥ Dubai συμμετείχε με την παρουσία στελεχών, παροχή πληροφοριών, ενέργειες προβολής και δικτύωσης ή άλλη ενέργεια σε όλες τις υπόλοιπες δράσεις εξωστρέφειας, οποίες διοργανώθηκαν από τους ανωτέρω φορείς.

Ενδεικτικά παραθέτουμε κάτωθι δράσεις του Γραφείου μας:

- Συμμετοχή σε **προγράμματα προώθησης αγροτικών προϊόντων** που υλοποιούνται από ελληνικούς φορείς, με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και υπό την εποπτεία του ΥΠΑΑΤ. Συνδρομή στη διοργάνωση δράσεων, ομιλίες σε εκδηλώσεις προώθησης, ενέργειες δικτύωσης, συνεχής και επικαιροποιημένη ενημέρωση για εισαγωγικό καθεστώς (τρόφιμα, **halal**, κ.ά.)
- Συνδρομή σε σύσταση **Hellenic Business Council** στα ΗΑΕ, σε συνεργασία με Πρεσβεία Abu Dhabi (Dubai, 6.2.2024).
- **Υποστήριξη εκδηλώσεων του HBC** για τον κλάδο των κατασκευών, των τροφίμων, της ναυτιλίας, των χρηματοοικονομικών, της υγείας, καθώς και υποστήριξη Γενικής Συνέλευσης του HBC.
- Συμμετοχή σε ετήσια εκδήλωση Ινδικού Ομίλου με επενδύσεις στην Ελλάδα **Switz Group** (Dubai, 18.2.2024).
- Συμμετοχή Επικεφαλής Γρ. ΟΕΥ ως κεντρικού ομιλητή σε 2 **εκδηλώσεις ελληνικής φαρμακευτικής εταιρείας** (Abu Dhabi, 28.2.2024 και Dubai, 29.2.2024).

- Συνδρομή σε διοργάνωση από Πρεσβεία Abu Dhabi εκδηλώσεων εορτασμού **Εθνικής Εορτής** 25ης Μαρτίου (Dubai, 23.03.2024). και Εθνικής Επετείου 28^{ης} Οκτωβρίου (Abu Dhabi, 26.10.2024)
- Συμμετοχή σε Συνέδρια για το περιβάλλον στο πλαίσιο της **Abu Dhabi Sustainability Week - ADSW** (Abu Dhabi, 16-18.4.2024)
- Συμμετοχή σε Διεθνές Επενδυτικό Συνέδριο **Annual Investment Meeting – AIM** (Abu Dhabi, 7-9.5.2024).
- Συνδρομή σε διοργάνωση και συμμετοχή σε **δείπνο EOT**, σε γνωστό ελληνικό εστιατόριο στο Dubai στο πλαίσιο της Arabian Travel Market (Dubai, 6.5.2024).
- Συμμετοχή σε διαδικτυακή εκδήλωση ενημέρωσης επιχειρηματιών για την παρουσίαση της πρώτης Διεθνούς Έκθεσης «**Gulfood Green**» (Dubai, 24-26.9.2024), που διοργάνωσε η Entreprise Greece. - (Διαδικτυακά, 17.5.2024).
- Υποστήριξη δύο εκδηλώσεων του HBC σε συνεργασία με την Eurobank για τον χρηματοοικονομικό κλάδο (Abu Dhabi 16.9.2024 και Dubai, 17.9.2024).
- Υποστήριξη προβολής **ελληνικού ντοκιμαντέρ** για τον Δήμο Πυλαίας-Χορτιάτη. -Συνδρομή και συμμετοχή (Dubai, 6.10.2024).
- Συμμετοχή Επικεφαλής Γρ. ΟΕΥ ως ομιλήτη σε διαδικτυακή συνάντηση εργασίας στελεχών κλάδου ΟΕΥ με εκπροσώπους του **μελετητικού – συμβουλευτικού κλάδου για τις αγορές χωρών της Αφρικής και του Αραβικού Κόλπου**, που διοργανώθηκε με την επιμέλεια της Β1 Δ/σης σε συνεργασία με τους φορείς ΣΕΣΜΑ και ΣΕΓΜ (Διαδικτυακά, 31.10.2024).
- Συμμετοχή και συνδρομή στη διοργάνωση **εκδήλωσης από EG στο περιθώριο της ΔΕ Big5 Global**. -Συμμετοχή Υφυπουργού Εξωτερικών, κ. Κ. Φραγκογιάννη (Ντουμπάι, 26.11.2025)
- **Εκπόνηση μελέτης** για την ανάπτυξη της ελληνικής επιχειρηματικής και επαγγελματικής δραστηριότητας στα ΗΑΕ (Dubai, 11.3.2024), σημειώματος για την αγορά τροφίμων και ποτών στα ΗΑΕ (Δεκέμβριος 2024) και έρευνας αγοράς για τον κλάδο του μαρμάρου στα ΗΑΕ (Δεκέμβριος 2024).
- Υποστήριξη ελληνικής συμμετοχής σε **Διεθνείς Εκθέσεις**, η οποία ήταν συνολικά περίπου στα ίδια επίπεδα σε σχέση με το 2023. Σταχυολογούνται οι κάτωθι συμμετοχές:
- **Intersec** – ΔΕ για τον κλάδο των συστημάτων ασφαλείας, υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης, αστυνόμευσης και κυβερνοασφάλειας. Ανεξάρτητη συμμετοχή 4 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 16-18.1.2024).
 - **Arab Health** – ΔΕ για τον κλάδο της υγείας. Ανεξάρτητη συμμετοχή 1 ελληνικής εταιρείας (Dubai, 29.1-1.2.2024).
 - **Medlab Middle East** – ΔΕ για τον κλάδο των ιατρικών υπηρεσιών και μηχανημάτων. Ανεξάρτητη συμμετοχή 1 ελληνικής εταιρείας (Dubai, 5-8.2.2024).
 - **Gulfood** – ΔΕ για τον κλάδο των τροφίμων & ποτών. Συμμετοχή 61 ελληνικών εταιρειών (58 υπό Εθνικό Περίπτερο EG) (Dubai, 19-23.2.2024).
 - **Dubai International Boat Show** – ΔΕ για τον κλάδο της ναυτιλίας. Ανεξάρτητη συμμετοχή 2 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 28.2-3.3.2024).
 - **Dubai World Dermatology & Laser Exhibition (Dubai Derma)** – ΔΕ για τον κλάδο της περιποίησης δέρματος και της δερματολογίας. Ανεξάρτητη συμμετοχή 2 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 5-7.3.2024)
 - **World Future Energy Summit** – Φόρουμ και ΔΕ για το περιβάλλον και τον κλάδο της ενέργειας. Ανεξάρτητη συμμετοχή 1 ελληνικής εταιρείας (Abu Dhabi, 16-18.4.2024)
 - **Arabian Travel Market Exhibition (ATM)** – ΔΕ για τον κλάδο του τουρισμού. Συμμετοχή 21 Ελλήνων εκθετών (εκ των οποίων 3 Περιφέρειες) υπό Εθνικό Περίπτερο EOT (Dubai, 6-9.5.2024). Συμμετοχή ΓΓΕΟΤ, κ. Δ. Φραγκάκη και Περιφερειάρχη Αττικής, κ. Ν. Χαρδαλιά.
 - **CABSAT** – ΔΕ για τον κλάδο της οπτικοακουστικής τεχνολογίας και ψηφιακών μέσων. Ανεξάρτητη συμμετοχή 2 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 21-23.5.2024).

- **Index-Hotel Show** – ΔΕ για τον κλάδο του ξενοδοχειακού εξοπλισμού, εσωτερικής αρχιτεκτονικής και διακόσμησης. Συμμετοχή 3 ελληνικών εταιρειών με οργανωτική μέριμνα EG (Dubai, 4-6.6.2024)
- **ISM Middle East** – ΔΕ για τον κλάδο των γλυκών και αλμυρών προϊόντων. Συμμετοχή 15 ελληνικών εταιρειών, με διοργανωτική μέριμνα ιδιωτικού φορέα Promo Solutions, 9 εκ των 15 εκθετών υπό την ομπρέλα της Περιφέρειας Αττικής (Dubai, 24-26.9.2024). Συνδρομή στη διοργάνωση επίσκεψης των εταιρειών της Περιφέρειας Αττικής στα κεντρικά γραφεία τοπικών εισαγωγικών εταιρειών τροφίμων.
- **Gulf Information Technology Exhibition - GITEX Global** – ΔΕ για τον κλάδο τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Ανεξάρτητη συμμετοχή 2 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 14-18.10.2024).
- **Beautyworld Middle East** – ΔΕ για τον κλάδο των καλλυντικών. Ανεξάρτητη συμμετοχή 9 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 28-30.10.2024).
- **Gulfood Manufacturing** – ΔΕ για τον κλάδο του εξοπλισμού, της συσκευασίας και των συστατικών τροφίμων. Ανεξάρτητη συμμετοχή 8 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 5-7.11.2024).
- **Gulf Host** – ΔΕ για τον κλάδο του εξοπλισμού HORECA. Ανεξάρτητη συμμετοχή 4 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 5-7.11.2024).
- **Sharjah International Book Fair** – ΔΕ για τον κλάδο του βιβλίου. Συμμετοχή Υπουργείου Πολιτισμού με ελληνικό Περίπτερο (Sharjah, 06-17.11.2024)
- **Jewellery, Gem & Technology in Dubai (JGT Dubai)** – ΔΕ για τον κλάδο του κοσμήματος. Ανεξάρτητη συμμετοχή 1 ελληνικής εταιρείας (Dubai, 12-14.11.2024).
- **Middle East Organic & Natural Product Expo** – ΔΕ για τον κλάδο των βιολογικών και φυσικών προϊόντων. Συμμετοχή 7 Ελλήνων εκθετών, με οργανωτική μέριμνα ιδιωτικού φορέα Reco Exports (Dubai, 18-20.11.2024)
- **Abu Dhabi International Food Exhibition (ADIFE)** – ΔΕ για τον κλάδο των τροφίμων & ποτών. Συμμετοχή 8 ελληνικών εταιρειών, υπό την ομπρέλα της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας, με οργανωτική μέριμνα ιδιωτικού φορέα Great Trade Exhibitions & Exports (Abu Dhabi, 26-28.11.2024).
- **Big 5 Global** – ΔΕ για τον κλάδο των κατασκευών & δομικών υλικών. Συμμετοχή 49 ελληνικών εταιρειών υπό εθνικό περίπτερο EG (Dubai, 26-29.11.2024). Συμμετοχή Υφυπουργού Εξωτερικών, κ. Κ. Φραγκογιάννη. Οι επιμέρους ΔΕ με ελληνική συμμετοχή ήταν:
 - ❖ **Big5 Global** – ΔΕ για τον κλάδο των κατασκευών. Συμμετοχή 31 ελληνικών εταιρειών.
 - ❖ **Marble & Stone World** – ΔΕ για τον κλάδο του μαρμάρου και πλακιδίων. Συμμετοχή 10 ελληνικών εταιρειών.
 - ❖ **Start-Up City** – ΔΕ για τις νεοφυείς εταιρείες στον κλάδο της τεχνολογίας. Συμμετοχή 8 ελληνικών εταιρειών.
- **Automechanika** – ΔΕ για τον κλάδο των ειδών αυτοκινήτου. Ανεξάρτητη συμμετοχή 3 ελληνικών εταιρειών (Dubai, 10-12.12.2024)

4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

4.1 Προοπτική Ανάπτυξης Διμερούς Εμπορίου Αγαθών και Υπηρεσιών Ελλάδας – ΗΑΕ

Πίνακας 21: Προοπτική Ανάπτυξης Διμερούς Εμπορίου Αγαθών και Υπηρεσιών Ελλάδας – ΗΑΕ

A/A	Κλάδοι Ενδιαφέροντος	Ανάλυση – Αιτιολόγηση
1.	Τρόφιμα	<p>-Ο αγροτικός τομέας περιλαμβάνεται στους κλάδους που εστιάζει η Ευρεία Στρατηγική Εταιρική Σχέση Ελλάδας – ΗΑΕ (18.11.2020).</p> <p>-Η πλειονότητα των αιτημάτων προς το Γραφείο μας, ελληνικών επιχειρήσεων με εξαγωγικό ενδιαφέρον, αφορά τον κλάδο τροφίμων.</p> <p>-Η επισιτιστική ασφάλεια αποτελεί προτεραιότητα για τα ΗΑΕ, καθώς περίπου το 90% των αναγκών τους σε τρόφιμα καλύπτεται από εισαγωγές.</p> <p>-Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια διείσδυσης ελληνικών προϊόντων στην εμιρατινή αγορά, λόγω περιορισμένης εγχώριας παραγωγής και λόγω αυξανόμενης τάσης για ελληνική/υγιεινή διατροφή, η οποία ενισχύεται και από το άνοιγμα πολυάριθμων ελληνικών εστιατορίων. Ωστόσο, απαιτείται ιδιαίτερη και συνεχής προσπάθεια με επιτόπιες επαφές, λόγω του έντονου ανταγωνισμού από τους ξένους εισαγωγείς.</p> <p>-Ειδικότερα η αγορά γαλακτοκομικών και φρέσκων φρούτων και λαχανικών, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον λόγω της παγκόσμιας τάσης για πιο υγιεινή διατροφή.</p> <p>-Υφίσταται καθεστώς εισαγωγής/πιστοποίησης επιλεγμένων κατηγοριών τροφίμων (πχ γαλακτοκομικά, χυμοί), το οποίο λόγω της συχνής μεταβολής τους, απαιτεί διαρκή παρακολούθηση.</p> <p>-Υφίσταται ειδικό καθεστώς πιστοποίησης για τα προϊόντα halal στα ΗΑΕ και στις χώρες ΣΣΚ, το οποίο επίσης απαιτεί συνεχή επικαιροποιημένη ενημέρωση.</p> <p>-Στα ΗΑΕ πραγματοποιούνται πολλές δράσεις στο πλαίσιο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για την προώθηση ευρωπαϊκών αγροτικών προϊόντων.</p>
2.	Δομικά υλικά (μάρμαρο, αλουμίνιο, χρώματα, πετρώματα κ.ά.)	<p>-Η αγορά κατασκευών στα ΗΑΕ είναι η 2η μεγαλύτερη στις χώρες του Κόλπου, μετά τη Σ. Αραβία, ενώ αποτελεί πύλη εισόδου για τις αγορές της Μ. Ανατολής και Β. Αφρικής.</p> <p>-Υπάρχουν δυνατότητες αύξησης των ελληνικών εξαγωγών δομικών υλικών, λόγω της αναγνώρισης της καλής ποιότητας των συναφών ελληνικών προϊόντων.</p>

3	Ναυτιλία, προϊόντα υπηρεσίες συναφή και	<p>-Η συνεργασία στον ναυτιλιακό τομέα με τα ΗΑΕ είναι πολυεπίπεδη. Η παροχή ναυτιλιακών υπηρεσιών από ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες συμβάλλουν κατά το μεγαλύτερο μέρος στο θετικό ισοζύγιο υπηρεσιών με τα ΗΑΕ. Επίσης, πολλοί Έλληνες πλοιοκτήτες πραγματοποιούν εργασίες επισκευής και συντήρησης στο Dubai. Τέλος, υπάρχει ενδιαφέρον ελληνικών εταιρειών που προσφέρουν ναυτιλιακό εξοπλισμό να δραστηριοποιηθούν εντονότερα στα ΗΑΕ.</p> <p>-Υπάρχουν δυνατότητες ενίσχυσης της ήδη ισχυρής ελληνικής παρουσίας στο Εμιράτο Fujairah, του οποίου ο ομώνυμος λιμένας αποτελεί έναν από τους στρατηγικότερους παγκοσμίως και σημαντικότερους εμπορικούς και διαμετακομιστικούς κόμβους στον ευρύτερο χώρο της Μ. Ανατολής</p>
4	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας - ΑΠΕ	<p>-Ο τομέας της ενέργειας περιλαμβάνεται στους τομείς που εστιάζει η Ευρεία Στρατηγική Εταιρική Σχέση Ελλάδας – ΗΑΕ (18.11.2020).</p> <p>-Κατά τη διάρκεια της COP28, η Ελλάδα είχε την ευκαιρία υψηλής προβολής για προσέλκυση επενδύσεων σε έργα ΑΠΕ.</p> <p>-Υπάρχει έντονο ενδιαφέρον από εμιρατινής πλευράς να δραστηριοποιηθεί στην ελληνική αγορά.</p> <p>-Το εμιρατινό χαρτοφυλάκιο παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ έχει μεγεθυνθεί κατά περισσότερο από 400% την τελευταία δεκαετία, προς εκπλήρωση του στόχου της Εμιρατινής Κυβέρνησης για μηδενικές εκπομπές άνθρακα έως το 2050.</p> <p>-Υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες συνεργασίας στον τομέα των ΑΠΕ, καθώς η Εμιρατινή Κυβέρνηση έχει χαράξει την Ολοκληρωμένη Ενεργειακή Στρατηγική 2050, η οποία περιλαμβάνει πλήθος επενδυτικών ενεργειακών προγραμμάτων, έχοντας θέσει ως προτεραιότητα τη διαφοροποίηση της οικονομίας και την απεξάρτησή της από τον κλάδο των υδρογονανθράκων</p>
5	Υγεία - Ευεξία	<p>-Ο τομέας υγείας/ευεξίας (φάρμακα, καλλυντικά, ευεξία, ιατρικός τουρισμός) παρουσιάζει σημαντικές προοπτικές στα ΗΑΕ, καθώς αποτελεί κόμβο ενημέρωσης, προβολής, δικτύωσης για την ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής.</p> <p>-Υπάρχει ενδιαφέρον εμιρατινών για ιατρικό τουρισμό στην Ελλάδα, αλλά και εμιρατινών εταιρειών για επενδύσεις στον τομέα υγείας (φαρμακοβιομηχανία/κλινικές).</p> <p>-Παρά τις προσπάθειες ανάπτυξης της τοπικής παραγωγής, φάρμακα, καλλυντικά και συναφή προϊόντα περιποίησης και ευεξίας εισάγονται ως επί το πλείστον από άλλες χώρες.</p>

4.2 Προοπτική Προσέλκυσης Επενδύσεων από τα ΗΑΕ στην Ελλάδα

Πίνακας 22: Προοπτική Προσέλκυσης Επενδύσεων από τα ΗΑΕ στην Ελλάδα

A/A	Κλάδοι ενδιαφέροντος	Ανάλυση – Αιτιολόγηση
1.	ΑΠΕ	βλ.ανωτέρω πίνακα
2.	Τουριστικές υποδομές - Ακίνητα	Ζωηρό ενδιαφέρον εμπρατινής πλευράς για επενδύσεις σε ξενοδοχεία και ακίνητα προς τουριστική εκμετάλλευση
3.	Κλάδος Υγείας	Ενδιαφέρον εμπρατινής πλευράς για κλάδο υγείας, με ιδιαίτερη έμφαση στη φαρμακοβιομηχανία, στη βιοτεχνολογία και στα ιδιωτικά θεραπευτήρια
4.	Αγροδιατροφή	Στο πλαίσιο της επίτευξης του στόχου της διατροφικής ασφάλειας , εξετάζονται πιθανές συνέργειες σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις στην Ελλάδα ή επενδύσεις σε εταιρείες που σχετίζονται με την πρωτογενή παραγωγή.

4.3 Προτάσεις Δράσεων Ενίσχυσης Εξωστρέφειας στα ΗΑΕ

- Εκδηλώσεις για τη στήριξη και προώθηση των **ελληνικών προϊόντων τροφίμων** στα ΗΑΕ, όπως προώθηση προϊόντων σε αλυσίδες super market.
- Συνεχής και διευρυμένη παρουσία ελληνικών επιχειρήσεων σε **Διεθνείς Εκθέσεις** στα ΗΑΕ.
- Πρόκληση σε εμπρατινές επιχειρήσεις σε **Διεθνείς Εκθέσεις στην Ελλάδα**.
- Πρόσκληση σε εμπρατινές επιχειρήσεις για πραγματοποίηση **επιχειρηματικών αποστολών από τα ΗΑΕ** στην Ελλάδα.
- Συμμετοχή ελληνικών επιχειρήσεων σε **επενδυτικά συνέδρια στα ΗΑΕ** για την προώθηση εμπρατινών επενδύσεων στην Ελλάδα.
- Πρόσκληση σε εμπρατινές επιχειρήσεις σε **επενδυτικά συνέδρια στην Ελλάδα**.

4.4 Προτάσεις Ενίσχυσης Διμερούς Θεσμικού Πλαισίου Ελλάδας – ΗΑΕ

Οι διμερείς οικονομικές σχέσεις καλύπτονται από **επαρκές θεσμικό πλαίσιο**, οποίο, όμως, **δεν υποστηρίζεται από Συμφωνία Ελευθέρου Εμπορίου** ΕΕ-ΗΑΕ ή ΕΕ-ΣΣΚ. Οι διαπραγματεύσεις για εν λόγω Συμφωνία μεταξύ ΕΕ και ΣΣΚ εκκίνησαν το 1990 και διακόπηκαν το 2008. Επισημαίνεται ότι τον Απρίλιο 2025, ανακοινώθηκε η έναρξη διμερών διαπραγματεύσεων μεταξύ ΕΕ-ΗΑΕ για την επίτευξη μιας συμφωνίας ελευθέρου εμπορίου, την οποία η χώρα μας εξ αρχής υποστήριξε ([βλ. Ενότητα 2.4.2](#)).

5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Χρήσιμες Διευθύνσεις

5.1 Ελληνικές Αρχές στα ΗΑΕ

Πρεσβεία Abu Dhabi

Τηλ: +971-2-4492550

gremb.abd@mfa.gr

Γραφείο ΟΕΥ Dubai

Τηλ: +971-4-2272106

ecocom-dubai@mfa.gr

5.2 Αρχές ΗΑΕ

A) Κυβερνητικές ιστοσελίδες

UAE Federal Government Portal	https://u.ae/en/#/
UAE Federal Entities (Υπουργεία)	https://uaecabinet.ae/en
UAE Local Entities (Εμιράτα - Περιφέρειες)	https://u.ae/en/about-the-uae/the-uae-government/the-local-governments-of-the-seven-emirates
Abu Dhabi Government Portal	https://www.tamm.abudhabi/
Dubai e-Government	https://www.digitaldubai.ae/
Government of Sharjah	www.sharjah.ae
Ajman Portal	www.ajman.ae
Government of Umm Al Quwain	www.uaq.ae
Ras Al Khaimah e-Government	www.rak.ae
Fujairah e-Government	https://fujairah.ae/en/Pages/default.aspx
UAE Free Zones	https://www.moec.gov.ae/en/free-zones
Federal Competitiveness and Statistics Centre (FCSC)	https://fcsc.gov.ae/en-us
Statistics Centre Abu Dhabi	https://scad.ae
Dubai Statistics Centre	www.dsc.gov.ae
Tasheel - eServices Portal	www.tasheel.ae
Dubai Trade	www.dubaitrade.ae

B) Τελωνειακές Αρχές

UAE Federal Customs Authority	www.customs.ae
Abu Dhabi Customs	http://www.adcustoms.gov.ae
Dubai Customs Authority	www.dubaicustoms.gov.ae
Sharjah Department of Seaports & Customs	www.sharjahcustoms.gov.ae
Khalifa Port	https://www.adports.ae/core-business/ports-terminals/ports/khalifa-port/
Port Zayed	https://www.adports.ae/core-business/ports-terminals/ports/zayed-port/
Jebel Ali Port Authority (DP WORLD)	https://www.dpworld.com/en/uae/ports-and-terminals/jebel-ali-port

Abu Dhabi International Airport	www.abudhabiairport.ae
Dubai Airports	http://www.dubaairports.ae/

Γ) Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια	
Federation of UAE Chambers	http://www.fccuae.ae/
Abu Dhabi Chamber	www.abudhabichamber.ae/
Dubai Chamber	http://www.dubaichamber.com/
Sharjah Chamber	www.sharjah.gov.ae/
Fujairah Chamber	www.fujcci.ae/
Ras Al Khaimah Chamber	www.rakchamber.ae
Ajman Chamber	www.ajmanchamber.ae
Umm Al Quwain	http://www.uaqchamber.ae/

Δ) Περιφέρειες & Αρχές έκδοσης εμπορικών αδειών (Business licensing)	
Abu Dhabi Municipality	https://dmat.abudhabi.ae/en/ADM/Pages/Home.aspx
Abu Dhabi Department of Economic Development	Email: eservices@adeconomy.ae https://ded.abudhabi.ae/en
Higher Corporation for Specialized Economic Zones - Abu Dhabi	Email: bd@zonescorp.com www.zonescorp.com
Abu Dhabi Tourism Authority	http://tcaabudhabi.ae
Al Ain Municipality	https://www.dpm.gov.abudhabi/en/aam
Dubai Municipality	Email: info@dm.gov.ae www.dm.gov.ae
Dubai Department of Economic Development	Email: info@dubaided.gov.ae www.dubaided.gov.ae
Dubai Department of Tourism and Commerce	www.visitdubai.com , https://www.visitdubai.com/en/department-of-tourism
Dubai Trakhees	Email: customer.relationship@trk.pfc.ae www.trakhees.ae
Sharjah Municipality	Email: info@shjmun.gov.ae https://portal.shjmun.gov.ae
Sharjah Department of Economic Development	Email: sedd@sedd.gov.ae www.sedd.ae
Ajman Municipality	Email: 80070@am.gov.ae www.am.gov.ae
Umm Al Quwain Municipality	Email: info.md@md.uaqgov.ae http://md.uaq.ae/en/home.html
Umm Al Quwain Dpt. of Economic Development	Email: info@uaqded.gov.ae http://ded.uaq.ae/
Ras Al Khaimah Municipality	Email: info@mun.rak.ae http://www.mun.rak.ae

Ras Al Khaimah Dpt. of Economic Development	Email: rakded@economic.rak.ae http://www.ded.rak.ae
Fujairah Municipality	Email: license@fujmun.gov.ae www.fujmun.gov.ae

<u>E) Ελεύθερες Ζώνες</u>	
<u>E1) Abu Dhabi (6)</u>	
Khalifa Industrial Zone – Abu Dhabi (KIZAD) (Industrial Activities)	https://www.kezadgroup.com/
Khalifa Port Free Trade Zone (Trade & Logistics)	https://www.kezadgroup.com/free-zone/
Abu Dhabi Airport Free Zone (Mixed-Use)	Licensing Authority: Abu Dhabi Airport Free Zone Authority Email: info@adafz.ae , www.adafz.ae
Masdar City (Renewable Energy)	Licensing Authority: Masdar City Authority www.masdarcity.ae
Abu Dhabi Global Market – ADGM (Financial Hub)	https://www.adgm.com/
twofour54 (Media)	Licensing Authority: Media Zone Authority – Abu Dhabi Email: info@twofour54.com , www.twofour54.com
<u>E2) Dubai (25)</u>	
Jebel Ali Free Zone (Economic Activities)	Licensing Authority: Jebel Ali Free Zone Authority (JAFZA) Email: Faisal.Jassem@jafza.ae , www.jafza.ae
Dubai Cars and Automotive Zone (DUCAMZ) (Auto Trade)	Licensing Authority: Jebel Ali Free Zone Authority (JAFZA) Ras Al Khor, Dubai Email: mktg@jafza.co.ae
National Industries Park (NIP) (2016)	https://nip.ae/
DMCC – Dubai Multi Commodities Centre (Commodities Trade)	Licensing Authority: Dubai Multi Commodities Centre Email: customercare@dmcc.ae , www.dmcc.ae
Dubai Maritime City (Maritime Services)	Licensing Authority: Dubai Maritime City Authority (DMCA) Email: info@dmca.ae , www.dmca.ae
Dubai International Financial Center (DIFC) (Financial Hub)	Licensing Authority: DIFC Authority www.difc.ae
Dubai World Trade Centre - DWTC (Events & Conferences)	Licensing Authority: DWTC https://www.dwtc.com/en/free-zone
Dubai Airport Free Zone (1996) (Mixed-use)	Licensing Authority: Dubai Integrated Economic Zones Email: sales@dafz.ae , www.dafz.ae

Dubai Silicon Oasis (2003) (Technology, Mixed-Use)	Licensing Authority: Dubai Integrated Economic Zones Email: inquiries@dso.ae , www.dsoa.ae
Dubai Commercity (2021) (eCommerce)	Licensing Authority: Dubai Integrated Economic Zones https://www.dubaicommercity.ae/
Dubai Internet City (DIC) (Technology)	Licensing Authority: Dubai Development Authority www.dubaiinternetcity.com
Dubai Outsource City (DOC) (eCommerce & Support Services)	Licensing Authority: Dubai Development Authority http://www.dubaioutsourcecity.ae/
Dubai Media City (Media)	Licensing Authority: Dubai Development Authority https://dmc.ae/
Dubai Production City (Media)	Licensing Authority: Dubai Development Authority https://dpc.ae/
Dubai Studio City (DSC) (Media)	Licensing Authority: Dubai Development Authority www.dubaistudiocity.ae
Dubai Knowledge Park (DKP)	Licensing Authority: Dubai Development Authority http://www.dkp.ae/
Dubai International Academic City (DIAC) (Academic)	Licensing Authority: Dubai Development Authority www.diacedu.ae
Dubai Science Park (Scientific Research)	Licensing Authority: Dubai Development Authority Email: info@dsp.ae , http://www.dsp.ae/
Dubai Design District d3 (2013) (Creative Design)	https://dubaidesigndistrict.com/
Dubai Health Care City (DHCC) (Health Care)	Licensing Authority: Dubai Healthcare City FZ LLC Email: info@dhcc.ae , www.dhcc.ae
Dubai South (Aviation, Logistics)	Email: INFO@DUBAISOUTH.AE https://www.dubaisouth.ae/
Gold&Diamond Park (Jewelry)	https://www.goldanddiamondpark.com/about/
Meydan Free Zone (Mixed-use)	https://www.meydanfz.ae/
Dragon Mart	Licensing Authority: PCFC - Trakhees Email: info@dragonmart.ae , www.dragonmart.ae
International Humanitarian City (IHC) (Humanitarian Hub)	Licensing Authority: International Humanitarian City Authority Email: info@ihc.ae , www.ihc.ae
E3) Sharjah (4)	

Sharjah Airport International Free Zone (SAIF Zone) (Mixed-Use)	Licensing Authority: Sharjah Airport International Free Zone Authority, Email: info@saif-zone.com , www.saif-zone.com
Hamriyah Free Zone (Industrial Activities)	Licensing Authority: Hamriyah Free Zone Authority Email: sales@hfza.ae , www.hfza.ae
Sharjah Media City – SHAMS (2017) (Media)	https://www.shams.ae/
Sharjah Publishing City Free Zone	https://spcfz.ae/
<u>E4) Ajman (2)</u>	
Ajman Free Zone (Trade)	Licensing Authority: Ajman Free Zone Authority Email: info@afza.gov.ae , www.afza.gov.ae
Ajman Media City Free Zone (Media)	https://www.amcfz.ae/en/
<u>E5) Umm Al Quwain (1)</u>	
Umm Al Quwain Free Trade Zone (UAQ FTZ) (Mixed-use)	Licensing Authority: UAQ Free Trade Zone Authority Email: info@uaqftz.com , https://uaqftz.com/
<u>E6) Ras Al Khaimah (2)</u>	
RAK Maritime City	https://rakports.ae/ports/saqr-port-and-free-zone/
Ras Al Khaimah Economic Zone (RAKEZ) Ras Al Khaimah Free Trade Zone (RAK FTZ)	Licensing Authority: RAK Economic Zone Authority Email: info@rakez.com , www.rakez.com
<u>E7) Fujairah (2)</u>	
Fujairah Free Zone (Trade & Logistics)	Licensing Authority: Fujairah Free Zone Authority E-mail : freezone@emirates.net.ae www.fujairahfreezone.com
Creative City Free Zone (2007) (Creative Design)	https://creativecity.ae/

5.3 Δικηγορικά Γραφεία

A R Hilal & Associates	http://www.hilalassociates.com
Abbas Al Hawai & Associates Advocates & Legal Consultants	http://www.abbasalhwaiassociates.ae
Abu Ghazaleh Intellectual Property	http://www.agip.com/
Afridi & Angell	http://www.afridi-angell.com
Al Bahar & Associates	http://www.albaharadvocates.ae
Al Jasmi Advocates & Legal Consultants	http://www.aljasmilaw.com
Al Masa Advocates	http://almasaadvocates.com/en/

Al Shamsi & Partners - Advocates & Legal Consultants	http://lawuae.net/en/
Al Sharif Advocates & Legal Consultants	http://www.dubailaw.com
Al Tamimi & Company	http://www.tamimi.com
Al Wasl International Group Advocates & Legal Consultants	http://www.awiglaw.ae
Allen & Overy LLP	http://www.allenoverly.com
Attorneys, The - Advocates & Legal Consultants	http://www.theattorneys.ae
Baker & McKenzie Habib Al Mulla	https://www.bakermckenzie.com/en/locations/mea/united-arab-emirates
Bracewell & Giuliani LLP	https://bracewell.com/
BSA Ahmad Bin Hezeem & Associates LLP	http://www.bsabh.com
Busit	www.busitlegal.com
Clifford Chance	http://www.cliffordchance.com
Clyde & Co.	http://www.clydeco.com
Clyde & Co.	https://www.clydeco.com/locations/office/abu-dhabi/location
Dentons & Co	www.dentons.com
Emirates Advocates	http://www.emiratesadvocates.com
Galadari & Associates (Advocate & Legal Consultants)	http://www.galadarilaw.com
HA ADVOCATES & Legal consultants	www.ha-lawfirm.net
Hadef & Partners LLC	http://www.hadefpartners.com/
Helene Mathieu Legal Consultants	http://hmlc.ae/
Hugh Fraser International Legal Consultants	www.hfi-consulting.com
James Berry & Associates Legal Consultant	http://www.jamesberrylaw.com
Kanaan Advocates & Legal Consultants	www.kanlaw.ae
Meyer-Reumann & Partners	http://www.meyer-reumann.com/
MIO Law Firm	http://miolawfirm.com/
Nayef Abu Sakran Company International (NASCO Int.)	www.nascouae.com
PwC Legal Middle East	https://www.pwc.com/m1/en.html
Salloum & Partners LLC	http://salloum.law
Sami Al Midfa Advocacy & Legal Consultations	http://www.almidfalawyers.com
Samira Abdulla Gargash Advocate & Legal Consultant	http://www.samiragargash.com
Simmons & Simmons	http://www.simmons-simmons.com
Trench & Associates	http://www.trenchlaw.com
Trowers & Hamlins	http://www.trowers.com
Vinson & Elkins LLP	https://www.velaw.com/Middle-East/Dubai/

5.4 Έλληνες Νομικοί και Σύμβουλοι Επιχειρήσεων

Afridi & Angell	Maria Palmou, Senior Associate +971 50 459 8110 mpalmou@afриди-angell.com www.afриди-angell.com
Al Tamimi	Ioannis Petras, Associate +971 565259816 I.Petras@altamimi.com www.altamimi.com
Allen & Overy	Georgios Chrysospathis + 971 4 426 7294, Dubai george.chrysospathis@allenoverly.com www.allenoverly.com
Baker & McKenzie Habib Al Mulla	Marcos Spanos, Senior Associate +971 4 423 0084, Dubai marcos.spanos@bakermckenzie.com https://www.bakermckenzie.com/en/locations/emea/united-arab-emirates
Bregianni Foteini	Freelancer, tax agent, 00971564869975, 00306946330694, fbregianni@rtfm.gr , Dubai, Αθήνα
BSA Ahmad Bin Hezeem & Associates LLP	Antonios Dimitracopoulos, Partner, Head of Arbitration & Dispute Resolution and Construction practices, Tel. +971 4 528 5555, Dubai antonios.dimitracopoulos@bsabh.com , www.bsabh.com
Charles, Russell, Speechlys	Thanos Karvelis, Construction Partner + 971 4 246 1925, Dubai thanos.karvelis@crsblaw.com
Despina Derempei	Freelancer, Real estate consultant, golden visa programme, business set up Tel +971 50 994 0984, dderempei@yahoo.com Dubai
Greenberg Traurig	Alex Roussos, Office Managing Partner, +971 (0) 4595 3642, Alexandros.Roussos@gtlaw.com
Insight UAE	John Paravalos, Managing Director 00971 566044205, Dubai j.paravalos@insightuae.com , www.insightuae.com
HCS Hadjihannas Corporate Services	Joseph G. Hadjihannas, Managing Director +35797777777, Ras Al Khaimah joseph@hcs-corporate.com , www.hcs-corporate.com
Stephenson Harwood ME	Paul Katsouris, Associate Tel.+971551169357, Dubai Paul.Katsouris@shlegal.com www.shlegal.com
Sasha Taktikou	Legal Counsel 00971 507989562, Dubai

5.5 Γενικές Πληροφορίες - Τύπος	
Emirates News Agency	http://wam.ae/en
The National	http://www.thenational.ae/
Gulf News	http://gulfnews.com/
Khaleej Times	http://www.khaleejtimes.com/
Al Arabiya News	https://english.alarabiya.net/
Arabian Gulf Business Insights	https://www.agbi.com/
Zawya /Middle East Business Information	www.zawya.com
Arabian Business	https://www.arabianbusiness.com/
The Arabian Post	https://thearabianpost.com/
Gulf Business	https://gulfbusiness.com/section/world/middle-east/uae/
Middle East Business Intelligence	www.meed.com
UAE Yellow Pages	www.yellowpages.ae
Dubizzle (Αγγελίες)	www.dubizzle.com